

«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ

**Халықаралық Қаржылық Есептіліктің
Стандарттарына сәйкес қаржылық есеп және
Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі**

**2017 жылдың 31 желтоқсаны
(орыс тілінен аударылған)**

Мазмұны

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ ЕСЕБІ

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІК

Қаржы жағдайы туралы есеп	1
Пайда мен шығын және өзге жиынтық табыс туралы есеп	2
Капиталдағы өзгерістер туралы есеп	3
Ақшалай қаражаттардың қозғалысы туралы есеп.....	4

Қаржылық есептілікке ескертпелер

1	Кіріспе	5
2	Қор өз қызметін жүзеге асыратын экономикалық орта.....	5
3	Есеп саясаттары қағидаттарын қысқаша мазмұндау	6
4	Есеп саясатын қолданудағы маңызды бағалау және кәсіби пікірлер	14
5	Жаңа немесе қайта қаралған стандарттар мен түсіндірулерге көшу	17
6	Жаңа есеп қағидалары.....	17
7	Ақшалай қаражат және оның баламалары	22
8	Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздар	23
9	Қаржы мекемелеріндегі қаражат.....	24
10	Клиенттерге несиелер мен алғытөлемдер.....	27
11	Сатуға арналған қолда бар инвестициялық бағалы қағаздар	33
12	Негізгі құралдар.....	34
13	Өзге активтер	35
14	Қарыз қаражаттары.....	36
15	Субсидиялар бағдарламалары бойынша міндеттемелер	36
16	Болашақ кезеңдердің кірістері және несиелік сипаттағы міндеттемелер бойынша резерв	37
17	Өзге міндеттемелер.....	38
18	Акционерлік капитал	38
19	Пайыздық кірістер мен шығыстар	39
20	Комиссиялық кірістер	40
21	Туынды қаражаттармен операциялардан шегерістен шығындар	40
22	Шетелдік валютаны қайта бағалаудан шығындарды шегерістен кірістер	40
23	Қаржы қаражаттарын нарықтан төмен мөлшерлемелер бойынша алғашқы тану кезінде туындайтын таза залал.....	41
24	Таза өзге де операциялық кірістер	41
25	Жалпы және өкімшілік шығындар	41
26	Пайдаға салынатын салық	42
27	Қаржы тәуекелдерін басқару.....	44
28	Шартты және келісімді міндеттемелер.....	54
29	Туынды қаржы құралдары.....	56
30	Әділ құн туралы ақпаратты ашу.....	57
31	Қаржы құралдарын бағалау санаты бойынша ұсыну	61
32	Байланысты тараптармен операциялар	63
33	Есептік кезең аяқталғаннан кейінгі жағдай.....	64

Тәуелсіз аудитордың есебі

«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ Акционері мен Директорлар Кеңесіне

Біздің пікір

Біздің пікірімізше, қаржылық есептілік «Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ-ның (әрі қарай – «Қор») 2017 жылғы 31 желтоқсандағы қаржылық жағдайын, барлық елеулі қатынастарында, сондай-ақ оның қаржылық нәтижелері мен аталған күнде аяқталған бір жылдағы ақша қаражатының қозғалысын Халықаралық қаржылық есептіліктің стандартына (ХҚЕС) сәйкес шынайы көрсетеді.

Аудит мәні

Қордың қаржылық есептілігі келесіні қамтиды:

- 2017 жылғы 31 желтоқсандағы қаржы жағдайы туралы есеп;
- аталған жылда аяқталған бір жылдық пайда мен шығын және өзге жиынтық табыс туралы есеп;
- аталған жылда аяқталған капиталдағы өзгерістер туралы есеп;
- аталған жылда аяқталған ақшалай қаражаттардың қозғалысы туралы есеп; және
- есеп саясатының негізгі ережелері мен өзге де түсініктеме ақпараттан құралған қаржылық есептілікке ескертулер.

Пікір білдірудің негізі

Біз аудитті халықаралық аудит стандарттарына сай жүргіздік (ХАС). Біздің жауапкершілігіміз осы стандарттарға сәйкес әрі қарай осы есептің «Аудитордың қаржылық есептілігінің аудитіне жауапкершілігі» бөлімінде көрсетілген.

Біз алған аудиторлық дәлелдер өз пікірімізді білдіру үшін жеткілікті және лайықты деп есептейміз.

Тәуелсіздік

Біз халықаралық бухгалтерлер этика стандарттар кеңесінің (ХБЭСК кодексі) кәсіби бухгалтерлер этика Кодексіне сәйкес Қорға қатысты тәуелсіз болып табыламыз. Біз ХБЭСК кодексіне сәйкес басқа да этикалық міндеттерді орындадық.

Басшылықтың және корпоративтік басқару үшін жауапты адамдардың қаржылық есептілікке жауапкершілігі

Басшылық осы қаржылық есептілікті құруға және ХҚЕС-на сәйкес шынайы беруге және қаржылық есептілікті құруға қажетті деп танылатын ішкі бақылауға, салғырт әрекеттер мен қателіктер салдарынан бой ұратын кемшіліктері жоқ қаржылық есептілікті беруге жауапты.

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ ЕСЕБІ (жалғасы)

2 – бет

Қаржы есептілігін дайындау кезінде басшылық Қордың үздіксіз қызметін жалғастыру қабілетін бағалауды, үздіксіз қызметтің қатысты тиісті ақпаратты жариялайды және, қаржылық есептілікті құруға және бухгалтерлік есептің негізі ретінде үздіксіздік қағидатын қолдану, әйтпесе Қор өз қызметін тоқтатуға ниеттенген жағдайды, қызметті жою мен тоқтатудан басқа нақты қандай да бір балама болмаған жағдайларды қоспағанда жариялайды.

Корпоративтік басқару үшін жауапты тұлғалар осы қаржылық есептілікті дайындау үрдісін қадағалауға жауапты болып табылады.

Аудитордың, қаржылық есептіліктің аудитін өткізу жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз қаржылық есептілік салғырт әрекеттер немесе аудиторлық есеп шығару барысында қателіктер салдарынан бой ұратын небір елеулі жалғандықтың жоқ екендігін растайтын орынды сенімділік алу болып табылады. Орынды сенімділік жоғары дәрежедегі сенімділік болып табылады, бірақ ХАС жүргізілген аудит әрқашан сәйкес елеулі бұрмалануды анықтайтынына кепілдік бермейді. Бұрмаланулар салғырт әрекеттер мен қателіктер салдарынан болуы мүмкін, егер олар жеке немесе жиынтығында пайдаланушылардың қаржылық есептілігінің негізінде қабылданатын экономикалық шешімдеріне әсер ететін жағдайда елеулі деп есептеледі.

ХАС сәйкес жүргізілген аудит аясында, біз кәсіби тұжырымдама қолданамыз және бүкіл аудит барысында кәсіби скептицизмді сақтаймыз. Сонымен қатар, біз:

- салғырт әрекеттер немесе қателіктер салдарынан елеулі бұрмаланулардың тәуекелін анықтаймыз және бағалаймыз; біз осы тәуекелдерге қатысты аудиторлық рәсімдерді әзірлейміз және жүзеге асырамыз; біздің аудиторлық пікірімізді білдіруге жеткілікті және тиісті болып табылатын аудиторлық дәлелдер аламыз. Салғырт әрекеттер салдарынан болатын елеулі бұрмаланулардың тәуекелі қателіктер салдарынан болатын елеулі бұрмалануларға қарағанда жоғары, себебі салғырт әрекеттер келісім, жалғандық, әдейі қалдырып кету, ақпараттарды жалған көрсету немесе ішкі бақылау жүйесін айналып өту әрекеттерінен тұруы мүмкін;
- Қордың ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікір білдіру мақсатында емес, жағдайларға сай келетін аудиторлық рәсімдерді әзірлеу үшін, аудит тұрғысынан мәні бар, ішкі бақылау жүйесі жайлы түсінік аламыз;
- пайдаланылатын есеп саясатының орындылығы мен есептік бағалаулардың негізділігін және басшылық дайындаған байланысты ақпаратты ашып көрсетулердің негізділігін бағалаймыз;

бухгалтерлік есеп және қаржылық есептілік негізінде қызмет үздіксіздігі принципін қолдану заңдылығы туралы қорытынды жасаймыз, және алынған аудиторлық дәлелдер негізінде - айтарлықтай күмәнді оқиғаларға немесе жағдайларға байланысты Қордың үздіксіз қызметін жалғастыру қабілетіне қатысты елеулі белгісіздік пайда болу мүмкіндігін тұжырымдаймыз. Егер біз айтарлықтай белгісіздік бар деген қорытындыға келетін болсақ, біз қаржылық есептілікте тиісті ақпаратты ашып біздің есепте назар аударуымыз керек, немесе осындай ақпаратты ашу жеткіліксіз болса, біздің пікіріміз өзгертіледі. Біздің нәтижелер аудиторлық есептің шығару күніне дейін алынған аудиторлық дәлелдемелерге негізделген. Алайда, болашақ оқиғалар немесе жағдайлар Қордың үздіксіз жұмыс жалғастыру қабілетін жоғалтуына әкелуі мүмкін.

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ ЕСЕБІ (жалғасы)

3 – бет

- қаржылық есептіліктің тұтастай алғандағы ұсынылуының, оның құрылымы мен мазмұнының, ақпаратты ашуды сонымен қатар, қаржылық есептіліктің негізіндегі операциялар мен оқиғалардың әділ ұсынылуын бағалаймыз;

Біз, корпоративтік басқаруға жауапты адамдармен өзара ақпараттық қатынастар жасаймыз, оларға жоспарланған аудиттің ауқымы мен мерзімдері туралы, сондай-ақ, аудит нәтижелерінен туындаған маңызды қортындылар туралы, оның ішінде, аудит барысында айқындалған ішкі бақылаудың маңызды жетіспеушіліктері туралы мәлімет береміз.

Pricewaterhousecoopers LLP

2018 жыл 28 ақпан

Алматы, Қазақстан

Бекітілді:

Дана Ізхарбекова

Басқарушы директор
ЖШС «ПрайсуотерхаусКуперс»

(Қазақстан Республикасы
Қаржы министрлігінің бас
Мемлекеттік лицензиясы,
1999 жылғы 21 қазан №0000005)

Қол қойылды:

Айгүл Ахметова

Аудит тапсырмасының басқарушысы

Орындаушы аудитор

(2012 жылғы 27 тамыздағы №00000083
аудиторлық біліктілік куәлігі)

«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ
Қаржы жағдайы туралы есеп

<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>	Ескерт пе	2017 жылдың 31 желтоқсаны	2016 жылдың 31 желтоқсаны
АКТИВТЕР			
Ақшалай қаражаттары және олардың баламалары	7	44,074,930	44,027,014
Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздар	8	2,659,323	6,069,581
Қаржы мекемелеріндегі қаражаттар	9	225,578,278	242,464,446
Субсидиялау бағдарламалары бойынша дебиторлық берешек		34,550	43,508
Клиенттерге несиелер мен алғытөлем	10	3,324,539	76,141
Сатуға арналған қолда бар инвестициялық бағалы қағаздар	11	567,017	556,791
Негізгі құралдар	12	2,497,187	2,739,107
Материалдық емес активтер		292,674	308,797
Пайдаға салық бойынша ағымдағы міндеттемелердің алдын-ала төлемі		13,721,713	11,054,657
Сатуға арналған ұзақ мерзімді активтер		1,360,967	-
Өзге активтер	13	25,801,698	42,094,226
АКТИВТЕР ЖИЫНЫ		319,912,876	349,434,268
МІНДЕТТЕМЕЛЕР			
Қарыз қаражаттары	14	203,002,903	223,869,751
Субсидиялау бағдарламалары бойынша міндеттемелер	15	3,177,338	14,341,822
Кейінге қалдырылған салық міндеттемесі	26	6,065,416	5,412,132
Болашақ кезеңдердің кірістері және несие сипатындағы міндеттемелер бойынша резерв	16	5,263,531	5,263,218
Өзге міндеттемелер	17	1,255,534	1,842,566
МІНДЕТТЕМЕЛЕР ЖИЫНЫ		218,764,722	250,729,489
КАПИТАЛ			
Акционерлік капитал	18	72,920,273	72,920,273
Қосымша төленген капитал		834,527	834,527
Сатуға арналған қолда бар инвестициялық құнды қағаздарды қайта бағалау резерві		70,337	61,588
Өзге резервтер		316,430	316,430
Бөлінбеген пайда		27,006,587	24,571,961
КАПИТАЛ ЖИЫНЫ		101,148,154	98,704,779
МІНДЕТТЕМЕЛЕР ЖӘНЕ КАПИТАЛ ЖИЫНЫ		319,912,876	349,434,268

Шығаруға бекітілген және Басқарма атынан 2018 жылы 28 ақпанда қол қойылды.

 Абай Сарқұлов мырза
 Басқарма Төрағасы

 Айгүл Құсайынова ханым
 Бас есепші

«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ
Пайда мен шығын және өзге жиынтық табыс туралы есеп

<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>	Ескертпе	2017 ж.	2016 ж.
Пайыздық кірістер	19	34,796,892	35,545,591
Пайыздық шығындар	19	(7,629,888)	(8,772,625)
Таза пайыздық кірістер		27,167,004	26,772,966
Клиенттерге берілетін несиелер мен қаржы мекемелеріндегі қаражаттың құнсыздану резервіне аударымдар	9,10	(6,882,412)	(11,991,580)
Несиелік портфельдің құнсыздандыру резервін құрғаннан кейінгі таза пайыздық кірістер		20,284,592	14,781,386
Комиссиялық кірістер	20	4,158,138	2,784,928
Қаржы туынды құралдарымен операциялардан түсетін кірістерді шегергендегі шығындар	21	(12,492,609)	(7,776,854)
Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздарды қайта бағалаудан болған шығынды шегергендегі кірістер		292,507	343,775
Шетел валютасымен операциялар бойынша шығындарды шегергендегі кірістер		17,032	(57,851)
Шетел валютасын қайта бағалаудан түсетін шығындарды шегергендегі кірістер	22	2,140,311	2,092,262
Қаржы құралдарын нарықтан төмен мөлшерлемелер бойынша бастапқы тану кезінде пайда болатын таза шығын	23	(4,278,421)	-
Өзге активтердің құнсыздануына резерв	13	(34,850)	(5,103)
Несиелік сипаттағы міндеттемелер бойынша резервті қалпына келтіру	28	207,212	283,234
Сатуға арналған қолда бар инвестициялық бағалы қағаздардың құнсыздану резервін қалпына келтіру		-	103,797
Өтеуге дейін ұсталатын инвестициялық бағалы қағаздардың құнсыздану резервін қалпына келтіру		183,337	-
Өзге операциялық кірістер	24	40,818	51,657
Жалпы және әкімшілік шығындар	25	(5,311,830)	(5,157,061)
Салық салғанға дейінгі пайда		5,206,237	7,444,170
Табыс салығы бойынша шығындар	26	(1,093,393)	(1,850,874)
ЖЫЛ ІШІНДЕГІ ПАЙДА		4,112,844	5,593,296
Өзге жиынтық кіріс/(шығын):			
<i>Кейіннен пайда немесе шығындардың құрамына қайта жіктелуі мүмкін баптар:</i>			
Сатуға арналған қолда бар инвестициялар:			
- Жыл ішіндегі шығындарды шегергендегі табыстар		8,749	42,166
- Шығу немесе құнсыздану нәтижесінде кірістерге немесе шығындарға аударылған табыстарды шегергендегі шығындар		-	(103,797)
Жыл ішіндегі өзге жиынтық кіріс/(шығын)		8,749	(61,631)
ЖЫЛ ІШІНДЕГІ ЖИЫНТЫҚ КІРІС ЖИЫНЫ		4,121,593	5,531,665

Екі кезең ішіндегі пайда мен жиынтық кірістің жалпы сомасы толықтай Қордың акционеріне тиесілі.

«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ
Капиталдағы өзгерістер туралы есеп

	Акционерлік капитал	Қосымша төленген капитал	Сатуға арналған қолда бар инвестициялық құнды қағаздарды қайта бағалау қоры	Өзге резервтер	Бөлінбеген пайда	Жиыны
<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>						
2016 жылғы 1 қаңтардағы қалдық	72,920,273	834,527	123,219	316,430	20,978,740	95,173,189
Жыл ішіндегі пайда	-	-	-	-	5,593,296	5,593,296
Өзге жиынтық шығындар	-	-	(61,631)	-	-	(61,631)
Жыл ішіндегі жиынтық шығындар/кірістер жиыны	-	-	(61,631)	-	5,593,296	5,531,665
Төленген дивидендтер	-	-	-	-	(2,000,075)	(2,000,075)
2016 жылдың 31 желтоқсанындағы қалдық	72,920,273	834,527	61,588	316,430	24,571,961	98,704,779
Жыл ішіндегі пайда	-	-	-	-	4,112,844	4,112,844
Өзге де жиынтық кіріс	-	-	8,749	-	-	8,749
Жыл ішіндегі жиынтық кіріс жиыны	-	-	8,749	-	4,112,844	4,121,593
Төленген дивидендтер	-	-	-	-	(1,678,218)	(1,678,218)
2017 жылғы 31 желтоқсанындағы қалдық	72,920,273	834,527	70,337	316,430	27,006,587	101,148,154

«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ
Ақшалай қаражаттардың қозғалысы туралы есеп

<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>	2017 ж.	2016 ж.
Операциялық қызметтен ақшалай қаражаттардың қозғалысы:		
Алынған пайыздар	13,855,520	21,318,878
Төленген пайыздар	(3,383,249)	(4,268,908)
Алынған комиссиялар	3,941,384	4,199,835
Қаржылық туынды құралдарымен операциялар бойынша алынған кірістер	4,702,293	-
Өзге операциялық қызметтен түсімдер	894,000	91,867
Еңбекақы төлеу бойынша шығындар, төленген	(1,876,279)	(1,774,666)
Жалпы және әкімшілік шығындар, төленген	(4,012,811)	(4,865,365)
Операциялық активтер мен міндеттемелердегі өзгерістерге дейін операциялық қызметтен алынатын ақшалай қаражаттар	14,120,858	14,701,641
<i>Таза төмендеу/(ұлғаю):</i>		
- пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын құнды қағаздар	3,808,000	779,741
- қаржы мекемелеріндегі қаражат	6,854,215	10,405,411
- клиенттерге берілген несиелер мен алғытөлемдер бойынша	8,618,886	493,822
- өзге активтер бойынша	(2,820,108)	(1,464,409)
<i>Таза төмендеу/(ұлғаю):</i>		
- өзге қаржы міндеттемелер бойынша	(10,531,427)	(918,826)
- өзге міндеттемелер	(154,785)	138,404
Операциялық қызметтен алынған таза ақшалай қаражат	19,895,639	24,135,784
Инвестициялық қызметтен ақшалай қаражаттар		
Сатуға арналған қолда бар инвестициялық бағалы қағаздарды сатудан және өтеуден түсімдер	-	2,000,000
Негізгі құралдарды сатып алу	(64,372)	(156,102)
Негізгі құралдарды шығарылуынан түскен түсімдер	1,499	425,233
Материалдық емес активтерді сатып алу	(97,363)	(130,432)
Инвестициялық қызметтен алынған/(пайдаланған) таза ақшалай қаражаттар	(160,236)	2,138,699
Қаржылық қызметтен түскен ақшалай қаражаттар		
Қарыз қаражатын алу	28,969,693	9,300,000
Қарыз қаражатын өтеу	(51,909,898)	(22,777,233)
Төленген дивидендтер	(1,678,218)	(2,000,075)
Қаржылық қызметте пайдаланылған таза ақшалай қаражат	(24,618,423)	(15,477,308)
Айырбастау бағамының өзгеруінің ақшалай қаражатқа әсер етуі және олардың баламалары	4,930,936	(23,147)
Ақшалай қаражаттар мен олардың баламаларының таза артуы	47,916	10,774,028
Кезең басындағы ақшалай қаражаттар мен олардың баламалары	44,027,014	33,252,986
Кезең соңындағы ақшалай қаражаттар және олардың баламалары	44,074,930	44,027,014

* 2017 жылғы 1 қаңтарда қарыз қаражаттардың қалдығы 223,869,751 мың теңгені құрады. Ақшалай қаражаттарының қозғалысы 2017 жылы 22,940,206 мың теңгені құрады. Ақшалай емес баптар бойынша қозғалыс 2,073,357 мың теңге мөлшерінде алынған қарыздардың әділ құнының өзгеруін білдіреді. 2017 жылғы 31 желтоқсанда қарыз қаражатының қалдығы 203,002,903 мың теңгені құрады.

1 Кіріспе

«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ (бұдан әрі «Қор») Қазақстан Республикасы Үкіметінің 1997 жылғы 26 сәуірдегі № 665 қаулысына сәйкес құрылған. Қор Қазақстан Республикасының аумағында шағын және орта кәсіпкерлікті дамытуды қолдау бойынша даму институты ретінде қаржы қызметтерін ұсынатын акционерлік қоғам ретінде тіркелген және өз қызметін жүзеге асырады.

2017 және 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қордың 100% акционері «Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» АҚ (бұдан әрі «Бас компания» немесе «Жалғыз акционер») болып табылады. Қордың түпкілікті акционері Қазақстан Республикасының Үкіметі болып табылады. Тараптармен жасалатын операциялар туралы ақпарат 32 Ескертпеде ашып көрсетілген.

Негізгі қызмет. Қордың негізгі қызметі коммерциялық банктер арқылы шағын және орта бизнес кәсіпорындарын және шағын қаржы ұйымдарын несиелендіру болып табылады. Бұл ретте түпкілікті қарыз алушылар несиесі бойынша несиелік тәуекел коммерциялық банктерге аударылады. Қор Қазақстан аумағындағы шағын және орта бизнес кәсіпорындарын қаржыландыру үшін меншікті және қарыз қаражаттарын пайдаланады.

Қордың 16 аймақтық филиалдары бар. Бас кеңсе Қазақстанда, Алматы қаласында орналасқан.

Тіркелген мекен-жайы және қызметін жүргізу орны. Қор келесі мекен-жай бойынша тіркелген: Қазақстан Республикасы, Алматы қ., Гоголь көш., 111.

Есептілікті ұсыну валютасы. Осы қаржылық есептілік, егер басқаша көрсетілмесе, қазақстандық теңгеде көрсетіледі.

2 Қор өз қызметін жүзеге асыратын экономикалық орта

Қазақстан Республикасы. Тұтастай алғанда, Қазақстан Республикасының экономикасы дамушы нарықтарға тән ерекшеліктерінің кейбірін көрсетуді жалғастыруда. Ол мұнай мен газ бағасының ауытқуына әсіресе сезімтал.

Бұл ерекшеліктер, сондай-ақ, ұлттық валютаның барымен шектелместен, елден тыс жерлерде еркін айырбасталмаған ұлттық валюта мен бағалы қағаздар нарығындағы өтімділіктің төмен деңгейін қамтиды.

2015 жылғы 20 тамызда Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі және Қазақстан Республикасының Үкіметі теңгенің айырбастау бағамын қолдауды тоқтату туралы және инфляциялық шектеу режиміне негізделген жаңа ақша-несие саясатын жүргізуге, валюталық дәлізді жоюға және еркін өзгермелі айырбас бағамына көшуге тыйым салыну туралы шешім қабылдады. Нәтижесінде, 2015 жылдың тамыз айында - 2017 жылғы желтоқсанда теңгенің айырбастау бағамы 1 АҚШ доллары үшін 187-ден 334 теңге аралығында өзгерді. Осылайша, теңгенің айырбастау бағамы мен Ұлттық Банктің және Үкіметтің болашақ іс-әрекеттеріне қатысты, сондай-ақ осы факторлардың Қазақстан Республикасының экономикасына әсері туралы белгісіздік бар.

2016 жылдың қаңтар айының ортасында Standard & Poor халықаралық рейтинг агенттігі 2016-2019 жж. аралығында мұнай бағасына қатысты өзінің болжамын едәуір қысқартты.

Сәйкесінше, 2016 жылдың ақпанында Standard & Poor ұлттық және шетел валютасындағы міндеттемелер бойынша ұзақ мерзімді несие рейтингін BBB + -дан BBB-ға дейін төмендетті. Бұған қоса, S&P сол кезеңдегі ұлттық және шетел валютасындағы міндеттемелер бойынша «А-2» -дан «А-3» -ке дейін, сондай-ақ «kzAA+» -нан «kzAA» -ге ұлттық шкала бойынша рейтингтерді төмендетті.

2017 жылдың қазан айында S&P «BBB-/A-3» деңгейінде Қазақстанның несие рейтингісін растады, бірақ болжамды жағымсыздан тұрақтыға дейін жақсартты. Атап айтқанда, рейтинг бойынша жағымды жаққа болжамды қайта шолуға бірқатар факторлар әсер етті. Олардың ішінде 2015 жылдың аяғында 70% -бен салыстырғанда 2017 жылғы шілдеде 48% дейін резиденттер депозиттерін долларландырудың күрт төмендеуіне байланысты болған ақша-несие саясатының тиімділігі артты. Сонымен қатар, агенттіктің бағалуы бойынша, Қазақстан 2017 жылы ЖІӨ-ға 17% -ға жуық төмен деңгейлі қарыздық жүктемемен таза несие беруші жайғасымын сақтап қалды. Мұның бәрі Ұлттық қордың айтарлықтай көлемі - 2017 жылдың соңына қарай ЖІӨ-ға 40% -ын ескере отырып, болашақта қосымша қарыз алу жоғары қабілеттілігін қамтамасыз етуге мүмкіндік береді. Талдаушылар экономиканың өсуі мемлекеттік инвестициялармен қолдау көрсетілетінін, мұнай өндірісінің арту және мұнай бағасының өсу шамасы бойынша экспорттың ұлғаюын күтеді, бұл көбінесе 2016 жылдың соңынан ОПЕК елдерімен мұнай өндіру көлемінің қысқартуына негізделген.

2 Қор өз қызметін жүзеге асыратын экономикалық орта (жалғасы)

Қаржы нарықтары бұрынғыша тұрақтылықтың жоқтығымен, бағалардың жиі және едәуір өзгерулерімен және сауда операциялары бойынша спредтердің ұлғаюымен сипатталуда. Мұндай экономикалық орта Қордың қызметіне және қаржылық жағдайына елеулі әсерін тигізуде. Басшылық Қордың тұрақты қызметін қамтамасыз ету үшін қажетті шараларды қолға алуда. Әйтсе де, ағымдағы экономикалық жағдайдың келешектік салдарын болжау қиын және басшылықтың ағымдағы күткені мен бағалаулары іс жүзіндегі нәтижелерден өзгешеленуі мүмкін.

Сонымен қатар, Қазақстан Республикасындағы қаржы секторы Қазақстан Республикасындағы саяси, заңнамалық, салықтық және реттеушілік өзгерістердің әсеріне ұшырағыш болып қалуда. Қазақстан Республикасының экономикалық тұрақтылығының келешегі көбінесе Үкімет қабылдайтын экономикалық шаралардың тиімділігіне, сондай-ақ құқықтық, бақылаушылық және саяси жүйелердің дамуына, яғни Қордың бақылау саласынан тыс жағдайларға байланысты.

Басшылық бухгалтерлік есептің қолданылатын талаптарына сәйкес «жұмсалған шығын үлгілерінің» пайдаланылуымен несиелердің құнсыздануына арналған резервтердің деңгейін анықтады. Бұл стандарттар өткен уақиғалардың нәтижесінде туындайтын құнсызданудан шығындардың мойындалуын талап етеді және осындай уақиғалардың орын алуының ықтималдық деңгейіне қарамастан экономикалық ортаның келешектік өзгерістерін қоса алғанда келешектік уақиғалардың нәтижесінде туындауы мүмкін құнсызданудан шығындардың мойындалуына тыйым салады. Осылайша, қаржы активтерінің құнсыздануынан ақырғы шығындар резервтердің ағымдағы деңгейінен едәуір өзгешеленуі мүмкін. 4 Ескертпені қараңыз.

Басшылықтың қаржылық секторды және жалпы экономиканы дамытуға әсер етулері мүмкін барлық беталыстарды, сондай-ақ олардың Қордың болашақтағы қаржылық жағдайына қандай әсер етуі мүмкін екендігін (мұндай болған жағдайда) болжауға мүмкіндігі жоқ. Басшылық Қор қызметінің дамуына және тұрақтылығына қолдау көрсету үшін барлық қажетті шараларды қабылдайтындығын болжайды.

3 Есеп саясаттары қағидаттарын қысқаша мазмұндау

Есептілікті дайындаудың негіздері. Берілген қаржылық есеп Халықаралық қаржы есептеме стандарттарына («ХЖЕС») сәйкес, бастапқы құны бойынша есепке алу ережелерінің және әділ бағасы бойынша қаржы құралдарын бастапқы мойындауға түзетумен және сатуға арналған қолда бар пайда немесе шығын арқылы әділ бағасы бойынша бағаланатын қаржы құралдары мен қаржылық активтерді қайта бағалау негізінде дайындалған. Берілген қаржылық есепті дайындау кезінде пайдаланылған есеп саясатының қағидаттары төменде берілген. Берілген қағидаттар есептемеде берілген барлық кезеңдерге қатысты реттілікпен қолданылған, егер басқа көрсетілмеген болса (5 ескертпені қараңыз).

Қаржы құралдары - бағалауға негізгі тәсілдері. Қаржы құралдары әділ құны немесе амортизацияланған құны бойынша олардың жіктелімдеріне тәуелді көрсетіледі. Төменде бұл бағалау әдістерін сипаттау ұсынылған.

Әділ құн - бұл активті сату кезінде алынуы мүмкін немесе бағалау күніне нарықтың қатысушыларының арасында ерікті негізде операцияларды жүргізу кезінде міндеттемелерді табыстау кезінде төленуі мүмкін баға. Әділ құнның ең жақсы растамасы белсенді нарықтағы белгіленетін баға болып табылады. Белсенді нарық - бұл тұрақты негізде бағалау туралы ақпаратты алуға мүмкіндік беретін активтермен немесе міндеттемелермен операциялар жеткілікті жиілікпен және жеткілікті көлемде жүргізілетін нарық.

Белсенді нарықта айналыста болатын қаржы құралдарының әділ құны жеке активке немесе міндеттемеге, кәсіпорынмен ұсталатын олардың санына белгіленетін бағаны көбейту кезінде алынған сома ретінде бағаланады. Істі тіпті, егер нарықтың жай тәуелділік сауда айналымын кәсіпорындағы активтер саны және кәсіпорындағы міндеттемелер өтеу үшін жеткіліксіз болған жағдайда да жолға қоюға болады, ал жекелеген операцияларда жайғасымдарды сатуға тапсырыстарды орналастыруға белгіленген бағаға әсер етуі мүмкін. Әділ бағалы бағалау үшін сұраныс пен ұсыныс бойынша спрэд шегіндегі баға пайдаланылады, ол қалыптасқан жағдайдағы әділ құн үшін барынша көрнекі болып табылады және оны басшылық есепті күндегі операцияның соңғы бағасына тең деп санайды. Қаржылық активтер үшін пайдаланылған белгіленген нарықтық баға сұраныстың ағымдық бағасы; ал қаржылық міндеттемелер үшін пайдаланылған белгіленген нарықтық баға - ұсыныстың ағымдық бағасы болды.

3 Есеп саясаттары қағидаттарын қысқаша мазмұндау (жалғасы)

Қаржылық туынды құралдардың немесе белсенді нарықта айналымға түспейтін басқа да қаржылық активтер мен міндеттемелер портфелі нақты тәуекелдіктерді қабылдау үшін таза ұзын жайғасымдарды (яғни активтерді) сату кезінде немесе ағымдық нарықтық жағдайдағы бағалау күні нарыққа қатысушылар арасында ерікті негізде операцияларды жүргізу кезінде нақты тәуекелдіктерді қабылдау үшін таза қысқа жайғасымдарды (яғни міндеттемелерді) беру кезінде алынуы мүмкін баға негізінде қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелер тобының әділ құны бойынша бағаланады. Бұл, егер Top (a) кәсіпорынның нақты нарықтық тәуекелдікке (немесе тәуекелділікке) немесе тәуекелдіктерді басқару немесе оның инвестициялық стратегиясы бойынша кәсіпорынның ресми стратегиясына сәйкес нақты контрагенттің несиелік тәуекелдігіне таза бейімделу негізінде қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелерді басқарса, көп еселік негізде әділ құн бойынша көрсетілетін активтер үшін қолданылады; (б) аталған негізде кәсіпорынның аға басшылық құрамына қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелер топтары туралы ақпарат тапсырады; және (в) қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелерге байланысты туындаған кәсіпорынның нақты нарықтық тәуекелдікке (немесе тәуекелдіктерге) бейімделу ұзақтығын қоса алғанда, нарықтық тәуекелдіктер маңызы бойынша мәні бірдей болып табылады.

Дисконттапқан ақша ағыны, сондай-ақ нарықтық жағдайларда немесе объектінің ағымдық құнының инвестициясына жасалатын балама операциялардың мәліметтеріне негізделген модельдер сияқты бағалау әдістері қаржылық құралдардың әділ құнын анықтау үшін пайдаланылады, оларда мәмілелер бағасы туралы нарықтық ақпарат қолжетімсіз болып келеді. Әділ бағалы бағалау нәтижелері мынадай ретпен әділ құнның иерархия деңгейі бойынша талданып, бөлінеді: (i) 1-деңгейге бірдей активтер мен міндеттемелер үшін белсенді нарықтағы белгіленген бағалар (түзетілмеген) жөніндегі бағалар, (ii) 2-деңгейге - бағалау әдістерінің көмегімен алынғандар, олардағы маңызды бастапқы пайдаланатын мәліметтердің барлық модельдері немесе тікелей (мысалы, бағасы) немесе жанама бағалар базасына есептелген бақыланатын актив немесе міндеттемелер болып табылады (яғни, мысалы бағалар) және (iii) 3-деңгей бақыланатын нарықтық мәліметтердегі міндетті емес бағалаулар болып табылады (яғни бағалау үшін бақыланбайтын бастапқы мәліметтердің айтарлықтай көлемі талап етіледі). Әділ баға сатыларының бір деңгейін екіншісіне көшіру есептік кезеңнің аяғында орын алды деп саналады. 30 Ескертпені қараңыз.

Мәмілелер бойынша шығындар қосымша шығындар болып табылады және тікелей қаржылық құралдарды алуға, шығаруға немесе істен шығаруға байланысты. Қосымша шығындар - бұл, егер мәміле болмаса, келтірілмейтін шығындар. Мәмілелер бойынша шығындар агенттерге (сауда агенттері ретіндегі қызметкерлерді қоса алғанда), консультанттарға, брокерлерге және дилерлерге төленетін сыйақыны және комиссияларды, реттеуші органдар мен резерв биржаларына төленетін жиындарды, сондай-ақ салықтар мен меншікті беру кезінде алынатын жиындарды қамтиды. Мәмілелер бойынша шығындарға сыйлықақы немесе қарыздық міндеттемелер бойынша дисконттар, қаржыландыруға арналған шығындар, ішкі өкімшілік шығындар немесе сақтауға арналған шығындар кірмейді.

Амортизацияланған құн негізгі қарыз төлемін шегергендегі, алайда өскен пайыздарды қоса алғанда, ал қаржылық активтер үшін - құнсызданудан келтірілген залалдарды кез-келген есептен шығаруды шегергендегі активтің бастапқы құнын білдіреді. Ұлғайған пайыздар мәміле бойынша шығындарды бастапқы мойындаған кезде кейінге қалдырылған амортизацияны сондай-ақ кез-келген сыйақыны немесе тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалану арқылы өтеу сомасынан алынған дисконттарды қамтиды. Кірістің ұлғайған пайыздары және ұлғайған ірі кіріс пен амортизацияланған дисконтты немесе сыйақыны (мұндай бар болса, комиссияларды беру кезінде кейінге шегерілгендерді) қоса алғанда, ұлғайған пайыздық кірістер мен ұлғайған пайыздық шығыстар жекелей көрсетілмейді, қаржылық ереже туралы есептің тиісті бабының теңгерімдік құнын қамтиды.

Пайыздың тиімді мөлшерлемелік әдісі - бұл құралдың теңгерімдік құнына әрбір кезеңде тұрақты пайыздық мөлшерлемені (пайыздың тиімді мөлшерлемесі) қамтамасыз ету мақсатында тиісті кезеңнің бойында пайыздық кірістерді немесе пайыздық шығыстарды мойындау әдісі.

Тиімді пайыздық мөлшерлеме - қаржы құралының әрекет етуінің күтілетін мерзіміне, немесе тиісті жағдайларда, қаржы құралының таза теңгерімдік құнына дейін барынша қысқа мерзімге келешектегі есептік ақшалай төлемдер мен түсімдердің (несиелер бойынша келешек шығындарды қоспағанда) дәлме-дәл мөлшерлемесі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме сыйақыны немесе дисконтты қоспағанда, пайызды өзгертудің келесі күніне дейін құбылмалы мөлшерлеме арқылы құралдар бойынша ақша ағынын дисконттау үшін пайдаланылады, олар осы құралдар үшін белгіленген құбылмалы мөлшерлеме бойынша немесе нарықтық мәндерге байланысты белгіленбеген басқа да ауыспалы факторлар бойынша несиелік спредті көрсетеді. Мұндай сыйақылар немесе дисконттар құралдардың айналымға түсудің барлық күтілетін мерзімінің бойында амортизацияланады. Келтірілген құн есебі тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігін құрайтын барлық комиссиялық, төленген немесе тараптар алған келісімшарттарды қамтиды.

3 Есеп саясаттары қағидаттарын қысқаша мазмұндау (жалғасы)

Қаржылық құралдарды бастапқы мойындау. Кірістер немесе шығыстар арқылы әдіп құн бойынша бағаланатын саудалық бағалы қағаздар, туынды және басқа да қаржылық құралдар бастапқыда әдіп құн бойынша танылады. Барлық басқа қаржылық құралдар бастапқыда мәміле бойынша шығындарды қоса алғанда, әдіп құн бойынша көрсетіледі. Бастапқы тану кезінде әдіп бағалы ең жақсы куәландыру мәміле бағасы болып табылады. Бастапқы мойындау кезіндегі кірістер немесе шығыстар тек, егер әдіп құн мен мәміле құны арасында айырмашылық болған жағдайда ғана ескеріледі, оған дәлелдеме сол құралдар арқылы нарықта бақыланатын басқа да ағымдық мәмілелер немесе базалық мәліметтер ретінде тек бақыланатын нарықтар мәліметтерін ғана пайдаланатын бағалау әдісі бола алады.

Қаржылық активтерді сатып алу мен сату, оларды жеткізу заңнамада белгіленген мерзімде жүргізілуі тиіс немесе аталған нарық («стандартты шарттар» бойынша сатып алу және сату) үшін іскерлік айналым дәстүрі мәміле жасаған күні, яғни Қор қаржылық активті сатып алуға немесе сатуға міндеттенген күн көрсетіледі. Алу бойынша барлық басқа операциялар Қор осы қаржылық құралдарға қатысты шарт жағында болғанда мойындалады.

Қаржылық активтерді мойындауды тоқтату. Қор қаржылық активтерді мойындауды (а) осы активтер өтегенде немесе осы активтерге байланысты ақша ағынына құқық өзге әдіспен аяқталғанда немесе (б) Қор қаржылық активтерден түскен ақша ағынына арналған құқықты бергенде немесе беру туралы келісім жасағанда және бұл жағдайда, (i) сондай-ақ осы активтерді иеленуге байланысты маңызы бойынша барлық тәуекелділіктер мен пайдаларды бергенде немесе (ii) осы активтерді иеленуге байланысты маңызы бойынша барлық тәуекелділіктер мен пайдаларды бермегенде немесе сақтамағанда, алайда осы активтерге қатысты бақылау құқығын жоғалтқанда тоқтатады. Егер контрагентте сатуға шектеу енгізусіз үшінші тарапқа байланысы жоқ активті толықтай сатуға іс жүзінде мүмкіндік болмағанда бақылау сақталады.

Ақшалай қаражаттар және олардың баламалары. Ақша қаражаттары және олардың баламалары ақша қаражатының белгілі сомасына жеңіл айырбасталатын және баға өзгерісінің елеулі тәуекелдігіне ұшыраған баптар болып табылады. Ақша қаражаттары және олардың баламалары банкаралық депозиттерді және өтеудің бастапқы мерзімі кемінде 3 ай басқа банктармен кері репо шарттарын қамтиды. Үш айдан артық мерзімде пайдалануға шектелген құралдар алынып тасталады. Ақша қаражаттары және олардың баламалары амортизацияланған құны бойынша көрсетіледі.

Пайда немесе шығын арқылы әдіп құн бойынша есептелетін бағалы қағаздар - бұл қаржылық активтер, олар қысқа мерзімде бағалар немесе сауда маржасы немесе қысқа мерзімді кірістерді алу үшін нақты пайдаланылатын портфелінің белгісі болып табылатын бағалы қағаздар ауытқушылығының есебінен кірістер алу мақсатында алынады. Қор бағалы қағаздарды, егер онда алған сәттен бастап оларды қысқа кезеңнің бойында сатуға ниеті болса, саудалық бағалы қағаздар сияқты жіктейді.

Қор туынды емес саудалық қаржылық активті, егер бұл актив жақын уақытта сату мақсаты үшін ұсталмаса, пайда немесе шығын арқылы әдіп құн бойынша бағаланатын санаттан ауыстыра алады. Несие берушілік және дебиторлық берешек санатына жатпайтын қаржылық активтер өзгеше сипаттағы оқиғаларға, оның жақын болашақта қайталану ықтималдығы екіталай жағдайларға байланысты туындаған сирек жағдайда пайда немесе шығын арқылы әдіп құн бойынша бағаланатын санатқа қайта жіктелуі мүмкін. Несие берушілік және дебиторлық берешектер анықтамасына жауап беретін қаржылық активтер, егер Қордың осы қаржылық активтері болашақта немесе өтеуге дейін көзге түсерліктей ұстап тұру ниеті мен қабілеті болса, қайта жіктелуі мүмкін.

Саудалық бағалы қағаздар әдіп құн бойынша көрсетіледі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалану арқылы есептелген саудалық бағалы қағаздар бойынша пайыздық кірістер бір жылдағы кірістер немесе шығыстар арқылы пайыздық кіріс ретінде көрсетіледі. Дивидендтер тиісті төлемдерді алуға және дивидендтерді алу ықтималдығының болу шартымен Қор құқықты белгілеген кезде, басқа операциялық кірістер құрамындағы дивидендтер бойынша кіріс ретінде көрсетіледі. Барлық басқа компоненттердің әдіп құнын өзгерту, сондай-ақ мойындауды тоқтату бойынша кірістер немесе шығыстар олар туындаған кезеңде саудалық бағалы қағаздармен операциялар бойынша шығыстарды шегергендегі кіріс ретінде бір жылдағы кірісте және шығыста көрсетіледі.

Қаржылық мекемелердегі қаржылар. Қаржылық мекемелердегі қаржылар Қор ақша қаражатын банк-контрагенттерге белгіленген немесе анықталған күні өтеуге жататын алғытөлемдік төлемдер түрінде ұсынған жағдайда есептеледі, бұл жағдайда Қорда туынды қаржылық құралдарға байланысы жоқ және ашық нарықтағы белгісі жоқ дебиторлық берешектерден туындаған сауда операцияларын жүзеге асыру жоспары болмайды. Қаржылық мекемелердегі қаражаттар амортизацияланған құн бойынша көрсетіледі.

3 Есеп саясаттары қағидаттарын қысқаша мазмұндау (жалғасы)

Клиенттерге несиелер мен алғытөлемдер. Клиенттерге несиелер мен алғытөлемдер Қор ақша қаражатын клиенттерге туынды қаржылық құралдарға байланысы жоқ және белгіленген немесе анықталған күні өтеуге жататын ашық нарықтағы белгісі жоқ дебиторлық берешектерді алу немесе құру мақсатында алғытөлемдік төлем түрінде бергенде есептеледі және бұл жағдайда, Қорда осы дебиторлық берешектер арқылы сауда операцияларын жүзеге асыру ниеті болмайды. Клиенттерге несиелермен алғытөлемдер амортизацияланған құн бойынша есептеледі.

Амортизацияланған құн бойынша көрсетілген қаржылық активтердің құнсыздануы. Құнсызданудан болған шығындар қаржылық активтерді бастапқы мойындағаннан кейін болған және қаржылық активтерге немесе сенімділіктің жеткілікті дәрежесімен бағалауға болатын қаржылық активтердің топтарына байланысты есептік болашақ ақша ағынының көлеміне немесе уақытша мерзімге ықпал ететін бір немесе одан көп оқиғалар («залалдар оқиғасы») нәтижесінде оларға келтірілген шаралар бойынша бір жыл ішіндегі кірістерде немесе шығыстарда мойындалады. Егер Қорда жеке бағаланған қаржылық активтер (оның маңызына қарамастан) үшін құнсыздануға шынайы дәлелдеме болмаған жағдайда, бұл активтер несие тәуекелдігінің ұқсас сипаттамалары арқылы қаржылық активтер тобына кіреді және оның құнсыздану мәнінің жиынтығында бағаланады. Қор қаржылық активтердің құнсыздануы туралы мәселені қарау кезінде назарға алатын негізгі фактор оның мерзімі өткен мәртебесі және мұндай бар болса, кепілдік қамтамасыз етуді іске асыру мүмкіндігі болып табылады.

Төменде негізгі өлшемдер тізбеленген, оның негізінде құнсызданудан болған залалдардың шынайы белгілерінің бар-жоғы анықталады:

- кез-келген кезекті төлем мерзімінің өтуі және бұл жағдайда өз уақытында төленбеген төлем жұмыстағы есептік жүйенің кешіктірілуімен түсіндірілмейді;
- қарыз алушы едәуір қаржылық қиындықтарды сынақтан өткізеді, бұл Қордың басқаруындағы қарыз алушы туралы қаржылық ақпаратпен расталады (мысалы, басқа қаржылық міндеттемелер: облигациялар, депозиттер және т.б. бойынша дефолттың нәтижесінде халықаралық агенттіктер тарапынан несиелік рейтингтің төмендетілуі);
- қарыз алушыға банкроттық немесе қаржылық қайта құру қаупі бар;
- қарыз алушыға әсер ететін ұлттық немесе жергілікті экономикалық жағдайлардың өзгерісімен түсіндірілген қарыз алушының төлем мәртебесінің теріс өзгерісі болады;
- қамтамасыз ету құны нарықтағы жағдайдың нашарлауы нәтижесінде едәуір төмендейді.

Құнсыздануды жиынтық бағалау мақсатында қаржылық активтер несиелік тәуекелдіктердің ұқсас өзгешелігі бойынша топталады. Бұл өзгешеліктер осындай активтер топтары үшін болашақ ақша қаражатының ағынын бағалауға жатады және бағаланған активтерге қатысты келісімшарттық шарттарға сәйкес барлық тиесілі сомаларды дебиторлардың өтеу қабілеті туралы куәландырады.

Қаржылық активтер тобындағы ақша қаражатының болашақ ағындары құнсыздану мәні жиынтығымен бағаланады, олар осы активтерге байланысты келісімшарттық ақша қаражаты негізінде және болған шығындар оқиғасы нәтижесінде туындаған басшылықтағы мерзімі өткен берешектердің көлемі туралы, сондай-ақ мерзімі өткен берешектерді өтеу жетістігі туралы статистика негізінде анықталады. Өткен жылдар статистикасы алдыңғы кезеңдерге ықпал етпеген ағымдық жағдайларға әсер етуді көрсету үшін, сондай-ақ ағымдық кезеңде болмаған өткен оқиғалар әсерін қалпына келтіру үшін ағымдық бақыланатын негізде түзетіледі.

Егер амортизацияланған құн бойынша көрінетін құнсызданған қаржылық активтер шарты қарыз алушының немесе эмитенттің қаржылық қиындықтарына байланысты қандай-да бір әдіспен қайта қаралса немесе өзгертілсе, құнсыздану шартты өзгерткенге дейін бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып анықталады. Одан кейін шарттары қайта қаралған қаржы активін мойындау тоқтатылады, және әділ құны бойынша жаңа актив мойындалады, бірақ егер бұл активпен байланысты тәуекелдер мен пайда едәуір өзгерген жағдайда ғана. Бұл - әдетте, бастапқы және жаңадан күтілген ақша ағындарының келтірілген құнының елеулі айырмасымен расталады.

Құнсызданудан болған шығындар әрқашан осы активтер бойынша бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалану арқылы дисконттаудан күтілетін ақша ағынының (оған сол уақытта залал келтірілмеген несие бойынша болашақ шығындар кірмейді) ағымдық құнына дейін активтің теңгерімдік құнын төмендету үшін қажетті көлемде резерв құру жолымен мойындалады. Қамтамасыз етілген қаржылық активтердің күтілетін болашақ ағынының дисконтталған құнының есебі ақша ағынын қамтиды, ол несие берушінің борышқор мүлігін иеленуге кірісу ықтималдығының деңгейіне қарамастан, қамтамасыз етуді алуға және сату шығындарын шегергенде, несие беруші борышқор мүлігін иеленуге кірісу нәтижесінде туындауы мүмкін.

3 Есеп саясаттары қағидаттарын қысқаша мазмұндау (жалғасы)

Егер алдағы кезеңде құнсызданудан болған шығындар сомасы төмендесе және бұл төмендеу құнсыздану белгілерінен кейін (мысалы, дебитордың несиелік рейтингінің артуы) басталған оқиғаларға шынайы қатысты болса, құнсызданудан болған бұрын көрсетілген шығындар бір жылдағы кірістер мен шығыстар арқылы жасалған резервті түзету арқылы қалпына келтіріледі.

Өтеу мүмкін емес активтер және оларға қатысты толықтай немесе ішінара өтеу мақсатында аяқталған барлық қажетті рәсімдер және шығынның түпкілікті анықталған сомасы құнсыздануға жататын құрастырылған қорлар есебінен шығарылады. Бұрын шығарылған сомаларды кезекті қалпына келтіру бір жыл ішіндегі кірістер мен шығыстардан болған шығындар есебіне жатады.

Төлемегені үшін меншікке алған қамтамасыз етулер. Төлемегені үшін меншікке алған қамтамасыз ету мерзімі өткен несиелерді реттеу кезінде Қор алған қаржылық және қаржылық емес активтерді қамтиды. Бұл активтер бастапқыда алу кезіндегі әділ құн бойынша мойындалады және негізгі құралдарға, басқа қаржылық активтерге немесе олардың ерекшелігіне, сондай-ақ осы активтерді өндіруге қатысты Қордың жоспарына байланысты басқа активтер құрамындағы қорларға кіреді, ал салдары активтердің осы санаттары үшін есеп саясатына сәйкес қайта бағаланады және есептеледі.

Несиелік сипаттағы міндеттемелер. Қор несиелер беру бойынша қаржылық кепілдіктер мен міндеттемелер шығарады. Қаржылық кепілдіктер клиенттер үшінші тұлғалардың алдында өзінің міндеттемелерін орындамаған және несиелер ретінде несиелік тәуекелдікке ұшыраған жағдайда, төлемді жүргізуге қайтарымсыз міндеттемені қамтиды. Несиелер беру бойынша қаржылық кепілдіктер мен міндеттемелер бастапқыда, әдеттегідей, алынған комиссиялар сомасымен куәландырылған әділ құн бойынша көрсетіледі. Осы сома несиелер беру бойынша міндеттемелерді қоспағанда, міндеттеменің барлық әрекет ету мерзімінің бойында желілік әдіспен амортизацияланады, егер ондай ықтималдылық болған жағдайда, Қор нақты несиелер келісімін жасайды және оны тапсырғаннан кейін қысқа кезеңнің бойында несиелер іске асыруды жоспарламайды; несиелер беру бойынша міндеттемелерге байланысты комиссиялық кірістер болашақ кезеңдегі кірістер ретінде есептеледі және бастапқы мойындау кезінде несиелердің теңгерімдік құнына кіреді. Әрбір есептік кезеңнің соңында міндеттемелер барынша (i) бастапқы мойындаудың амортизацияланған сомасы; және (ii) есептік кезеңнің соңындағы жағдай бойынша міндеттемелерді реттеу үшін қажетті шығындарды үздік бағалау бойынша бағаланады.

Сатуға арналған қолда бар инвестициялық бағалы қағаздар. Құнды қағаздардың осы санаты инвестициялық құнды қағаздарды қамтиды, оны Қор уақыттың белгісіз кезеңінің бойында ұстап тұруға ниет етеді және олар өтімділікті қолдау бойынша талаптарға байланысты немесе пайыздық мөлшерлемелердің, айырбастау бағамдарының немесе акция бағаларының өзгеруі нәтижесінде сатылуы мүмкін.

Сатуға арналған қолда бар инвестициялық бағалы қағаздар әділ құн бойынша есептеледі. Сатуға арналған қолда бар борыштық бағалы қағаздар бойынша пайыздық кіріс тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі негізінде есептеледі және бір жыл ішіндегі кірістерде немесе шығыстарда көрсетіледі.

Сатуға арналған қолда бар үлестік инвестициялар бойынша дивидендтер Қор төлемдерді алуға құқықты белгілеу кезінде және дивидендтерді алу ықтималдығының болу шартымен бір жыл ішіндегі кірістерде немесе шығыстарда көрсетіледі. Әділ бағалы өзгерудің барлық қалған компоненттері инвестицияларды мойындауды тоқтатқанға немесе оның құнсыздануына дейін басқа жиынтық кіріс құрамында көрсетіледі, бұл жағдайда жиналған кіріс немесе шығыс басқа жиынтық кірісінің санатынан бір жыл ішінде кірісіне немесе шығысына көшіріледі. Құнсызданудан болған шығындар сатуға арналған қолда бар инвестициялық бағалы қағаздарды бастапқы мойындағаннан кейін болған бір немесе бірнеше оқиғалар («шығындар оқиғасы») нәтижесінде келтірілген шаралар бойынша бір жыл ішіндегі кірістерде немесе шығыстарда мойындалады. Оны алу құнынан төмен үлестік бағалы қағаздардың әділ құнының едәуір немесе ұзақ төмендеуі оның құнсыздану белгісі болып табылады. Алу құны мен осы активтердің құнсыздануынан болған шығындарды шегергендегі ағымдық әділ құнның арасындағы айырмашылық ретінде анықталған құнсызданудан болған жиналған шығын бастапқыда кірістер мен шығыстарда мойындалды, басқа жиынтық кіріс санатынан бір жыл ішіндегі кірістерге немесе шығыстарға ауыстырылады. Үлестік құралдардың құнсыздануынан болған шығындар қалпына келтірілмейді, ал кезекті кірістер басқа жиынтық кірістер құрамында көрсетіледі. Егер кезекті есептік кезеңде «сатуға арналған қолда бар» санатына жататын борыштық құралдардың әділ құны ұлғайтылады және мұндай ұлғайту кірістердегі немесе шығыстардағы құнсызданудан шығындарды мойындағаннан кейін болған оқиғаға объективті түрде жатқызылуы мүмкін, онда құнсызданудан болған шығындар бір жыл ішіндегі кірістер мен шығыстар арқылы қалпына келтіріледі.

Негізгі құралдар. Негізгі құралдар құнсызданудан болған резервті және жинақталған тозуды шегеріп тастағанда құны бойынша көрсетіледі (қажет болған жағдайда).

Кішігірім жөндеу және техникалық қызмет көрсету бойынша шығындар пайда болған кезде есепке алынады. Негізгі құрал-жабдықтардың ірі компоненттерін ауыстыру бойынша шығындар кейіннен ауыстырылған компоненттерді есептен шығарумен капиталдандырылады.

3 Есеп саясаттары қағидаттарын қысқаша мазмұндау (жалғасы)

Әрбір есептік кезеңнің соңында басшылық негізгі құралдардың құнсыздану белгілерінің бар-жоғын анықтайды. Құнсыздану белгілері болған кезде, басшылық өтілетін құнды бағалауды жүргізеді, ол оны пайдалану нәтижесінде алатын құн мен сату шығындарын шегергенде, активтің барынша әділ құны ретінде анықталады. Теңгерімдік құн өтілетін құнға дейін төмендетіледі, ал құнсызданудан болған шығын бір жыл ішіндегі кірістер мен шығыстарға жатады. Алдыңғы кезеңдердегі қандай-да бір активтер үшін көрсетілген құнсызданудан болған шығындар, егер олар активтерді пайдалану нәтижесінде алынған бағалы немесе сату шығындарын шегергенде, оның әділ құнын анықтау үшін пайдаланылатын бағаларды өзгертуде орын алғанда қалпына келтіріледі.

Теңгерімдік құнның түсімдер сомасын салыстыру арқылы анықталатын шыққан кірістер мен шығыстар бір жыл ішіндегі кірістер мен шығыстардағы басқа операциялық кірістер мен шығыстар құрамында көрсетіледі.

Амортизация. Жер амортизациялауға жатпайды. Негізгі құралдар бойынша амортизация желілік әдісті, яғни бағалы пайдалы активтерді пайдаланудың келесі есептік мерзімінің бойында қалдық құнға дейін тең төмендету арқылы есептеледі:

	<u>Пайдалы пайдалану мерзімі (жылдар саны)</u>
Гимараттар	100 жылға дейін
Машиналар және жабдық	10 жылға дейін
Көлік құралдары	7 жылға дейін
Өзге	10 жылға дейін

Активтің қалдық құны - бұл егер актив пайдалы пайдалану мерзімінің соңына және актив пайдалы пайдалану мерзімінің соңына тең күйге жетіп те қойған болса, Қор ағымдағы сәтке істен шығуға шамаланатын шығындарды алып тастағаннан кейін осыны алатын есептік сома. Активтердің қалдық құны және оларды пайдалы пайдалану мерзімі әрбір есептік кезеңнің соңында қайта қарастырылады және, егер қажет болса, түзетіледі.

Материалдық емес активтер. Қордың материалдық емес активтері белгілі бір пайдалы пайдалану мерзіміне ие және, негізінен, капиталдандырылған бағдарламалық қамтамасыздандыруды және лицензияларды қосады. Бағдарламалық қамтамасыздандыруға сатып алынған лицензиялар осы бағдарламалық қамтамасыздандыруды сатып алуға және енгізуге шығындалған шығындардың негізінде капиталдандырылады. Егер қосымша экономикалық пайдалардың сомасы шығындардан асып түседі деп күтілетін болса, Қор бақылайтын, сәйкестендірілетін және бірегей бағдарламалық қамтамасыздандырумен тікелей байланысты жасалымға шығындар материалдық емес активтер ретінде көрсетіледі. Капиталдандырылған шығындар Қордың бағдарламалық қамтамасыздандыруды жасаушыларды ұстауға шығыстарын және үстеме шығыстардың тиісті үлесін қосады. Бағдарламалық қамтамасыздандырумен (мысалға, оған қызмет көрсетумен) байланысты барлық өзге шығындар олардың келтірілуіне қарай ескеріледі. Капиталдандырылған бағдарламалық қамтамасыздандыру 7 жыл шамасында күтілетін пайдалы пайдалану мерзімі ішінде желілік әдіспен амортизацияланады.

Операциялық жалдау. Қор жалдаушы рөлінде әрекет еткен кезде және жалға беруші жалдау объектілеріне иелік етуден тәуекелдер мен кірістерді Қорға бермеген кезде, операциялық жалдау шарттары бойынша төлемдердің жалпы сомасы жалдау мерзімінің бойында бірқалыпты есептен шығару әдісін пайдалана отырып, жыл ішіндегі пайдада немесе шығында (жалдау бойынша шығыстар секілді) көрсетіледі.

Басқа шарттарға кірістірілген жалдау, егер (а) шартты атқару нақты активті немесе активтерді пайдаланумен байланысты болса және (б) шарт активті пайдалануға құқықтың берілуін қарастырылса, бөліп көрсетіледі.

Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек. Қор жалға беруші рөлінде әрекет еткенде және жалдау объектілерін иеленуден тәуекелдер мен кірістер жалға алушыға берілгенде, жалға берілетін активтер қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек ретінде көрсетіледі және болашақ жалдау төлемдерінің дисконтталған құны бойынша есепке алынады. Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек бастапқыда жалдау мәмілесінің күніне (жалдау мәмілесінің күні деп, қандай күннің ертерек келіп жеткеніне байланысты, жалдау шарты жасалған күн немесе жалдау қатынастарына қатысушылар жалдаудың негізгі қағидаларын растаған күні есептеледі) анықталған дисконттау мөлшерлемесін пайдалана отырып, жалдау қатынастары пайда болған күніне көрсетіледі.

Дебиторлық берешектің сомасы мен болашақ жалдау төлемдерінің дисконтталған құны арасындағы айырма алынбаған қаржылық кірістер болып келеді. Бұл кірістер жалдау мерзімінің бойында таза инвестициялар әдісін пайдалана отырып мойындалады, таза инвестициялар әдісі жалдау шартының бүкіл күшінде болу мерзімі бойында тұрақты кірістілік нормасын шамалайды. Жалдау қатынастарын ұйымдастырумен тікелей байланысты қосымша шығындар қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешектің бастапқы сомасына енгізіледі және жалдау кезеңінде мойындалатын кірістің сомасын азайтады. Жалдау бойынша қаржылық кірістер жыл ішіндегі пайдада немесе шығында көрсетіледі.

3 Есеп саясаттары қағидаттарын қысқаша мазмұндау (жалғасы)

Құнсызданудан шығындар қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешекті бастапқы мойындағаннан кейін болған бір немесе одан көп оқиғалардың («шығын оқиғаларының») нәтижесінде олардың пайда болуына қарай жыл ішіндегі пайдада немесе шығында мойындалады. Құнсызданудан шығынның объективті белгілерінің болуын анықтау үшін, Қор амортизацияланған құн бойынша көрсетілетін несиелер үшін секілді дәл сол негізгі өлшемдерді пайдаланады. Құнсызданудан шығындар қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешектің таза теңгерімдік құны мен жалдау шартына кіріктірілген кірістілік нормасын қолдана отырып дисконтталған, күтілетін болашақ ақша ағындарының (болашақтағы, әлі келтірілмеген шығындарды алып тастап) ағымдағы құны арасындағы айырманың мөлшерінде резерв жасау арқылы мойындалады. Есептік болашақтағы ақша ағындары жалдау шарты бойынша активті алудың және сатудың нәтижесінде пайда болуы мүмкін ақша ағындарын көрсетеді.

Қарыз қаражаттары. Қарыз қаражаттар контрагенттер Қорға ақшалай қаражаттарды немесе өзге активтерді берген сәттен бастап көрсетіледі. Туынды емес қаржылық міндеттемелер амортизацияланған құны бойынша көрсетіледі. Егер Қор өзіндік берешекті иеленсе, бұл міндеттеме қаржылық жағдай туралы есептен алынып тасталады, ал міндеттеменің теңгерімдік құны мен төленген сома арасындағы айырма берешекті реттеуден кірістердің немесе шығыстардың құрамына қосылады.

Субсидиялау бағдарламалары. Субсидиялар әртүрлі мемлекеттік бағдарламалардың мақсаттары үшін Қазақстан Республикасы Үкіметі берген қаржыландыру немесе жауапты органның қаржыландыруы болып келеді. Қор субсидиялау бағдарламалары бойынша агент ретінде әрекет етеді. Үкіметтен алынған қаржыландыру қаражаттар өтелген сәтке дейін субсидиялау бағдарламалары бойынша міндеттеме ретінде танылады. Қаржыландыру Үкімет субсидиялаған жобалар үшін төлеу ретінде жергілікті банктерде орналастырылады. Қор өзіндік қаржыландыруды жергілікті банктерге берген кезде, төлеу мемлекеттік қаржыландыру алынғанға дейін субсидиялау бағдарламалары бойынша дебиторлық берешек ретінде ескеріледі.

Туынды қаржы құралдары. Туынды қаржы құралдары, валюта айырбастау келісім-шарттарын, пайыздық фьючерстерді, болашақ пайыздық мөлшерлеме туралы келісімді, валюталық және пайыздық своптарды, сондай-ақ валюталық және пайыздық опциондарды қоса, әділ құны бойынша көрсетіледі.

Барлық туынды құралдар, егер бұл құралдардың әділ құны оң болса, активтер ретінде және, егер олардың әділ құны теріс болса, міндеттемелер ретінде ескеріледі. Туынды құралдардың әділ құнының өзгерістері жыл ішіндегі пайдаға немесе шығынға қосылады (туынды қаржылық құралдар бойынша шығыстарды шегергендегі кірістер).

Егер олардың тәуекелдері және экономикалық сипаттамалары негізгі шарттың тәуекелдерімен және экономикалық сипаттамаларымен тығыз байланыста тұрмаса, басқа қаржылық құралдарға кіріктірілген кейбір туынды құралдар негізгі шарттан бөлінеді.

Кіріске салынатын салық. Қаржылық есептілікте қолданылатын немесе есептік кезеңнің соңына шын мәнінде күшіне енген салық мөлшерлемелерін және заңнамалық нормаларды пайдалана отырып, заңнаманың талаптарына сәйкес салық салу бойынша шығыстар көрсетілген. Пайдаға салынатын салық бойынша шығыстар өзіне ағымдағы салықтар бойынша шығысты және кейінге қалдырылған салықтар бойынша шығысты қосады және егер олар осы немесе басқа кезеңде осылар өзге жиынтық кірістің құрамында немесе тікелей капиталда көрсетілген операцияларға жататындығына байланысты, өзге жиынтық кірістің құрамында немесе тікелей капиталда көрсетілмеуге тиіс болса, жыл ішіндегі пайдада немесе шығында көрсетіледі.

Ағымдағы салық ағымдағы және алдындағы кезеңдер ішіндегі салық салынатын пайдаға немесе шығындарға қатысты салық органдарына төлеуге немесе салық органдарының өтеуіне күтілетін пайдаға салынатын салықтың сомаларының негізінде есептеледі. Егер қаржылық есептілік тиісті салық декларацияларын бергенге дейін бекітілсе, салық салынатын пайда немесе шығын бағалау көрсеткіштеріне негізделеді. Пайдаға салынатын салықты қоспағанда, салықтар бойынша өзге шығыстар әкімшілік және өзге операциялық шығыстардың құрамында көрсетіледі.

Кейінге қалдырылған табыс салығы кейінге қалдырылған салық шығындарына және активтер мен міндеттемелердің салық салынатын базасы мен олардың қаржылық жағдай туралы есептегі теңгерімдік құны арасындағы уақытша айырмаларға қатысты теңгерімдік міндеттемелер әдісі бойынша есептеледі. Бастапқы мойындау үшін алынып тасталуға сәйкес, бизнесті біріктіру нәтижесінде пайда болатын бастапқы мойындау жағдайларын қоспағанда, егер бастапқы мойындау кезіндегі мәміле бухгалтерлік пайдаға да, салық салынатын пайдаға да әсер етпесе, активті немесе міндеттемені бастапқы мойындаған кезде туындайтын уақытша айырмаларға қатысты кейінге қалдырылған салық ескерілмейді. Кейінге қалдырылған салық салу бойынша активтер және міндеттемелер, қолданылатын немесе есептік кезеңнің соңына шын мәнінде қолданылатын және, осылай күтілетіндей, уақытша айырмалар немесе кейінге қалдырылған салық шығындары іске асырылатын кезеңде қолданылатын болатын салық салу мөлшерлемелерін пайдалана отырып анықталады.

3 Есеп саясаттары қағидаттарын қысқаша мазмұндау (жалғасы)

Салық салынатын базаны азайтатын уақытша айырмалар бойынша кейінге қалдырылған салық активтері және кейінге қалдырылған салық шығындары тек осыған қатысты салық салынатын уақытша айырмалар пайдаланылуы мүмкін салық салынатын пайда алынуының ықтималдығы қандай болса, сондай шамада ғана көрсетіледі.

Анықталмаған салық жайғасымдар. Қордың анықталмаған салық жайғасымдарын әрбір есептік кезеңнің соңында басшылық бағалайды. Егер Қордың салық позициясына салық органдары келіспесе, басшылық қосымша салық міндеттемелерінің пайда болуы мүмкін деп есептесе, салықтарға қатысты көрсетілетін міндеттемелер ескеріледі. Мұндай бағалау қолданыста болған немесе есептік кезеңнің соңына шын мәнінде күшіне енген салық заңнамасына және кез келген белгілі сот қаулысына немесе осы тәріздес мәселелер бойынша өзге шешімге түсіп берудің негізінде орындалады. Пайдаға салынатын салықты қоспағанда, айыппұлдар, өсімақылар және салықтар бойынша міндеттемелер басшылықтың есептік кезеңнің соңына міндеттемелерді реттеу үшін қажетті шығыстарды ең жақсы бағалауының негізінде көрсетіледі.

Міндеттемелерге және аударымдарға резервтер. Міндеттемелерге және аударымдарға резервтер мерзімі немесе сомасы анықталмаған, қаржылық емес сипаттағы міндеттемелер болып келеді. Резервтер қаржылық есептілікте Қорда есептік күніне дейін пайда болған міндеттемелер (құқықтық немесе қалыптасқан іскерлік тәжірибеден келіп шығатын) болған кезде көрсетіледі. Бұл ретте осы міндеттемелерді атқару үшін Қорға экономикалық ресурстардың жылыстауы қажет болатындығының және міндеттемелердің сомасының дәлдіктің айтарлықтай шамасымен бағалануы мүмкін екендігінің жоғары ықтималдығы бар болады. Пайдаға салынатын салықты немесе төлеу бойынша міндеттің пайда болуының алдындағы кезеңге жататын ақпараттың негізінде реттеуші органдар белгілейтін алымдарды қоспағанда, салықтар секілді міндетті төлемдер және аударымдар, заңнамада міндетті төлемді төлеу бойынша міндетке алып келетін ретінде анықталатын, міндетті төлемнің пайда болуына алып келетін міндеттеуші оқиға болған кезде міндеттемелер ретінде мойындалады. Егер міндетті төлемді төлеу міндеттеуші оқиға болғанға дейін жүргізілсе, бұл төлем алғытөлем төлеу ретінде танылады.

Жеткізушілермен есеп айырысулар және өзге несие кредиторлық берешек. Кредиторлық берешек және өзге кредиторлық берешек контрагенттер өздерінің міндеттемелерін орындаған кезде мойындалады және амортизацияланған құны бойынша көрсетіледі.

Акционерлік капитал. Осылар бойынша дивидендтер басшылықтың білгенінше жарияланатын әдеттегі акциялар өзіндік құралдар ретінде көрсетіледі. Тікелей жаңа акциялардың эмиссиясына жататын қосымша шығындар өзіндік құралдардың құрамында түсімнің азаюы ретінде (салықты ескерусіз) көрсетіледі. Алынған құралдардың әділ құны шығарылған акциялардың номиналды құнынан асып түсетін сома өзіндік құралдардың құрамында эмиссиялық кіріс ретінде көрсетіледі.

Дивидендтер. Дивидендтер капиталда олар жарияланған кезеңде көрсетіледі. Есептік кезең аяқталғаннан кейін, бірақ қаржылық есептілік шығаруға бекітілгенге дейін жарияланған барлық дивидендтер туралы ақпарат «Есептік кезең аяқталғаннан кейінгі оқиғалар» ескертпесінде көрсетіледі. Пайданың бөлінуі және оның өзге жұмсалудары Қазақстандық заңнаманың талаптарына сәйкес дайындалған бухгалтерлік есептіліктің негізінде жүргізіледі. Қазақстандық заңнаманың талаптарына сәйкес, пайданы бөлу Қазақстандық заңнаманың талаптарына сәйкес дайындалған қаржылық есептілік бойынша ағымдағы жылдың таза пайдасының негізінде жүргізіледі.

Кірістер мен шығыстарды көрсету. Барлық борыштық құралдар бойынша пайыздық кірістер және шығыстар тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып есептеу әдісі бойынша көрсетіледі. Мұндай есептеу пайыздық кірістерге және шығыстарға шарттың тараптары төлеген және алған және тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамастай бөлігін құрайтын барлық комиссиялар мен алымдарды, мәміле бойынша шығындарды, сондай-ақ барлық өзге сыйақыларды, дисконттарды қосады.

Тиімді пайыздық мөлшерлемеге жататын комиссиялар қаржылық активті қалыптастырумен немесе иеленумен немесе қаржылық міндеттеме шығарумен байланысты алынған немесе төленген комиссияларды қосады (мысалға, несиеге қабілеттілікті бағалау, кепілдіктерді немесе қамтамасыз етуді бағалау немесе есепке алу үшін, құралды беру шарттарын реттеу және мәміле бойынша құжаттарды өңдеу үшін комиссиялық сыйақылар). Егер Қордың нақты несие мәмілесін жасайтындығының және оны бергеннен кейін қысқа кезең ішінде несие іске асыруды жоспарламайтын болатындығының ықтималдығы бар болса, Қор нарықтық мөлшерлемелер бойынша несие беру бойынша міндеттемелер үшін, шығару үшін алған комиссиялар тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болып табылады. Қор несие беру бойынша міндеттемелерді пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық міндеттеме ретінде жіктемейді.

3 Есеп саясаттары қағидаттарын қысқаша мазмұндау (жалғасы)

Егер берілген несиелердің және өзге борыштық құралдардың дер кезінде өтелетіндігіне күмән туындаған жағдайда, олар одан кейін құнсыздану сомасын анықтау мақсатымен болашақ ақша ағындарын дисконттау үшін пайдаланылған тиімді пайыздық мөлшерлеменің негізінде пайыздық кірісті көрсете отырып, өтелетін құнға дейін есептен шығарылады.

Барлық өзге комиссиялық кірістер, өзге кірістер және өзге шығыстар, әдетте, нақты көрсетілген қызметтің көрсетілуге тиіс қызметтердің жалпы көлеміндегі үлесі ретінде анықталатын, нақты мәміленің аяқталғандық дәрежесіне байланысты есептеу әдісі бойынша көрсетіледі.

Үшінші тараптар үшін мәмілелерді ұйымдастыру, мысалға, несиелер, акциялар және басқа бағалы қағаздар сатып алу немесе аталған операцияларды жасаған кезде алынған компанияларды сатып алу немесе сату бойынша комиссиялық кірістер мәміле аяқталған соң көрсетіледі. Инвестициялық портфельді басқару бойынша комиссиялық кірістер және өзге басқарушылық және консультациялық қызметтер, қызметтер көрсету туралы шарттардың талаптарына сәйкес, әдетте, шығындалған уақытқа пропорционал көрсетіледі. Инвестициялық қорлардың активтерін басқару бойынша комиссиялық кірістер осы қызметті көрсету кезеңінің ішінде көрсетілген қызметтердің көлеміне пропорционал көрсетіледі. Мүлік басқарумен, қаржылық жоспарлаумен байланысты қызметтерге қатысты және ұзақ уақыт кезеңі ішінде тұрақты негізде көрсетілетін депозитарлық қызметтерге қатысты дәл осы қағида қолданылады.

Шетел валютасын қайта бағалау. Қордың атқарымдық валютасы болып, Қор өз қызметін осында жүргізетін негізгі экономикалық аймақтың валютасы табылады. Қордың атқарымдық валютасы және есептілік ұсыну валютасы Қазақстан Республикасының валютасы, теңге болып табылады.

Шетел валютасында көрсетілген операциялар операция жүргізілген күніне басым болып отырған айырбас бағамы бойынша көрсетіледі. Шетел валютасында көрсетілген операцияларды өтеуден бағамдық айырмалар, осы күнге белгіленген айырбас бағамын пайдалана отырып, жиынтық кіріс туралы есепке енгізіледі.

Шетел валютасында көрсетілген ақшалай активтер және міндеттемелер есептік күнге ҚРҰБ-нің ресми айырбас бағамын пайдалана отырып теңгеге көшіріледі. Шетел валютасындағы ақшалай емес активтер мен міндеттемелер және операциялар операция жүргізу күніне ҚРҰБ айырбас бағамы бойынша көрсетіледі. Жыл соңына айырбас бағам бойынша қайта есептеу бастапқы құны бойынша бағаланатын ақшалай емес баптарға қолданылмайды. Бағамдық айырмадан пайдалар және шығындар жиынтық кіріс туралы есепте таза негізде көрсетіледі.

Шетел валютасындағы шоттар бойынша қалдықтарды қайта бағалау үшін пайдаланылған, 2017 жылғы 31 желтоқсанға ресми айырбас бағамы 1 АҚШ доллары үшін 332.33 теңге құрады (2016 жылғы 31 желтоқсан: 1 АҚШ доллары үшін 333.29 теңге). 2015 жылғы 20 тамызда, Қазақстан Республикасы Үкіметі ҚРҰБ-мен бірлесіп валюталық дәлізді алып тастау және Теңгенің еркін өзгермелі айырбастау бағамына көшу туралы шешім қабылдады.

Қызметкерлер құрамын ұстауға шығыстар және олармен байланысты аударымдар. Жалақыға шығыстар, мемлекеттік зейнетақы қорына және әлеуметтік сақтандыру қорына жарналар, төленген жыл сайынғы еңбек демалыстары және сырқаттық бойынша қағаздар, сыйақылар және ақшалай емес жеңілдіктер Қор қызметкерлерінің тиісті қызметтер көрсетуіне қарай есептеледі. Белгіленген жарналармен мемлекеттік жоспарға сәйкес төлемдерден өзге, Қордың зейнетақы төлеу бойынша немесе осыған ұқсас төлеу бойынша қандай да болсын құқықтық немесе қалыптасқан іскерлік тәжірибеден келіп шығатын міндеттемелері жоқ.

4 Есеп саясатын қолданудағы маңызды бағалау және кәсіби пікірлер

Қор келесі қаржылық жылы есептілікте көрсетілетін сомаларға және активтер мен міндеттемелердің теңгерімдік құнына әсер ететін бағалаулар мен жорамалдар жасайды. Бағалаулар мен жорамалдар басшылықтың тәжірибесінің және осылар, басшылықтың пікірінше, ағымдағы жағдаяттардың тұрғысынан дәлелді болып табылатын болашақ оқиғаларға қатысты күтулерді қоса, басқа факторлардың негізінде үнемі талданып отырады. Есеп саясатын қолдану барысында басшылық сондай-ақ кәсіби пікірлерді және бағалауларды қолданады. Қаржылық есептілікте көрсетілетін сомаларға ең елеулі әсерін тигізетін кәсіби пікірлер және осылардың нәтижесі келесі қаржылық жылдың бойында активтердің және міндеттемелердің теңгерімдік құнына елеулі түзетулер болуы мүмкін бағалаулар мыналарды қосады:

Қызметтің үздіксіздігі. Басшылық осы қаржылық есептілікті қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалдың негізінде даярлады. Осы пікірді жасауда басшылық Қорды қаржылық жағдайын, ағымдағы пиғылдарды, операциялардың кірістілігін және қаржылық ресурстарға қол жеткізу мүмкіндігін ескерді.

4 Есеп саясатын қолданудағы маңызды бағалау және кәсіби пікірлер (жалғасы)

Құнсызданудан шығындар және клиенттердің несиелердің, алғытөлемдердің және қаржы мекемелеріндегі қаражаттың құнсыздануына резервті қалпына келтіру. Қор өзінің несиелік портфелін және қаржы мекемелеріндегі қаражатты құнсыздану тұрғысынан тұрақты негізде талдайды. Құнсызданудан шығынды жыл ішінде пайдада немесе шығында көрсету керек пе екендігін анықтаған кезде, Қор қандай да болсын жағдайда жеке несие бойынша төмендеу анықталмастан бұрын, несие портфелі және қаржы мекемелеріндегі қаражат бойынша есептік болашақ ақша ағындарының өлшенетіндей төмендеуін куәләндыратын, көзге көрінетін белгілердің болуы туралы кәсіби пікірлерді қолданады. Мұндай көрсеткіш активтер бойынша міндеттемелердің орындалмауымен байланысты қарыз алушылардың төлемдік мәртебелерінің немесе ұлттық, немесе жергілікті экономикалық жағдайлардың теріс өзгеруі туралы өлшеуге берілетін деректерді қосуы мүмкін. Басшылық несие тәуекелінің сипаттамалары бар активтерге және құнсызданудың объективті белгілеріне қатысты өткен жылдардың шығындары туралы деректердің негізінде бағалауларды қолданады. Болашақ ақшалай қаражаттардың ағындарының сомаларын және мерзімдерін бағалау үшін қолданылатын әдістеме мен жорамалдар есептік және нақты шығындар арасындағы кез келген алшақтықты төмендету үшін үнемі талданып отырады.

2017 жылы Қор қаржы мекемелеріндегі қаражаттар және клиенттерге несиелер мен алғытөлемдер бойынша несиелік портфельдің 7,202,372 мың теңге сомада құнсыздануынан шығынды мойындады (2016 ж.: құнсызданудан 11,839,945 мың теңге сомада шығын). 9 және 10 Ескертпелерді қараңыз.

Қаржы мекемелеріндегі қаражаттар бойынша құнсызданудан шығындарды Қор жеке негізде бағалайды. Құнсызданудың негізгі белгісі банктердің дефолты немесе халықаралық рейтинг агенттіктерінің банктердің несиелік рейтингін төмендетуі болып табылады.

2017 жыл бойында Қор «Delta Bank» АҚ-ның берешек сомаларын мерзімінен бұрын өтеуі бойынша жұмысты жалғастырды. 2017 жылғы 1 қаңтардан бастап осы есептің күніне дейін «Delta Bank» АҚ 5,038,763 мың теңге негізгі борышын және Қордан алынған несиелер бойынша есептелген 799,924 мың теңге сыйақыны өтеді.

2017 жылғы 28 сәуірде жасалған талап ету құқықтарын беру шартының аясында Қор «Delta Bank» АҚ-на берілген несиелерді өтеу есебіне «Delta Bank» АҚ-нан 15,443,912 мың теңге негізгі қарыз және 253,529 мың теңге есептелген сыйақы мөлшерінде шағын және орта бизнес кәсіпорындарына берілген несиелер портфелін алды. Қор басшылығы талап ету құқықтарын қайта беру күніне шағын және орта бизнес кәсіпорындарына берілген жаңа несиелер портфелінің әділ құнын 11,418,676 мың теңге мөлшерде бағалады, бұл осы несиелерді бастапқы мойындаудан 4,278,421 мың теңге мөлшерде шығынды мойындауға алып келді. Әділ құнын бағалау кезінде өтеу көздерінен күтілетін ақша ағындары қарыз алушыларға өзгеше несие тәуекелін ескере отырып түзетілген 14% мөлшердегі нарықтық пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталды. 9 және 23-Ескертпені қараңыз.

«Delta Bank» АҚ-ның берешегінің қалған бөлігі 4,152,389 мың теңге құрады теңге (2016 ж. 31 желтоқсан: 25,121,870 мың теңге) және нарықтықтан төмен мөлшерлемелер бойынша берілген қарыздар бойынша дисконт болмады (2016 ж.: 4,151,448 мың теңге). Қор басшылығы «Delta Bank» АҚ бойынша берешек сомасының құнсыздануы бойынша провизияның мөлшерін 4,152,389 мың теңге мөлшерде бағалады (2016 ж. 31 желтоқсан: 2,092,468 мың теңге). 9-Ескертпені қараңыз.

Туынды қаржылық құралдардың және кейбір басқа қаржылық құралдардың әділ құны. Осыларды бағалау бұларда бақыланатын нарықтық бағалар қолданылатын жорамалдардың негізінде жүргізілетін қаржылық құралдардың әділ құны туралы ақпарат 30 Ескертпеде көрсетілген.

2014 жылғы желтоқсанда және 2015 жылғы қазанда Қор АДБ-нен АҚШ долларымен алынған қарыздармен байланысты валюталық тәуекелді барынша азайту мақсатымен, коммерциялық банктермен 5 жылдық бекітілген своп шарттарын жасасты (14 Ескертпе). Қор есептік күніне своп шарттарының әділ құндарын бағалады, бұл 2017 жылғы 31 желтоқсанға жағдай бойынша туынды қаржылық құралдардың 25,193,064 мың теңге мөлшердегі әділ құнын (2016 ж.: 40,893,758 мың теңге) және қаржылық туынды құралдармен операциялардан 12,492,609 мың теңге мөлшерде шығысты (2016 ж.: 7,781,996 мың теңге мөлшерде шығысты) мойындауға алып келді. Қор 2017 ж. 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде АДБ қарыздары бойынша 2,168,832 мың теңге мөлшерде (2016 ж.: 2,196,948 мың теңге мөлшерде кірістер) валюталық кірістер алды.

Әділ құнды бағалаған кезде Қор Қазақстанның елдік тәуекеліне түзетілген, АҚШ долларлары мен Қазақстандық теңге бойынша тәуекелсіз мөлшерлемелерді қолдана отырып, дисконтталған ақша ағындары әдісін қолданды. 13, 21 және 29 Қосымшаларды қараңыз.

4 Есеп саясатын қолданудағы маңызды бағалау және кәсіби пікірлер (жалғасы)

Байланысты тараптармен операцияларды бастапқы мойындау. Өзінің күнделікті қызметінің барысында Қор байланысты тараптармен операциялар жүргізеді. ХҚЕС 39 сәйкес, қаржылық құралдар бастапқыда әділ құны бойынша көрсетілуге тиіс. Осындай операциялар үшін белсенді нарық болмаған кезде, нарықтық немесе нарықтық емес пайыздық мөлшерлемелер бойынша операциялардың жүргізілген-жүргізілмегендігін анықтау үшін, кәсіби пікірлер пайдаланылады. Пікірлер үшін негіздеме болып байланысты емес тараптармен операциялардың ұқсас түрлеріне баға түзілу және тиімді пайыздық мөлшерлемені талдау табылады. Байланысты тараптармен операцияларға қатысты шарттар 32 Ескертпеде көрсетілген.

Нарықтықтан төмен мөлшерлемелер бойынша қаржылық құралдарды бастапқы мойындау. Өзінің күнделікті қызметінің барысында Қор үшінші тараптармен, негізінен алғанда байланысты тараптармен нарықтықтан төмен мөлшерлемелер бойынша операциялар жүргізеді. ХҚЕС 39 сәйкес, қаржылық құралдар бастапқыда әділ құны бойынша көрсетілуге тиіс. Пікірлер үшін негіздеме болып байланысты емес тараптармен операциялардың ұқсас түрлеріне баға түзілу және тиімді пайыздық мөлшерлемені талдау табылады.

2015 жылдың қазанында Қор АДБ-нен 0.9207% жылдық пайыздық мөлшерлемені және 2020 жылғы қыркүйекте өтеу мерзімімен 228 миллион АҚШ доллары мөлшерінде қарыз алды. 2017 жылғы 31 желтоқсанға және 2016 жылғы 31 желтоқсанға жағдай бойынша, барлық қаражат толығымен мақұлданған Қазақстандық коммерциялық банктерде орналастырылды. 2017 жыл бойында Қор АДБ-нен қарызды 156.5 миллион АҚШ доллары мөлшерінде өтеді. Қор басшылығы осы қарыздардың әділ құнын бағалап, кәсіби пікірді қолданды. 2017 жылғы 13 қазанда Қор АДБ-нен 8,085,997 мың теңге мөлшерде қарыз алды. Қор да, АДБ де даму институттары болып табылатындықтан және нарықта осы тәріздес мәмілелер болмағандықтан, Қор басшылығы қарыздар алу және несиелер беру бойынша барлық мәмілелер айтарлықтай бірегей болып табылады деген қорытындыға және несиелер беру бойынша барлық мәмілелер айтарлықтай бірегей болып табылады деген қорытындыға келді. Демек, мәмілелердің бағалары негізгі немесе ең тиімді нарық үшін қолданыстағы бағалар болып табыла отырып, мәміле бойынша шығындарды ескере отырып одан кейін түзетуді қажет етпейді. Осылайша, мәміленің бағасы бастапқы мойындау кезінде қарыздық қаражаттың әділ құны болып келеді және ешқандай түзетулерді қажет етпейді. 14 Ескертпені қараңыз.

Шығарылған кепілдіктердің әділ құны. 2015 жылы Қор «Банк Центр Кредит» АҚ үшін «Банк Центр Кредит» АҚ Еуропалық Қайта құру және Даму Банкінде (бұдан әрі «ЕҚҚДБ») 27,220 миллион теңге сомаға ашқан несиелік бағыттар бойынша кепілдіктер шығарды. 2017 жылғы 31 желтоқсанға жағдай бойынша «Банк Центр Кредит» АҚ 20,470 миллион теңге (2016 ж.: 27,220 миллион теңге) сомаға қарыздар алды. Қор басшылығы шығару күніне осы кепілдіктердің «Банк Центр Кредит» АҚ-нан алынған есептелген комиссиялық кірістердің сомасына негізделген әділ құнын 229,222 мың теңге мөлшерде бағалады. 2017 жылғы 31 желтоқсанға есептелген комиссиялық кірістердің сомасы 179,161 мың теңге (31 желтоқсан 2016: 318,957 мың теңге) құрады. 16 және 28 Ескертпелерді қараңыз.

4 Есеп саясатын қолданудағы маңызды бағалау және кәсіби пікірлер (жалғасы)

2016 жылы Қор «ForteBank» АҚ және «КМФ» МҚҰ ЕҚҚДБ-де ашқан несиелік бағыттар бойынша «ForteBank» АҚ және «КМФ» Микроқаржы ұйымы» ЖШС (бұдан әрі «КМФ» МҚҰ») үшін тиісінше 9,907 миллион теңге және 3,776 миллион теңге сомаға кепілдіктер шығарды. 2017 жылғы 31 желтоқсанға жағдай бойынша «ForteBank» АҚ және «КМФ» МҚҰ ЕҚҚДБ-нен тиісінше 19,243 миллион теңге және 3,776 миллион теңге сомаға қарыздар алды. Қор басшылығы «ForteBank» АҚ-нан және «КМФ» МҚҰ-нан алынған есептелген комиссиялық кірістердің сомасына негізделген осы кепілдіктердің әділ құнын тиісінше 57,030 мың теңге және 25,669 мың теңге мөлшерде (31 желтоқсан 2016: тиісінше 35,383 мың теңге және 32,303 мың теңге) мөлшерде бағалады. 16 және 28 Ескертпелерді қараңыз.

2017 жылы Қор «Kassa Nova Банкі» АҚ үшін «Kassa Nova Банкі» АҚ ЕҚҚДБ-де ашқан несиелік бағыттар бойынша 1,793 миллион теңге сомаға кепілдіктер шығарды. 2017 жылғы 31 желтоқсанға жағдай бойынша «Kassa Nova Банкі» АҚ ЕҚҚДБ-нен 1,793 миллион теңге сомаға қарыздар алды. Қор басшылығы «Kassa Nova Банкі» АҚ-нан алынған есептелген комиссиялық кірістердің сомасына негізделген осы кепілдіктердің әділ құнын 1,250 мың теңге мөлшерде бағалады. 16 және 28 Ескертпелерді қараңыз.

«Банк Центр Кредит» АҚ-ын, «ForteBank» АҚ-ын және «КМФ» МҚҰ-ын, «Kassa Nova Банкі» АҚ-ын қарыз шарттарының талаптарына сәйкес қарыздарды уақтылы және толық шамада өтеуге қабілетті деп бағалайтындықтан, Қор басшылығы осы кепілдіктердің құнсыздануына резерв құрмады.

5 Жаңа немесе қайта қаралған стандарттар мен түсіндірулерге көшу

Төменде тізіп көрсетілген қайта қарастырылған стандарттар Қор үшін 2017 жылғы 1 қаңтардан бастап міндетті болып шықты, бірақ Қорға елеулі әсерін тигізбеді.

«Ақпаратты ашу саласындағы бастама» – ХҚЕС (IAS) 7 түзетулер (2016 жылғы 29 қаңтарда шығарылған және 2017 жылғы 1 қаңтарда немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді). ХҚЕС (IAS) 7 енгізілген түзетулер қаржылық қызметтің нәтижесінде туындайтын міндеттемелердегі өзгерістерді салыстыру туралы ақпаратты ашуды талап етеді. Жаңа ақпарат ақшалай қаражаттардың қозғалысы туралы Есеппен ашылды.

«Өткізілмеген шығындарға қатысты кейінге қалдырылған салық активтерін мойындау» - ХҚЕС (IAS) 12 түзетулер (2016 жылғы 19 қаңтарда шығарылған және 2017 жылғы 1 қаңтарда немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).

Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарын жыл сайын жетілдірулер, 2014-2016 жж. - ХҚЕС (IFRS) 12 түзетулер (2016 жылғы 8 желтоқсанда шығарылған және 2017 жылғы 1 қаңтарда немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).

6 Жаңа есеп қағидалары

2018 жылғы 1 қаңтарда немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін міндетті болып табылатын және осыларды Қор өзiрге мерзiмiнен бұрын қабылдамаған бiрқатар жаңа стандарттар мен түсiндiрмелер жарияланды:

ХҚЕС (IFRS) 9 «Қаржылық құралдар: Жiктеу және бағалау» (2014 жылғы шiлдеде енгiзiлген өзгерiстермен, 2018 жылғы 1 қаңтарда немесе осы күннен кейiн басталатын жылдық кезеңдер үшiн күшiне енедi). Бұл стандарттың негiзгi өзгешелiктерi келесiден тұрады:

- Қаржылық активтер үш бағалау санаты бойынша: кейiнiректе амортизацияланған құны бойынша бағаланатын, кейiнiректе өзге жиынтық кiрiс арқылы әдiл құны бойынша бағаланатын және кейiнiректе пайда немесе шығын арқылы әдiл құны бойынша бағаланатын санат бойынша жiктелуге тиiс.

6 Жаңа есеп қағидалары (жалғасы)

- Борыштық құралдарды жіктеу ұйымның қаржылық активтерін басқарудың бизнес-моделіне және шартпен қарастырылған ақша ағындарының тек қана негізгі соманы және пайыздарды төлеуді қосатын-қоспайтындығына байланысты болады. Егер борыштық құрал қаражаттар алу үшін ұсталып қалатын болса, егер бұл ретте ол сондай-ақ тек қана негізгі соманы және пайыздарды төлеу туралы талапқа сәйкес келсе, онда ол амортизацияланған құны бойынша ескерілуі мүмкін. Ұйым бір мезгілде активтердің ақша ағындарын ұстап қалғанда және активтерді сатқанда, тек қана негізгі соманы және пайыздарды төлеу туралы талапқа жауап беретін, портфельде ұсталынатын борыштық құралдар өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатындардың санатына жатқызылуы мүмкін. Тек қана негізгі соманы және пайыздарды төлеу туралы талапқа жауап беретін ақша ағындарын қамтымаған қаржылық активтер пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағалануға тиіс (мысалға, туынды құралдар). Кіріктірілген туынды құралдар қаржылық активтерден бөлінбей, тек қана негізгі соманы және пайыздарды төлеу туралы талаптың сақталуын бағалаған кезде олардың құрамына қосылады.
- Үлестік құралдарға инвестициялар әрқашан әділ құны бойынша бағаланады. Бұл ретте басшылық, егер құрал сатуға арналмаған болса, әділ құнның құрамындағы өзгерістерді өзге жиынтық кірістің құрамында көрсету туралы өзгертілмеуге тиіс шешім қабылдауы мүмкін. Егер де үлестік құрал «сатуға арналған» санатқа жататын болса, онда әділ құнға өзгерістер пайданың немесе шығынның құрамында көрсетіледі.
- ХҚЕС (IAS) 39 қаржылық міндеттемелерді жіктеуге қатысты да, бағалауға қатысты да талаптарының көпшілігі ХҚЕС (IFRS) 9 өзгеріссіз көшірілген болатын. Негізгі айырмашылығы ұйымға пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатындардың санатына жатқызылған қаржылық міндеттемелердің өзіндік несиелік тәуекелінің өзгеру әсерін өзге жиынтық кірістің құрамында ашып көрсету талабы болып табылады.
- ХҚЕС (IFRS) 9 құнсызданудан шығындарды мойындаудың жаңа моделін: күтілетін несиелік шығындар моделін енгізеді. Модель қаржылық активтердің несиелік сапасының оларды бастапқы мойындау сәтінен бастап өзгеруіне негізделген «үш кезеңді» амалды қарастырады. Тәжірибеде бұл жаңа ережелер ұйымдардың құнсызданған несиелік активтер болып табылмайтын қаржылық активтерді бастапқы мойындаған кезде 12 ай ішінде күтілетін несиелік шығындарға (немесе сауда-саттық дебиторлық берешек үшін күшінде болудың бүкіл мерзімі ішінде күтілетін несиелік шығындарға) тең лездік шығындарды ескеруге тиіс болатындығын білдіреді. Несиелік тәуекелінің айтарлықтай артуы орын алған жағдайларда, құнсыздану 12 ай ішінде күтілетін несиелік шығындарды емес, несиелік күшінде болуының бүкіл мерзімі ішінде күтілетін несиелік шығындарды пайдалана отырып бағаланады. Модель жалдау және сауда-саттық дебиторлық берешек үшін операциялық жеңілдетулерді қарастырады.
- Хеджерлеуді есепке алуға қайта қарастырылған талаптар есепке алудың тәуекелдерді басқарумен тығыздық байланысын қамтамасыз етеді. Бұл стандарт ұйымдарға есеп саясатын таңдау мүмкіндігін береді: олар ХҚЕС (IFRS) 9 сәйкес хеджерлеуді есепке алуды қолдана алады, стандартта қазіргі таңда макрохеджерлеу кезінде есепке алу қарастырылмайтындықтан, хеджерлеудің барлық қатынастарына ХҚЕС (IAS) 39 қолдануды жалғастыра алады.

Қордың 2017 ж. 31 желтоқсанға қаржылық активтерін және қаржылық міндеттемелерін талдау нәтижелері бойынша және атап көрсетілген күнге бар болып отырған деректер мен жағдаяттардың негізінде, Қор басшылығы 2018 ж. 1 қаңтарынан бастап жаңа стандарттың қабылдануы оның қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсерін тигізетіндігін күтеді.

«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ
Қаржылық есептілікке ескертпелер

6 Жаңа есеп қағидалары (жалғасы)

Төмендегі кестеде ХҚЕС (IAS) 39 сәйкес алдындағы бағалау санаттары бойынша қаржылық активтердің теңгерімдік құнын олардың 2018 ж. 1 қаңтарға ХҚЕС (IFRS) 9 көшкен кезде қабылданған жаңа бағалау санаттарымен салыстыру келтіріліп отыр:

(қазақстандық мың теңгеде)	Бағалау санаты		ХҚЕС (IAS) 39 сәйкес теңгерімдік құны (2017 ж. 31 желтоқсан кезеңінің соңына қалдық)	Өсер етуі				ХҚЕС (IFRS) 9 сәйкес теңгерімдік құны (2018 ж. 1 қаңтар кезеңінің басына қалдық)
	ХҚЕС (IAS) 39	ХҚЕС (IFRS) 9		Қайта бағалау		Қайта жіктеу		
				Күтілетін несиелік шығындар	Өзге	Міндетті	Ерікті	
Ақшалай қаражаттар және ақшалай қаражаттардың баламалары	Қарыздар және дебиторлық берешек	Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын	44,074,930	(2,119)	-	-	-	44,072,811
Қарыздық бағалы қағаздарға инвестициялар	Пайда немесе шығын арқылы өділ құны бойынша бағаланатын	Пайда немесе шығын арқылы өділ құны бойынша (анықтама бойынша) бағаланатын	2,659,323	-	-	-	-	2,659,323
Қарыздық бағалы қағаздарға инвестициялар	Сатуға арналған қолда барлары	Өзге жиынтық кіріс арқылы өділ құны бойынша бағаланатын	567,017	(7,326)	-	-	-	567,017
Қарыздық бағалы қағаздарға инвестициялардың жиыны			3,226,340	(7,326)*	-	-	-	3,226,340
Қаржы мекемелеріндегі қаражат	Қарыздар және дебиторлық берешек	Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын	225,578,278	(3,047,997)	-	-	-	222,530,281
Клиенттерге несиелер және алғытөлемдер	Қарыздар және дебиторлық берешек	Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын	3,324,539	(93,692)				3,230,847
Өзге қаржылық активтер	Пайда немесе шығын арқылы өділ құны бойынша бағаланатын	Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын	63,637	-	-	-	-	63,637
Өзге қаржылық активтер	Пайда немесе шығын арқылы өділ құны бойынша бағаланатын және дебиторлық берешек	Пайда немесе шығын арқылы өділ құны бойынша бағаланатын (міндетті)	25,193,064	-	-	-	-	25,193,064
Өзге қаржылық активтер жиыны			25,255,701	-	-	-	-	25,255,701
Қаржылық активтер жиыны			301,460,788	(3,143,808)	-	-	-	298,316,980

6 Жаңа есеп қағидалары (жалғасы)

* ХҚЕС (IFRS 9) сәйкес, сатуға арналған қолда бар активтер бойынша резервтер осы активтердің теңгерімдік құнын азайтпайды және пайдалар мен шығындар туралы есепте көрсетіледі.

Қаржылық міндеттемелерге қатысты ешқандай елеулі өзгерістер күтілмейді.

Жаңа стандарт сонымен қатар ақпаратты ашуға кеңейтілген талаптарды және көрсетудегі өзгерістерді енгізеді. Қордың қаржылық құралдары туралы ақпаратты ашудың сипаты мен көлемдері, әсіресе жаңа стандарт қабылданған жылы айтарлықтай өзгереді деп күтіледі.

ХҚЕС (IFRS) 15 «Сатып алушылармен шарттар бойынша түсім» (2014 жылғы 28 мамырда шығарылған және 2018 жылғы 1 қаңтарда немесе осы күннен кейін басталатын кезеңдер үшін күшіне енеді). Жаңа стандарт осыған сәйкес түсім тауарлар немесе қызметтер сатып алушыға мәміле бағасы бойынша берілген кезде мойындалуға тиіс маңызды қағидалары енгізеді. Тауарлардың немесе қызметтердің кез келген жекелеген топтамалары бөлек мойындалуға, ал барлық шартты бағадан барлық жеңілдіктер және ретроспективалық жеңілдіктер, әдетте, жекелеген элементтерге бөлінеді. Егер өтеу мөлшері қандай да себеппен өзгерсе, егер олар сторнациялаудың елеулі тәуекеліне ұшырамаса, минималды сомаларды мойындау керек. Сатып алушылармен шарттарды қамтамасыз етумен байланысты шығындар осының бойында шарттан пайдаларды тұтыну жүретін мерзімге капиталдандырылуға және амортизациялануға тиіс. Қазіргі таңда Қор осы жаңа стандарттың қаржылық есептілікке қалай әсер ететіндігін бағалауды жүргізіп отыр, бұл ретте елеулі ықпал ету күтілмейді.

ХҚЕС (IFRS) 16 «Жалдау» (2016 жылғы 13 қаңтарда шығарылған және 2019 жылғы 1 қаңтарда немесе осы күннен кейін басталатын кезеңдер үшін күшіне енеді). Жаңа стандарт жалдау туралы ақпаратты мойындау, бағалау, көрсету және ашу қағидаларын белгілейді. Барлық жалдау шарттарын жалдаушының жалдау шарты күшіне енген сәттен бастап активті пайдалану құқығын алуына, сондай-ақ, егер жалдау төлемдері уақыт кезеңінің бойында жүргізілсе, қаржыландыру алуына келтіреді. Осыған сәйкес, ХҚЕС (IFRS) 16 бұл ХҚЕС (IAS) 17 қарастырылатындай, жалдауды операциялық немесе қаржылық ретінде жіктеудің күшін жойып, мұның орнына жалдаушылар үшін жалдау операцияларын есепке алудың бірыңғай моделін енгізеді. Жалдаушылар: (а) жалдау нысанының құны шамалы болып табылатын жағдайларды қоспағанда, күшінде болу мерзімі 12 айдан асатын барлық жалдау шарттарына қатысты активтерді және міндеттемелерді мойындауға және (б) пайдалар мен шығындар туралы есептерде жалдау нысандарының амортизациясын жалдау міндеттемелері бойынша пайыздардан бөлек мойындауға тиіс болады. Жалға берушіден жалға алуды есепке алуға қатысты, ХҚЕС (IFRS) 16, түптеп келгенде, есепке алуға ХҚЕС (IAS) 17 қарастырылған талаптарды сақтайды. Осылайша, жалға беруші жалдау шарттарын операциялық немесе қаржылық жалдау ретінде жіктеуін және, тиісінше, оларды есептілікте әртүрлі көрсетуін жалғастырады. Қазіргі таңда Қор осы жаңа стандарттың қаржылық есептілікке қалай әсер ететіндігін бағалауды жүргізіп отыр, бұл ретте елеулі ықпал ету күтілмейді.

ХҚЕС (IFRS) 17 «Сақтандыру шарттары» (2017 ж. 18 мамырда шығарылған және 2021 жылғы 1 қаңтарда немесе осы күннен кейін басталатын кезеңдер үшін күшіне енеді). ХҚЕС (IFRS) 17 компанияларға сақтандыру шарттарын есепке алудың қазірде қолданылатын тәжірибесін қолдануға рұқсат еткен ХҚЕС (IFRS) 4 алмастырады. Демек, инвесторларға ұқсас сақтандыру компанияларының өзге қатынастарында қаржылық нәтижелерді салыстыру және салғастыру қиын болған болатын. ХҚЕС (IFRS) 17 сақтандырушыда бар қайта сақтандыру шарттарын қоса отырып, сақтандыру шарттарының барлық түрлерін есепке алудың бірыңғай, қағидаларға негізделген стандарты болып табылады. Осы стандартқа сәйкес, сақтандыру шарттарының топтарын мойындау және бағалау бұған шарттардың тобы бойынша (ii) бөлінбеген пайданың сомасы (шарттар бойынша сервистік маржа) қосылатын (егер құн міндеттеме болып табылса) немесе одан шегерілетін (егер құн актив болып табылса), бақыланатын нарықтық ақпаратқа сәйкес келетін, шарттарды орындау бойынша ақша ағындары туралы бүкіл бар болып отырған ақпарат осында ескерілген тәуекелді ескере отырып түзетілген болашақ ақша ағындарының (шарттарды орындау бойынша ақша ағындары) (i) келтірілген құны бойынша жүргізілуіне тиіс. Сақтандырушылар осының кезінде олар сақтандыру өтеуін беретін кезең ішінде және тәуекелден босануға қарай шарттар тобынан пайданы көрсететін болады. Егер шарттар жоюы шығынды болып табылса немесе шығынды бола бастаса, ұйым шығынды бірден көрсететін болады. Қазіргі таңда Қор осы жаңа стандарттың қаржылық есептілікке қалай әсер ететіндігін бағалауды жүргізуде, бұл ретте елеулі ықпал ету күтілмейді.

КРМФО (IFRIC) 22 – Шетел валютасымен операциялар және өтемпұлды алғытөлем төлеу (2016 ж. 8 желтоқсанда шығарылған және 2018 ж. 1 қаңтарда немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді). Түсіндірме шетел валютасымен алғытөлем нәтижесінде туындаған ақшалай емес активті немесе ақшалай емес міндеттемені мойындау тоқтатылған кезде тиісті активті, шығысты немесе кірісті (немесе олардың бөлігін) бастапқы мойындаған кезде пайдаланылатын валюта бағамын анықтау мақсатымен, операция күнін анықтау туралы мәселені реттейді. ХҚЕС (IAS) 21 сәйкес, тиісті активті, шығысты немесе кірісті (немесе олардың бөлігін) бастапқы мойындаған кезде пайдаланылатын валюта бағамын анықтау мақсатымен, операция күні – бұл ұйым шетел валютасымен алғытөлем нәтижесінде туындаған ақшалай емес активті немесе ақшалай емес міндеттемені бастапқыда есепке алуға қабылдайтын күн. Алғытөлем шартымен жүргізілген бірнеше төлемдер немесе түсімдер болған жағдайда, ұйымға алдын ала төлеу шартымен жүргізілген әрбір төлемнің немесе түсімнің күнін анықтау қажет. КРМФО (IFRIC) 22 тек ұйым шетел валютасымен алғытөлем нәтижесінде туындаған ақшалай емес активті немесе ақшалай емес міндеттемені мойындаған жағдайларда арналған тәжірибелік нұсқаулықты қамтымайды. Жалпы жағдайда алғытөлем шарттарымен

6 Жаңа есеп қағидалары (жалғасы)

жүргізілген төлем немесе өтемақы түсімі ақшалай емес активті немесе ақшалай емес міндеттемені мойындауға алып келеді, алайда олар да ақшалай активтің немесе міндеттеменің пайда болуына алып келуі мүмкін. Нақты есепке алу нысанының ақшалай немесе ақшалай емес болып табылатындығын-табылмайтындығын анықтаған кезде, ұйымға кәсіби пікірді қолдану қажет болуы мүмкін. Қазіргі таңда Қор осы жаңа стандарттың қаржылық есептілікке қалай әсер ететіндігін бағалауды жүргізіп отыр, бұл ретте елеулі ықпал ету күтілмейді.

КРМФО (IFRIC) 23 «Пайдаға салынатын салықты көрсеткен кездегі екіұштылық» түсіндірме (2017 ж. 7 маусымда шығарылған және 2019 жылғы 1 қаңтарда немесе осы күннен кейін басталатын кезеңдер үшін күшіне енеді). ХҚЕС (IAS) 12 ағымдағы және кейінге қалдырылған салықты есепке алу бойынша нұсқаулықты қамтиды, бірақ екіұштылықтың әсерін қалай көрсету керектігі туралы ұсыныстарды қамтымайды. Түсіндірмеде пайдаға салынатын салықты көрсетуде екіұштылық болған кезде ХҚЕС (IAS) 12-де мойындау және бағалау талаптарын қалай қолдану керектігі нақтыланады. Ұйым қандай амалдың екіұштылықтың шешілуін ең жақсы болжауға мүмкіндік беретіндігіне байланысты, салық есебінің екіұштылығының әрбір жағдайын жеке немесе екіұштылықтың бір немесе бірнеше басқа жағдайларымен бірге қарастыру керектігін шешуге тиіс. Ұйым салық органдарының олар тексеруге құқылы сомаларды тексеруді жүргізетіндігі және тексеру жүргізген кезде тиісті ақпаратқа қатысты білімдердің бүкіл толықтығына ие болатындығы туралы болжамды негізге алуға тиіс. Егер ұйым салықты көрсеткен кезде осыған қатысты екіұштылық бар болып отырған нақты мәселе бойынша салық органдарының шешім қабылдауының аз ықтималдығы туралы қорытындыға келсе, екіұштылықтың шешілуін болжау үшін ұйымның қандай әдісті ең жарамды деп санайтындығына байланысты, екіұштылықтың нәтижелері әлде ең ықтимал мәнді, әлде күтілетін мәнді пайдалану арқылы, тиісті салық салынатын табысты немесе шығынды, салық базаларын, пайдаланылмаған салық шығындарын, пайдаланылмаған салық жеңілдіктерін немесе салық мөлшерлемелерін анықтауда көрсетілетін болады. Ұйым деректердің немесе жағдаяттардың өзгеру әсерін немесе осыларды пайдалану түсіндірмеге сәйкес бағалау мәндерінің өзгеруі ретінде қажет болатын пікірлерге немесе бағалау мәндеріне әсер ететін жаңа ақпараттың пайда болу әсерін көрсетеді. Деректердің немесе жағдаяттардың немесе пікірлердің немесе бағалаулардың қайта қарастырылуына алып келетін жаңа ақпараттың өзгерулерінің мысалдары оның ішінде, бірақ мұнымен шектеліп қалмай, салық органдарының тексерістерін немесе іс-әрекеттерін, салық органдары белгілеген ережелердің өзгерулерін немесе салық органдарының пайдаға салынатын салықты көрсету бойынша нақты мәселені тексеруге немесе қайталап тексеруге құқығының күшінде болу мерзімінің аяқталуын қосады. Басқа деректер болмаған кезде, салықты көрсету бойынша нақты мәселе бойынша келісімнің болмауы немесе салық органдарының жекелеген шешіммен келіспеуі, тәрізді, түсіндірмеге сәйкес пікірлерге және бағалау мәндеріне әсер ететін деректер мен жағдаяттардың немесе жаңа ақпараттың өзгеруі болып келмейді. Қазіргі таңда Қор осы жаңа стандарттың қаржылық есептілікке қалай әсер ететіндігін бағалауды жүргізіп отыр, бұл ретте елеулі ықпал ету күтілмейді.

Төменде тізіп көрсетілген өзге жаңа есеп қағидаларының қабылдануы Қорға елеулі ықпалын тигізбейді деп күтілуде:

- ХҚЕС (IFRS) 10 және ХҚЕС (IAS) 28 – Инвестор мен оның қауымдасқан ұйымы немесе бірлескен кәсіпорын арасындағы мәмілелерде активтердің сатылуы немесе енгізілуі» түзетулер (2014 жылғы 11 қыркүйекте шығарылған және ХҚЕС бойынша Кеңес анықтайтын күнге немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді);
- ХҚЕС (IFRS) 15 «Сатып алушылармен шарттар бойынша түсім» түзетулер (2016 жылғы 12 сәуірде шығарылған және 2018 жылғы 1 қаңтарда немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді);
- ХҚЕС (IFRS) 2 «Акцияларға негізделген төлем» түзетулер (2016 жылғы 20 маусымда шығарылған және 2018 жылғы 1 қаңтарда немесе осы күннен кейін басталатын кезеңдер үшін күшіне енеді).
- ХҚЕС (IFRS) 4 «Сақтандыру шарттары» түзетулер (2016 жылғы 12 қыркүйекте шығарылған және 2018 жылғы 1 қаңтарда немесе осы күннен кейін басталатын кезеңдер үшін күшіне енеді).
- Инвестициялық жылжымайтын мүлікті санаттан санатқа көшірулер» – ХҚЕС (IAS) 40 түзетулер (2016 жылғы 8 желтоқсанда шығарылған және 2018 жылғы 1 қаңтарда немесе осы күннен кейін басталатын кезеңдер үшін күшіне енеді).
- Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарының жыл сайынғы жақсартулары, 2014-2016 жж. – ХҚЕС (IFRS) 1 және ХҚЕС (IAS) 28 түзетулер (2016 жылғы 8 желтоқсанда шығарылған және 2018 жылғы 1 қаңтарда немесе осы күннен кейін басталатын кезеңдер үшін күшіне енеді).

«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ
Қаржылық есептілікке ескертпелер

6 Жаңа есеп қағидалары (жалғасы)

- Теріс өтеуді болжайтын мерзімінен бұрын өтеудің сипаттамалары - ХҚЕС (IFRS) 9 түзетулер (2017 жылғы 12 қазанда шығарылған және 2019 жылғы 1 қаңтарда немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).
- Қауымдасқан ұйымдарға және бірлескен кәсіпорындарға қатысудың ұзақ мерзімді үлестері - ХҚЕС (IAS) 28 түзетулер (2017 жылғы қазанда шығарылған және 2019 жылғы 1 қаңтарда немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).

Егер жоғарыда өзгесі көрсетілмеген болса, осы жаңа стандарттар және түсіндірмелер Қордың қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер етпейді деп күтіледі.

7 Ақшалай қаражат және оның баламалары

<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Банк шоттарындағы талап етілетін қалдықтар	25,382,470	40,790,450
ҚРҰБ шоттар бойынша қалдықтар (міндетті резервтерден өзге)	18,692,460	3,235,283
Кассадағы ақшалай қаражат	-	1,281
Ақшалай қаражаттары және олардың баламаларының жиыны	44,074,930	44,027,014

Банк шоттарындағы талап етілетін қалдықтар шағын және орта кәсіпкерлік субъекттерін субсидиялау үшін алынған қаражаттарды қамтиды. 15 Ескертпені қараңыз.

Төмендегі кестеде 2017 ж. 31 желтоқсанға және 2016 ж. 31 желтоқсанға жағдай бойынша Standard and Poor's рейтингінің негізінде ақшалай қаражаттарды және олардың баламаларын несиелік сапа бойынша талдау көрсетілген:

	2017 жылғы 31 желтоқсан			2016 жылғы 31 желтоқсан		
	Міндетті резервтерді қоса, ҚРҰБ шоттар бойынша қалдықтар	Банк шоттарындағы талап етілгенге дейінгі қалдықтар	Жиыны	Міндетті резервтерді қоса, ҚРҰБ шоттар бойынша қалдықтар	Банк шоттарындағы талап етілгенге дейінгі қалдықтар	Жиыны
<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>						
<i>Мерзімі өтпеген және құны жойылмаған</i>						
- Қазақстан Республикасың Ұлттық Банкі BVB- және BVB+ аралығындағы рейтингпен	18,692,460	-	18,692,460	3,235,283	-	3,235,283
- BB- және BB+ аралығындағы рейтингпен	-	-	-	-	3,089	3,089
- B- және B+ аралығындағы рейтингпен	-	17,467,271	17,467,271	-	11,166,130	11,166,130
- CCC- бастап CCC+ дейін рейтингпен	-	7,901,143	7,901,143	-	29,612,683	29,612,683
- рейтингі жоқ	-	13,454	13,454	-	67	67
	-	602	602	-	8,481	8,481
Кассадағы ақшалай қаражатты қоспағандағы ақшалай қаражаттар мен олардың баламаларының жиыны	18,692,460	25,382,470	44,074,930	3,235,283	40,790,450	44,025,733

2017 жылғы 31 желтоқсанға жағдай бойынша «CCC» рейтингпен банк шоттарындағы талап етілетін қалдықтар «Bank RBK» АҚ-дағы банк шоттарындағы талап етілетін қалдықтар болып келеді (2016 ж.: 67 мың теңге). Қор басшылығы оларды толық шамада қайтарылмалы деп есептейді.

7 Ақшалай қаражат және оның баламалары (жалғасы)

Несиелік рейтинг Standard & Poor's агентігінің рейтингіне (осы рейтинг болған жағдайда) немесе Moody's агентігінің Standard & Poor's рейтингтік шкаласы бойынша ең жақын баламалы мәнге дейін айырбасталатын рейтингіне негізделген.

«ССС» рейтингпен және төмен рейтингпен ақшалай қаражаттар және рейтингі жоқ қаражаттар шағын және орта кәсіпкерлік субъекттерін субсидиялау үшін алынған және коммерциялық банктерде орналастырылған қаражаттар болып келеді. Оларды толық көлемде қайтарылмалы деп санамайтындықтан, Қор басшылығы осы қаражаттардың құнсыздануына резерв құрмады.

Ақшалай қаражаттардың және олардың баламаларының әділ құнына қатысты 30 Ескертпені қараңыз. Ақшалай қаражаттардың және олардың баламаларының пайыздық мөлшерлемелерін талдау 27 Ескертпеде көрсетілген. Байланысты тараптармен операциялар бойынша ақпарат 32 Ескертпеде көрсетілген.

8 Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздар

<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Корпоративтік облигациялар	1,479,517	3,717,475
Қазақстандық мемлекеттік облигациялар	1,179,806	2,352,106
Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын құнды қағаздар жиыны	2,659,323	6,069,581

Қордың сауда-саттық портфелінің бөлігі болып табылмайтын, жоғарыда атап көрсетілген бағалы қағаздарды бастапқыда пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша көрсетілетін бағалы қағаздар ретінде кері шақырып алынбайтын ретпен жіктеді. Мұндай бағалы қағаздар инвестициялық саясатта құжат түрінде белгіленген стратегияға сәйкес әділ құны бойынша басқарылады және бағаланады.

Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатындардың санатына жатқызылған бағалы қағаздар сондай-ақ несиелік тәуекел себеп болған есептен шығаруларды көрсететін әділ құны бойынша көрсетіледі.

Төменде пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздарды 2017 жылғы 31 желтоқсанға жағдай бойынша несиелік сапасы бойынша талдау келтіріліп отыр:

<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>	Қазақстандық мемлекеттік облигациялар	Корпоративтік облигациялар	Жиыны
<i>Мерзімі өтпеген және құны жойылмаған</i>			
BBB- және BBB+ аралығындағы рейтингпен	1,479,517	-	1,479,517
- B- және B+ аралығындағы рейтингпен	-	1,179,806	1,179,806
Пайда немесе шығын арқылы әділетті құны бойынша бағаланатын, мерзімі өтпеген және құны жойылмаған борышқорлық құнды қағаздар жиыны	1,479,517	1,179,806	2,659,323

«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ
Қаржылық есептілікке ескертпелер

8 Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздар (жалғасы)

Төменде пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздарды 2016 жылғы 31 желтоқсанға жағдай бойынша несиелік сапасы бойынша талдау келтіріліп отыр:

<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>	Қазақстандық мемлекеттік облигациялар	Корпоративтік облигациялар	Жиыны
<i>Мерзімі өтпеген және құны жойылмаған</i>			
BBB- және BBB+ аралығындағы рейтингпен	2,352,106	-	2,352,106
- BB- және BB+ аралығындағы рейтингпен	-	2,468,232	2,468,232
- B- және B+ аралығындағы рейтингпен	-	1,249,243	1,249,243
Пайда немесе шығын арқылы әділетті құны бойынша бағаланатын, мерзімі өтпеген және құны жойылмаған борышқорлық құнды қағаздар жиыны	2,352,106	3,717,475	6,069,581

Несиелік рейтинг Standard and Poor's агенттігінің рейтингіне немесе Moody's агенттігінің Standard and Poor's рейтингтік шкаласы бойынша ең жақын баламалы мәнге дейін айырбасталатын рейтингіне негізделген. Осының өзгерістері кезең ішіндегі пайданың немесе шығынның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын ешқандай да қаржылық активтер мерзімі өтіп кеткен болып табылмайды. Борыштық бағалы қағаздар қамтамасыздандыруға ие емес.

Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздардың әділ құнына қатысты 30 Ескертпені қараңыз. Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздар 27 Ескертпеде көрсетілген. Байланысты тараптар шығарған, пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздар бойынша ақпарат 32 Ескертпеде көрсетілген.

9 Қаржы мекемелеріндегі қаражат

<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Қаржы мекемелеріне берілген несиелер	235,271,522	219,521,432
Бастапқы өтеу мерзімі үш айдан асатын банктердегі депозиттер	9,518,492	37,154,593
Несиелердің құнсыздануына резервті алып тастағанда	(19,211,736)	(14,211,579)
Қаржы мекемелеріндегі қаражаттың жиыны	225,578,278	242,464,446

2017 жыл бойында «Delta Bank» АҚ шағын және орта бизнес кәсіпорындарына берілген несиелер портфелін беру арқылы, 15,697,441 мың теңге мөлшерде талап ету құқықтарын қайта беру шартының аясында Қор алдындағы берешекті мерзімінен бұрын өтеуді жүргізді, сондай-ақ негізгі қарыз бойынша 5,838,687 мың теңге мөлшерде қолма қол қаражатты аударды. 4 және 9-Ескертпелерді қараңыз.

Қаржы мекемелеріне берілген несиелер бойынша арту қаражаттарды коммерциялық банктерде орналастыру, несиелер бойынша жоспарлы және мерзімінен бұрын өтеу және нарықтықтан төмен мөлшерлемелер бойынша берілген несиелер бойынша дисконтты амортизациялау есебінен болды.

Банктердегі депозиттер бойынша азаю 62,430,275 мың теңге жалпы сомаға депозиттер бойынша өтеу мерзімдерінің келіп жетуінің және 35,100,772 мың теңге жалпы сомаға жаңа депозиттерді орналастырудың есебінен болды.

2017 жылғы 31 желтоқсанға жағдай бойынша «Delta Bank» АҚ-на берілген несиелердің жалпы сомасы 4,152,389 мың теңге құрады (2016 ж.: 25,121,870 мың теңге) және нарықтықтан төмен мөлшерлемелер бойынша берілген қарыздар бойынша дисконт болмады (2016 ж.: 4,151,448 мың теңге). Басшылықтың бағалауының негізінде Қор «Delta Bank» АҚ берілген несиелер бойынша берешек сомаларының құнсыздануы бойынша 4,152,389 мың теңге (2016: 2,092,468 мың теңге) мөлшерде провизия жасады.

«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ
Қаржылық есептілікке ескертпелер

9 Қаржы мекемелеріндегі қаражат (жалғасы)

Төменде 2017 жылдың 31 желтоқсандағы жағдай бойынша банктердегі несиелік сапа бойынша қаражаттардың талдауы келтірілген:

	Қаржы мекемелеріне берілген несиелер	Бастапқы өтеу мерзімі үш айдан асатын банктердегі депозиттер	Жиыны
<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>			
<i>Мерзімі өтіп кетпеген және құны жойылмаған</i>			
- BB- және BB+ аралығындағы рейтингпен	70,640,597	-	70,640,597
- B- және B+ аралығындағы рейтингпен	137,775,721	9,518,492	147,294,213
- рейтингі жоқ	3,485,495	-	3,485,495
Мерзімі өтіп кетпеген және құны жойылмағандардың жиыны	211,901,813	9,518,492	221,420,305
<i>Жекелей құнсызданғандар</i>			
- төлемді кешіктірмей	8,283,809	-	8,283,809
- төлемді 30-дан 360 күн аралығында кешіктірумен	14,155,507	-	14,155,507
- төлемді 360 күннен астам кешіктірумен	930,393	-	930,393
Жекелей құнсызданғандардың жиыны (жалпы сома)	23,369,709	-	23,369,709
Құнсыздануына байланысты резервтерді есепке алмағанда	(19,211,736)	-	(19,211,736)
Қаржылық мекемелеріндегі қаражаттың жиыны	216,059,786	9,518,492	225,578,278

«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ
Қаржылық есептілікке ескертпелер

9 Қаржы мекемелеріндегі қаражат (жалғасы)

Төменде 2016 жылғы 31 желтоқсандағы қаржылық мекемелеріндегі қаражаттардың несиелік сапа бойынша талдауы келтірілген:

	Қаржы мекемелеріне берілген несиелер	Бастапқы өтеу мерзімі үш айдан асатын банктердегі депозиттер	Жиыны
<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>			
<i>Мерзімі өтіп кетпеген және құны жойылмаған</i>			
- ВВВ-дан және ВВВ+ аралығындағы рейтингпен	-	10,178,889	10,178,889
- ВВ- және ВВ+ға аралығындағы рейтингпен	39,537,719	-	39,537,719
- В- және В+ аралығындағы рейтингпен	141,864,890	26,975,704	168,840,594
- рейтингі жоқ	4,708,120	-	4,708,120
Мерзімі өтіп кетпеген және құны жойылмағандардың жиыны	186,110,729	37,154,593	223,265,322
<i>Жекелей құнсызданғандар</i>			
- төлемді кешіктірмей	32,104,178	-	32,104,178
- төлемді 181-ден 360 күн аралығында кешіктірумен	557,775	-	557,775
- төлемді 360 күннен астам кешіктірумен	748,750	-	748,750
Жекелей құнсызданғандардың жиыны (жалпы сома)	33,410,703	-	33,410,703
Құнсыздануына байланысты резервтерді есепке алмағанда	(14,211,579)	-	(14,211,579)
Қаржылық мекемелеріндегі қаражаттардың жиыны	205,309,853	37,154,593	242,464,446

9 Қаржы мекемелеріндегі қаражат (жалғасы)

Несиелік рейтинг Standard and Poor's рейтингтік шкаласы бойынша ең жақын балама мәнге дейін айырбасталатын Standard and Poor's агенттігінің (бұл рейтинг болған жағдайда) және Moody's, агенттігінің рейтингіне негізделген.

Қаржы мекемесі берген қаражаттың құнсыздануы жөніндегі мәселені қарастыру кезінде, Қордың назар аударатын негізгі факторы оның мерзімінің өтіп кету күйі болып табылады. Осының негізінде жоғарыда Қор жеке тәртіпте құнсызданған деп анықтаған, қаржы мекемелеріне берілген қаражаттың қаржы мерзімі бойынша талдауды берді.

Төменде қаражаттардың құнсыздандыруға резерв өзгерісінің талдауы берілген:

	2017 ж.	2016 ж.
	Қаржы мекемелеріне берілген несиелер	Қаржы мекемелеріне берілген несиелер
<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>		
1 қаңтардағы құнсыздану резерві	14,211,579	1,293,013
Жыл ішіндегі құнсыздану резервіне аударымдар	5,000,157	12,918,566
31 желтоқсандағы құнсыздану резерві	19,211,736	14,211,579

Қаржы мекемелеріндегі қаржы құралдарының әрбір санаттарының әділ құны туралы ақпарат 30-Ескертпеде келтірілген. Қаржы мекемелеріндегі пайыздық мөлшерлемелерінің талдауы 27-Ескертпеде көрсетілген. Байланысқан тараптармен жасалатын операциялар туралы ақпарат 32-Ескертпеде көрсетілген.

10 Клиенттерге несиелер мен алғытөлемдер

	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>		
Шағын және орта кәсіпорындарға несиелер	6,859,504	1,480,271
Микроқаржылық ұйымдарға несиелер	969,955	947,083
Қаржылық жалгерлікке таза инвестициялар	78,016	124,913
Өзге несиелер	9,371	17,039
Несиелердің құнсыздандырылуға резерв шегерісі	(4,592,307)	(2,493,165)
Клиенттерге несиелер мен алғытөлемдер жиыны	3,324,539	76,141

10 Клиенттерге несиелер мен алғытөлемдер (жалғасы)

Төменде 2017 жыл ішіндегі несиелік портфельдің құнсыздандырылуға резервтің өзгеруін талдауы келтірілген:

	Шағын және орташа кәсіпорындарға несиелер	Микроқаржылық ұйымдарға несиелер	Қаржылық жалгерлікке таза инвестициял ар	Жиыны
<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>				
2017 жылдың 1 қаңтардағы құнсыздану резерві	1,439,752	928,500	124,913	2,493,165
Жыл ішінде құнсыздану резервін қалпына келтіру	2,166,987	35,228	(31,783)	2,170,432
Үмітсіз деп есептен шығарылған қаражаттар	(42,330)	(12,139)	(16,822)	(71,291)
2017 жылғы 31 желтоқсандағы несиелік портфельдің құнсыздандыру резерві	3,564,409	951,589	76,308	4,592,306

2017 жылы қорлардың клиенттерге берілген қарыздар бойынша 305,682 мың теңге (2016 ж.: 659,701 мың теңге) сомасына қалпына келтіру жүргізілді. Қорларды қалпына келтіру деректері кіріс ретінде танылды және теңгерімдік шоттарға әсер етпеді, өйткені қарыздар Қормен есептен шығарылды.

Төменде 2016 жыл ішіндегі несиелік портфельдің құнсыздандырылуға резервтің өзгеруін талдауы келтірілген:

	Шағын және орташа кәсіпорындарға несиелер	Микроқаржылық ұйымдарға несиелер	Қаржылық жалгерлікке таза инвестициял ар	Жиыны
<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>				
2016 жылдың 1 қаңтардағы құнсыздандыруға резерв	1,466,763	1,120,532	128,010	2,715,305
Жыл ішінде құнсыздандыруға резервті қалпына келтіру	(15,660)	(156,592)	(3,097)	(175,349)
Үмітсіз деп есептен шығарылған қаражаттар	(11,351)	(35,440)	-	(46,791)
2016 жылғы 31 желтоқсандағы несиелік портфельдің құнсыздандыруына резерв	1,439,752	928,500	124,913	2,493,165

10 Клиенттерге несиелер мен алғытөлемдер (жалғасы)

Төменде 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша кепілмен қамтамасыз ету туралы ақпарат келтірілген:

	Шағын және орташа кәсіпорындарға несиелер	Микроқаржылық ұйымдарға несиелер	Қаржылық жалгерлікке таза инвестициялар	Өзге несиелер	Жиыны
<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>					
Қамтамасыз етілмеген несиелер	1,902,249	-	-	-	1,902,249
Басқа тараптармен кепіл етілген несиелер, сонымен қатар несиенің тәуекелдермен сақтандыру	116,651	2,785	-	-	119,436
Қамтамасыз етілген несиелер:					
- жылжымайтын тұрғын объектілерімен	496,632	-	1,708	9,370	507,710
- жылжымайтын мүліктің басқа да объектілерімен	397,563	13,495	-	-	411,058
- өзге де активтермен	382,000	2,086	-	-	384,086
Барлығы клиенттерге несиелер мен алғытөлемдер жиыны	3,295,095	18,366	1,708	9,370	3,324,539

Төменде 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша кепілмен қамтамасыз ету туралы ақпарат келтірілген:

	Шағын және орташа кәсіпорындарға несиелер	Микроқаржылық ұйымдарға несиелер	Өзге несиелер	Жиыны
<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>				
Қамтамасыз етілмеген несиелер	18,624	-	-	18,624
Басқа тараптармен кепіл етілген несиелер, сонымен қатар несиенің тәуекелдермен сақтандыру	929	2,785	-	3,714
Қамтамасыз етілген несиелер:				
- жылжымайтын тұрғын объектілерімен	-	1,324	17,039	18,363
- жылжымайтын мүліктің басқа да объектілерімен	393	12,388	-	12,781
- өзге де активтермен	20,573	2,086	-	22,659
Барлығы клиенттерге берілген несиелер мен алғытөлемдер жиыны	40,519	18,583	17,039	76,141

«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ
Қаржылық есептілікке ескертпелер

10 Клиенттерге несиелер мен алғытөлемдер (жалғасы)

Төменде 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша несиелердің сапасын талдауы келтірілген:

	Шағын және орташа кәсіпорындарға несиелер	Микроқаржылық ұйымдарға несиелер	Қаржылық жалгерлікке таза инвестициялар	Өзге несиелер	Жиыны
<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>					
Мерзімі кешіктірілген және құнсыздандырылмаған	793,707	18,366	1,708	9,370	823,151
Мерзімі кешіктірілген және құнсыздандырылмаған жиыны	793,707	18,366	1,708	9,370	823,151
Мерзімі кешіктірілген және құнсыздандырылмаған					
- кем дегенде 30 күннен төлем кідіріспен	1,390	-	-	-	1,390
- 30 –дан 90 күнге дейін төлем кідіріспен	225,744	-	-	-	225,744
Мерзімі кешіктірілген және құнсыздандырылмаған жиыны	227,134	-	-	-	227,134
Жеке құнсыздандырылмаған (жалпы сома)					
- кем дегенде 30 күннен төлем кідірісімен	1,817,697	-	-	-	1,817,697
- 30 –дан 90 күнге дейін төлем кідіріспен	414,998	-	-	-	414,998
- 91 –дан 180 күнге дейін төлем кідіріспен	422,660	-	-	-	422,660
- 181 –ден 360 күнге дейін төлем кідіріспен	1,103,368	-	-	-	1,103,368
- 360 күннен артық күнге дейін төлем кідіріспен	2,079,940	951,589	76,308	-	3,107,837
Жеке құнсыздандырылған несиелер (жалпы сома) жиыны	5,838,663	951,589	76,308	-	6,866,560
Резервті шегергендегі құнсыздануға	(3,564,409)	(951,589)	(76,308)	-	(4,592,306)
Клиенттерге несиелер мен алғытөлемдер жиыны	3,295,095	18,366	1,708	9,370	3,324,539

10 Клиенттерге несиелер мен алғытөлемдер (жалғасы)

Төменде 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша несиелердің сапасын талдауы келтірілген:

	Шағын және орташа кәсіпорындарға несиелер	Микроқаржылық ұйымдарға несиелер	Қаржылық жалгерлікке таза инвестициялар	Өзге несиелер	Жиыны
<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>					
<i>Мерзімі кешіктірілмеген және құнсыздандырылмаған</i>	10,850	18,583		17,039	46,472
Барлығы мерзімі кешіктірілмеген және құнсыздандырылмаған	10,850	18,583	-	17,039	46,472
<i>Жеке құнсыздандырылмаған (жалпы сома)</i>					
<i>- 360 күннен жоғары төлеммен кідіріс</i>	1,469,421	928,500	124,913	-	2,522,834
Құнсыздандырылмаған несиелер (жалпы сома) жиыны	1,469,421	928,500	124,913	-	2,522,834
Резервті шегергендегі құнсыздануға	(1,439,752)	(928,500)	(124,913)	-	(2,493,165)
Клиенттерге несиелер мен алғытөлемдер жиыны	40,519	18,583	-	17,039	76,141

10 Клиенттерге несиелер мен алғытөлемдер (жалғасы)

Қор «Қаржылық құралы: мойындау және бағалау» ХҚЕС 39 қарастырылған портфельдік резервтеу әдіснамасын қолданды және есептік кезеңнің соңына батқан, бірақ жеке несиелер бойынша анықталмаған құнсызданудан шығындарға портфельдік резервтер қалыптастырды. Қордың саясаты әрбір несиені осы несиенің құнсыздануының нақты объективті белгілері анықталған сәтке дейін «мерзімі өтпеген және құны жойылмаған» ретінде жіктелуін қарастырады. Портфельдің құнсыздануын есептеудің осы саясатын және әдіснамасын қолданудың нәтижесінде, құнсыздануға резервтер жекелей құнсызданған несиелердің жалпы жиынтық сомасынан асып түсуі мүмкін.

Несиенің құнсыздануы туралы мәселені қарастырған кезде Қор назарға алатын негізгі факторлар оның мерзімі өтіп кеткен мәртебесі және осындай болған кезде, кепілдік қамтамасыздандыруды өткізу мүмкіндігі болып табылады. Осының негізінде Қор жоғарыда жеке ретпен құнсызданған ретінде бағалаған несиелердің берешек мерзімдері бойынша талдауды көрсеткен.

Мерзімі өтіп кеткен, бірақ құны жойылмаған несиелер, негізінен алғанда, осылар бойынша қамтамасыздандырудың әділ құны пайыздардың және негізгі соманың мерзімі өтіп кеткен төлемдерін өтейтін, қамтамасыздандырылған несиелерді қосады. Мерзімі өтіп кеткен, бірақ құны жойылмаған ретінде көрсетілген сомалар тек жекелеген төлемдердің мерзімі өтіп кеткен сомалары ғана емес, осындай несиелер бойынша бүкіл қалдық болып келеді. Қамтамасыздандырудың қаржылық әсер етуі оның құнын (i) осылардың кепілдік қамтамасыздандыруы және несиенің сапасын арттырудың өзге механизмдері активтің теңгерімдік құнына тең болатын немесе одан асып түсетін активтер («кепілдік қамтамасыздандыруы артық активтер») үшін және (ii) осылардың кепілдік қамтамасыздандыруы және несиенің сапасын арттырудың өзге механизмдері активтің теңгерімдік құнынан азырақ активтер («кепілдік қамтамасыздандыруы жеткіліксіз активтер») үшін жеке ашып көрсету арқылы көрсетілген. Төмендегі кестеде 2017 жылғы 31 желтоқсанға жағдай бойынша қамтамасыздандырудың әсер етуі көрсетілген:

	Артық қамтамасыз етулермен активтер		Жеткіліксіз қамтамасыз етулермен активтер	
	Активтердің теңгерілімдік құны	Қамтамасыз етудің әділ құны	Активтердің теңгерілімдік құны	Қамтамасыз етудің әділ құны
<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>				
Шағын және орта кәсіпорындарға несиелер	685,057	1,923,149	2,610,038	876,291
Микроқаржылық ұйымдарға несиелер	-	-	18,366	-
Қаржылық жалға беруге таза инвестициялар	1,708	14,809	-	-
Өзге де несиелер	9,370	21,005	-	-
	696,135	1,958,963	2,628,404	876,291

2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қор қамтамасыз етудің әділ құнына баға бермеді, өйткені тиісті несиелердің және клиенттерге алғытөлемнің таза теңгерімдік құны маңызды болмағандықтан. Клиенттерге берілген несиелермен алғытөлемдердің таза теңгерімдік құны 76,141 мың теңгені құрады.

Клиенттерге берілген несиелер мен алғытөлемдердің әрбір санатының әділ құнын бағалау үшін 30 Ескертпені қараңыз. Клиенттерге берілген несиелер мен алғытөлемдер бойынша пайыздық мөлшерлемелерді талдау 27-ескертпеде келтірілген. Байланысқан тараптармен жасалынған операциялар туралы ақпарат 32-келтірілген ашылған.

11 Сатуға арналған қолда бар инвестициялық бағалы қағаздар

<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Корпоративтік облигациялар	3,515,912	3,505,686
Құнсыздануға резервті шегеру	(2,948,895)	(2,948,895)
Сатуға арналған қолда бар инвестициялық бағалы қағаздар жиыны	567,017	556,791

Төменде несиелік сапа бойынша борышқорлық бағалы қағаздардың талдауы келтірілген:

<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
	Корпоративтік облигациялар	Корпоративтік облигациялар
<i>Мерзімі өтпегендер және құны жойылмағандар</i> - В- тан В+-ке дейінгі рейтингпен	567,017	556,791
Мерзімі өтпегендер және құны жойылмағандар жиыны	567,017	556,791
<i>Жеке тәртіпте құнсызданған деп анықталған борышқорлық бағалы қағаздар (жалпы сома)</i> - 360 күннен астам төлемді кідіртумен	2,948,895	2,948,895
Жеке тәртіпте құнсызданған деп анықталған борышқорлық бағалы қағаздар (жалпы сома) жиыны	2,948,895	2,948,895
Құнсыздануға резервті шегеру	(2,948,895)	(2,948,895)
Сатуға арналған қолда бар борышқорлық инвестициялық бағалы қағаздар жиыны	567,017	556,791

Несиелік рейтинг Standard and Poor's агенттігінің немесе Moody's агенттігінің рейтингінде негізделген, ол Standard and Poor's рейтингілік шкала бойынша ең жақын баламалы мәнге дейін айырбасталады.

Қор борышқорлық бағалы қағаздардың құнсыздануы туралы мәселені қарастырған кезде назарға алынатын негізгі факторы олардың мерзімі өткен мәртебесі болып табылады. Осы фактордың негізінде Қормен жеке тәртіпте құнсызданған деп анықталған борышқорлық бағалы қағаздардың төлем кідірісінің мерзімдері бойынша жоғарыда талдау ұсынылған. 2017 жыл ішінде құнсыздану қорын қалпына келтіру болған жоқ (2016 ж.: 103,797 мың теңге) пайда немесе шығыс туралы есепте және басқа да жиынтық табыста танылды.

Сатуға арналған қолда бар инвестициялық бағалы қағаздардың әділ бағалау құнына қатысты 30 Ескертпені қараңыз. Сатуға арналған қолда бар инвестициялық бағалы қағаздардың пайыздық мөлшерлемесінің талдауы 27 Ескертпеде көрсетілген. Сатуға арналған қолда бар, байланысқан тараптармен шығарылған инвестициялық бағалы қағаздар бойынша ақпарат 32 Ескертпеде көрсетілген.

12 Негізгі құралдар

	Ескер т.	Жер және ғимараттар	Жабдық, кеңсе жиһазы және құрал- саймандар	Көлік құралдары	Жиыны
<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>					
2016 жылғы 1 қаңтарға арналған құн		2,419,167	1,520,753	303,633	4,243,553
Жинақталған амортизация		(258,362)	(675,589)	(103,456)	(1,037,407)
2016 жылғы 1 қаңтарға арналған теңгерілімдік құн		2,160,805	845,164	200,177	3,206,146
Түсімі		-	156,102	-	156,102
Шығуы		(257,261)	(106,138)	-	(363,399)
Амортизациялық аударымдар	25	(23,210)	(260,138)	(42,179)	(325,527)
Жинақталған амортизацияның шығарылуы		8,361	55,723	-	64,084
Өзге		-	-	1,701	1,701
2016 жылғы 31 желтоқсанға арналған теңгерілімдік құн		1,888,695	690,713	159,699	2,739,107
2016 жылғы 31 желтоқсанға арналған құн		2,161,906	1,570,717	305,334	4,037,957
Жинақталған амортизация		(273,211)	(880,004)	(145,635)	(1,298,850)
2016 жылғы 31 желтоқсанға арналған теңгерілімдік құн		1,888,695	690,713	159,699	2,739,107
Түсімі		-	64,372	-	64,372
Шығуы		-	(35,975)	-	(35,975)
Амортизациялық аударымдар	25	(20,649)	(236,924)	(39,629)	(297,202)
Жинақталған амортизацияның шығарылуы		-	26,885	-	26,885
2017 жылғы 31 желтоқсанға арналған теңгерілімдік құн		1,868,046	509,071	120,070	2,497,187
2017 жылғы 31 желтоқсанға арналған құн		2,161,906	1,599,114	305,334	4,066,354
Жинақталған амортизация		(293,860)	(1,090,043)	(185,264)	(1,569,166)
2017 жылғы 31 желтоқсанға арналған теңгерілімдік құн		1,868,046	509,071	120,070	2,497,187

«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ
Қаржылық есептілікке ескертпелер

13 Өзге активтер

<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>	Ескерт.	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Туынды қаржы құралдары	29	25,193,064	40,893,758
Дебиторлық берешек		473,252	603,436
Құнсыздану резервін шегеру		(410,615)	(296,846)
Өзге активтердің құрамындағы қаржы активтері жиыны		25,255,701	41,200,348
Қызметтер үшін алғытөлем төлеу		312,742	384,509
Төленбеген төлемдер үшін алынған қамтамасыз ету		288,865	521,954
Шикізаттар мен материалдар		58,100	47,025
Кіріс салығынан басқа салықтар		46,280	107,439
Өзге		26,757	20,169
Құнсыздану резервін шегеру		(186,747)	(187,218)
Барлығы өзге активтер		25,801,698	42,094,226

Туынды қаржы құралдары қаржы институттарымен валюталық айырбастар бойынша операциялардың теңгерілімдік құнын қамтиды. 21 және 29-Ескертпелерді қараңыз.

2017 және 2016 жыл ішіндегі құнсыздану резервінің өзгеруін талдауы:

<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>	2017 ж.			2016 ж.		
	Өзге қаржы активтері	Өзге активтер	Жиыны	Өзге қаржы активтері	Өзге активтер	Жиыны
1 қаңтарға арналған құнсыздану резерві	296,846	187,218	484,064	213,002	290,977	503,979
Жыл ішіндегі резерв/ (резервті қайта қалпына келтіру) құнсыздануға аударымдар	(2,697)	1,181	(1,516)	8,862	(3,759)	5,103
Үмітсіз деп шығарылған жыл ішіндегі қаражаттар	(188)	(1,652)	(1,840)	(25,018)	-	(25,018)
Активтердің қайта жіктелуімен байланысты 100% мәжбүрлі шығынмен, мәжбүрлі шығынды ауыстыру	116,654	-	116,654	100,000	(100,000)	-
31 желтоқсанға арналған құнсыздану резерві	410,615	186,747	597,362	296,846	187,218	484,064

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге де активтердің құрамына 597,362 мың теңге көлеміндегі мерзімі өткен дебиторлық берешек (2016 жылғы 31 желтоқсан: 484,064 мың теңге) қосылған, барлық дебиторлық берешектің мерзімі бір жылдан астам өткен болатын. Өзге де қаржы активтерінің әділ бағалау құнына қатысты 30 Ескертпені қараңыз. Байланысқан тараптармен операциялар бойынша ақпарат 32 Ескертуде көрсетілінген.

«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ
Қаржылық есептілікке ескертпелер

14 Қарыз қаражаттары

<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Азия Даму Банкі (2.08% - 7.58%)	72,472,682	117,172,162
«Бөйтерек» ҰБХ» АҚ (6.57% - 6.71%)	71,948,648	67,780,290
«Самрұқ-Қазына» ҰӘҚ» АҚ (2% - 6.5%)	25,449,768	25,279,304
Муниципалдық органдар (0.01% - 1%)	32,754,338	13,077,165
Қазақстан Республикасы Қаржы Министрлігі (0%)	377,467	378,557
«Бөйтерек Девелопмент» АҚ (1%)	-	182,273
Қарыз қаражаттарының жиыны	203,002,903	223,869,751

Қор 2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде АДБ қарыздары бойынша 2,168,832 мың теңге (2016 ж.: кірістер 2 196, 948 мың теңге көлемінде) көлемінде валюталық кірістер алды. 22 Ескертпені қараңыз.

Басқа да қарыз қаражаттары коммерциялық банктерге бекітілген үкіметтік бағдарламаларға сәйкес шағын және орта бизнес кәсіпорындарын қаржыландыруды қолдау үшін қаражат ұсыну мақсатында алынған.

Қарыз қаражатының әрбір санатының әділ құны туралы ақпарат 30 Ескертпеде көрсетілген. Қарыз қаражатының пайыздық мөлшерлемесін талдау 27 Ескертпеде ұсынылған. Байланысқан тараптармен операциялар бойынша ақпарат 32 Ескертпеде көрсетілген.

15 Субсидиялар бағдарламалары бойынша міндеттемелер

<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Муниципалдық органдар	1,758,695	11,218,234
Банктер	1,418,643	3,123,588
Субсидиялау бағдарламалары бойынша міндеттемелер жиыны	3,177,338	14,341,822

Субсидиялау бағдарламалары бойынша міндеттемелер Қазақстан Республикасының Ұлттық экономика министрлігімен және муниципалдық органдармен орналастырылады. Мұндай қаражаттар ары қарай жергілікті банктерге «Бизнестің жол картасы-2020» Бағдарламасына сәйкес үкімет субсидияланған жобалар бойынша төлем ретінде беріледі.

Субсидиялау бағдарламалары бойынша міндеттемелердің әділ құны туралы ақпарат 30 Ескертпеде көрсетілген. Байланысқан тараптармен операциялар бойынша ақпарат 32 Ескертпеде ұсынылған.

16 Болашақ кезеңдердің кірістері және несиелік сипаттағы міндеттемелер бойынша резерв

<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>	Ескерт.	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Болашақ кезеңдердің кірістері		4,159,286	3,755,848
Қаржы кепілдіктері (несиелік сипаттағы міндеттемелер бойынша резерв)	28	1,104,245	1,507,370
Болашақ кезеңдердің кірістері және несиелік сипаттағы міндеттемелер бойынша резерв жиыны		5,263,531	5,263,218

2015 жылы Қор «Банк Центр Кредит» АҚ үшін «Банк Центр Кредит» АҚ-мен Еуропалық Қайта құру және Даму Банкімен (бұдан әрі - «ЕҚДБ») ашылған 27,220 млн теңгеге несиелік желілер бойынша кепілдіктер шығарды. 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «Банк ЦентрКредит» АҚ ЕҚДБ-ден 20,470 миллион теңге (2016 ж.: 27,220 миллион теңге) сомасына қарыздар алды. Қор басшылығы шығарылған күнге «Банк Центр Кредит» АҚ алынған, есептелген комиссиялық кіріс сомасына негізделген 229,222 мың теңге мөлшерінде осы кепілдіктердің әділ құнын бағалады. 2017 жылғы 31 желтоқсанда есептелген комиссиялық кіріс сомасы 179,161 мың теңгені құрады (2016 жылғы 31 желтоқсанда: 318,957 мың теңге). 4 және 28-Ескертпелерді қараңыз.

2016 жылы Қор «ForteBank» АҚ және «КМФ» МҚҰ үшін ЕҚДБ-да «ForteBank» АҚ және «КМФ» МҚҰ ашылған 9,907 миллион және сәйкесінше 3,776 миллион теңгеге несиелік желілер бойынша кепілдіктер шығарды. 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «ForteBank» АҚ және «КМФ» МҚҰ ЕҚДБ-дан 19,243 миллион және сәйкесінше 3,776 миллион теңге сомасына қарыздар алды (2016: 9,907 миллион теңге және 3,776 миллион теңге, сәйкесінше). Қор басшылығы «ForteBank» АҚ және «КМФ» МҚҰ алынған есептелген комиссиялық кіріс сомасына негізделген 57,030 мың теңге және сәйкесінше 25,669 мың теңге мөлшерінде осы кепілдіктердің әділ құнын бағалады (2016: 35,883 мың теңге және 32,303 мың теңге сәйкесінше). 4 және 28-Ескертпелерді қараңыз.

2017 жылы Қор «Банк Kassa Nova» АҚ үшін ЕҚДБ-да «Банк Kassa Nova» АҚ-мен ашылған 1,793 миллион теңге сомасына несиелік желілер бойынша кепілдіктер шығарды. 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «Банк Kassa Nova» АҚ ЕҚДБ-дан 1,793 миллион теңге сомасына қарыздар алды. Қор басшылығы «Банк Kassa Nova» АҚ –нан алынған есептелген комиссиялық кіріс сомасына негізделген 1,250 мың теңге мөлшерінде осы кепілдіктердің әділ құнын бағалады. 16 және 28-Ескертпені қараңыз.

Қаржылық кепілдіктер Қормен «Бизнестің жол картасы-2020» бағдарламасы шеңберінде шағын және орта бизнес субъектілеріне берілген кепілдіктер болып табылады. Осы бағдарлама Үкіметпен Қазақстан Республикасының Үкіметінің 2010 жылғы 13 сәуірдегі № 301 «Бизнестің жол картасы 2020» Бағдарламаларын бекіту туралы» Қаулысына сәйкес субсидияланады. Бағдарлама шеңберінде Қор бағдарлама үйлестірушісі мен шағын немесе орта бизнес субъектісі арасында қаржы агенттігі болып табылады.

Бағдарлама үйлестірушісі жергілікті деңгейде Қорға төлейтін комиссия құны, қаржы кепілдігінің сомасының 20% -ын құрайды. Комиссияның алынған құны шығарылған кепілдіктің өмір сүру мерзімі ішінде кірістерге түзусызықты жатқызылады.

Болашақ кезеңдердің кірістерінің әділ құны туралы және несиелік сипаттамадағы міндеттемелер бойынша резерв туралы ақпарат 30-Ескертпеде көрсетілген. Байланысқан тараптармен операциялар бойынша ақпарат 32-Ескертпеде көрсетілген.

«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ
Қаржылық есептілікке ескертпелер

17 Өзге міндеттемелер

<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Есептелген міндеттемелер мен өзге де несие берушілер	643,454	1,136,035
Несие берушілік берешек	189,160	98,917
Өзге міндеттемелердің құрамындағы қаржы міндеттемелері жиыны	832,614	1,234,952
Төлемге салықтар кіріс салығын қоспағанда	95,349	258,074
Қолданылмаған демалыстар бойынша резервтер	228,818	220,137
Қызметкерлерді сыйақылауға арналған есептелген шығындар	62,963	56,105
Алынған алғытөлем	35,290	35,761
Өзге	500	37,537
Өзге міндеттемелер жиыны	1,255,534	1,842,566

Барлық жоғарыда аталған міндеттемелер есептілік кезең аяқталғаннан кейін 12 ай ішінде өтеледі. Басқа да қаржылық міндеттемелердің әділ құны туралы ақпарат 30-Ескертпеде келтірілген.

18 Акционерлік капитал

<i>мыңдық қазақстан теңгеде, акциялар санын қоспағанда</i>	Айналымдағы акциялардың саны (мың. дана)	Қарапайым акциялар	Жиыны
2016 жылдың 31 желтоқсанына	27,462	72,920,273	72,920,273
Жаңа акцияларды шығару	-	-	-
2017 жылғы 31 желтоқсанына	27,462	72,920,273	72,920,273

2017 жылы 24 мамырда Қор Жалғыз акционердің жиналысында 2016 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін дивидендтерді жариялады: жалпы сомасы 1,678,218 мың теңге (2015 жыл қорытындылары бойынша: 2,000,075 мың теңге). Дивидендтердің барлық сомасы Акционерге 2017 жылдың 22 тамызында төленді.

19 Пайыздық кірістер мен шығыстар

<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>	2017 ж.	2016 ж.
Пайыздық кірістер		
Қаржы мекемелеріндегі қаражаттар	26,913,517	29,621,669
Ақшалай қаражаттар және олардың баламалары	3,365,522	5,202,453
Кіріс немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын бағалы қағаздар	350,035	412,515
Несиелер және клиенттерге алғытөлем	4,083,239	160,068
Сатуға арналған қолда бар инвестициялық бағалы қағаздар	52,464	114,387
Өтеуге дейін ұсталып тұратын инвестициялық бағалы қағаздар	32,115	-
Өсімпұлдар және несиелер мен клиенттерге алғытөлемдер бойынша комиссиялар	-	34,499
Пайыздық кірістер жиыны	34,796,892	35,545,591
Пайыздық шығыстар		
Қарыз қаражаттары	(7,629,888)	(8,772,625)
Пайыздық шығыстар жиыны	(7,629,888)	(8,772,625)
Таза пайыздық кірістер	27,167,004	26,772,966

Қаржылық мекемелерінде қаражаттар және қарыздар және клиенттерге алғытөлемдер бойынша пайыздық кірістер нарықтан төмен берілген мөлшерлемелер бойынша қарыздар бойынша дисконтты өтемпұлдан 10,731,512 мың теңге (2016 ж.: 2,546,156 мың теңге) сомасында пайыздық кірістерді қамтиды. «Delta Bank» АҚ-на нарықтан төмен пайызбен берілген несиелердің дисконтының амортизацияланбаған сомасы 4,278,421 мың теңге мөлшерінде пайыздық кірістер құрамындағы кіріске немесе шығынға ауыстырылды (2016: 74,604 мың теңге). 4-Ескертпені қараңыз.

Пайыздық шығын 4,168,357 мың теңге мөлшеріндегі (2016 ж.: 3,921,243 мың теңге) пайыздық шығындарды нарықтан төмен мөлшерлеме бойынша алынған қарыз қаражаттары бойынша дисконтты өтемпұлданудан тұрады.

«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ
Қаржылық есептілікке ескертпелер

20 Комиссиялық кірістер

<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>	2017 г.	2016 ж.
Берілген кепілдіктер	2,984,679	1,916,198
Қаржы агентінің қызметтері	1,173,459	847,514
Өзге	-	21,216
Барлығы комиссиялық кірістер	4,158,138	2,784,928

Комиссиялық кірістер шығарылған кепілдіктерден (16-ескертпе), Қазақстан Республикасы Экономика министрлігі үшін оператор мен қаржы агенті ретінде (15-ескертпе) субсидиялау қызметтері және «Бизнестің жол картасы-2020» бағдарламасының аясында жаңадан бастаушы кәсіпкерлерді қолдау бойынша қызметтерден тұрады.

21 Туынды қаражаттармен операциялардан шегерістен шығындар

<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>	2017 ж.	2016 ж.
Айырбас операциялары бойынша сатылмаған шығындар	(15,702,407)	(4,891,821)
Айырбас шарттары бойынша пайыздық шығындар	(1,754,541)	(2,890,175)
Индекстелген төлемдер бойынша сатылмаған шығындар	262,045	-
Индекстелген төлемдер бойынша сатылған шығындар	4,702,294	-
Өзге	-	5,142
Туынды қаржы қаражаттармен операциялардан есептен шығару шығындары жиыны	(12,492,609)	(7,776,854)

Операциялардың және қаржы нәтижелерін бағалаудың толық сипаттамасы Маңызды бағаларда және есеп саясатында қолдану кезінде кәсіби пайымдауларда келтірілген – Туынды қаржы құралдарының және басқа да қаржы қаражаттарының әділ құны. 4 және 13-Ескертпелерді қараңыз.

22 Шетелдік валютаны қайта бағалаудан шығындарды шегерістен кірістер

<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>	Ескерт.	2017 ж.	2016 ж.
Азия Даму Банкінің қарыздары	14	2,168,832	2,196,948
Алғашқы өтеу мерзімі үш айдан артық болатын банктердегі депозиттер		(102,908)	(149,265)
Ақшалай қаражаттар және олардың баламалары		74,387	44,579
Шетелдік валютаны қайта бағалаудан шығындарды шегерістен кірістер жиыны		2,140,311	2,092,262

«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ
Қаржылық есептілікке ескертпелер

23 Қаржы қаражаттарын нарықтан төмен мөлшерлемелер бойынша алғашқы тану кезінде туындайтын таза залал

<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>	2017 ж.	2016 ж.
Қаражаттарды қаржы мекемелерінде нарықтан төмен мөлшерлемелер бойынша, алғашқы тану кезінде туындайтын шығындар	(4,278,421)	-
Қаржы қаражаттарын нарықтан төмен мөлшерлемелер бойынша алғашқы тану кезінде туындайтын таза залал	(4,278,421)	-

Операциялардың және қаржы нәтижелерін бағалаудың толық сипаттамасы Маңызды бағаларда және есеп саясатында қолдану кезінде кәсіби пайымдауларда келтірілген – Қаржы құралдарын нарықтан төмен мөлшерлемелер бойынша алғашқы тану (4-Ескертпе).

24 Таза өзге де операциялық кірістер

<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>	2017 ж.	2016 ж.
Операциялық жалға алудан кіріс	103,128	87,910
Негізгі негізгі қаражаттарды шығарудан шығындар	(71,473)	(44,966)
Өсімпұл және айыппұлдар	4,342	410
Өзге	4,823	8,303
Таза операциялық кірістер	40,818	51,657

25 Жалпы және әкімшілік шығындар

<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>	2017 ж.	2016 ж.
Персоналды ұстауға арналған шығындар	2,615,539	2,600,576
Қордың бағдарламаларын жүзеге асыру*	904,953	862,263
Негізгі қаражаттарды өтемпұлдау	297,202	325,527
Өзге	263,467	132,816
Жөндеу және техникалық қызмет көрсету	192,586	191,493
Банктік комиссиялар	164,722	127,632
Жалға алу	131,070	110,453
Материалдық емес активтерді өтемпұлдау	113,425	97,960
Іс-сапарлық және өкілдіктік шығындар	111,750	123,108
Заңды және кеңес беру қызметтері	88,905	54,101
Өзге салықтар кіріс салығынан басқа	83,473	92,245
Байланыс қызметтері	63,889	66,843
Сақтандыруға арналған шығындар	56,043	64,972
Оқыту	48,841	61,941
Қорғау қызметтері	43,999	55,354
Материалдар	43,114	63,517
Тұрмыстық қызметтер	42,811	45,678
Көліктік шығындар	19,019	50,504
Кеңсе керек-жарақтары	15,935	16,875
Жарнама және маркетинг	6,039	6,956
Брокерге комиссиялар	5,048	6,247
Жалпы және әкімшілік шығындар жиыны	5,311,830	5,157,061

*Қор шағын және орта кәсіпкерлікпен айналысатын жеке тұлғаларды қолдау және оқыту бойынша бірқатар бағдарламаларды орындауды жүзеге асырады.

«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ
Қаржылық есептілікке ескертпелер

26 Пайдаға салынатын салық

(а) Пайдаға салынатын салық бойынша шығындардың компоненттері

Пайда және залал құрамында көрінетін кіріс салығы бойынша шығындар келесі компоненттерді қамтиды:

<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>	2017 ж.	2016 ж.
Пайдаға салынатын салық бойынша ағымдағы шығындар	440,109	-
Кейінге қалдырылған салық салу	653,284	1,850,874
Жыл ішіндегі пайдаға салынатын салық бойынша шығындар	1,093,393	1,850,874

(б) Салық салудың қолданылатын мөлшерлемесіне көбейтілген салықтық шығындардың және пайда немесе залал сомаларын салыстыру.

Қордың пайдасының ең көп бөлігіне қолданылатын пайдаға салынатын салықтың ағымдағы мөлшерлемесі 2017 жылы 20% (2016 ж.: 20%) құрайды. Төменде теориялық салық шығындарының нақты салық салу шығындарымен салыстыру келтірілген:

<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>	2017 ж.	2016 ж.
Салық салуға дейінгі пайда	5,206,237	7,444,170
Заңнамалық белгіленген мөлшерлеме бойынша теориялық салықтық аударымдар (2017 ж.: 20%; 2016 ж.: 20%)	1,041,247	1,488,834
Салықтық мақсаттарда шегеріске жатпайтын кірістердің немесе шығындардың салықтық салдары:		
- бағалы қағаздар бойынша салық салынбайтын кірістер	(86,923)	(105,381)
- өзге де салық салынбайтын кірістер	(156,801)	(86,453)
- өзге де шегерілмейтін шығындар	47,068	415,553
- салықтық шығындар бойынша былтырғы жылғы бағаны түзеу	248,802	138,321
Жыл ішіндегі пайдаға салынатын салық бойынша шығындар	1,093,393	1,850,874

(в) Мезгілдік айырмалар түрлері бойынша кейінге қалдырылған салықтық талдауы

ХҚЕС және Қазақстан Республикасының салықтық заңнамасының арасындағы айырмашылықтар қаржы есептілігін құрастыру және пайдаға салынатын салықты есептеу мақсатында активтердің теңгерімдік құны мен міндеттемелері арасында мезгілдік айырманың пайда болуына әкеп соқтырады. Төменде осы мезгілдік айырмалардың қозғалысының салықтық нәтижесі келітірілген.

26 Пайдаға салынатын салық (жалғасы)

2017 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған, кезең ішіндегі мезгілдік айырмалар шамасының өзгерісі келесі түрде көрсетілген:

	2017 жылғы 1 қаңтар	Пайда мен залалдың есебіне (жатқызылған)/ қайта қалпына келтірілген	2017 жылғы 31 желтоқсан
<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>			
Салық салынатын негізді кішірейтетін/(арттыратын) мезгілдік айырмалардың және салықтық залалдарды болашақ кезеңдерге ауыстырудың салықтық әсері			
Қаржы мекемелерінде алынған қарыздар мен қаражаттар	(442,501)	(1,661,778)	(2,104,279)
Несиелер және клиенттерге алғытөлем	-	375,201	375,201
Қаржы мекемелеріндегі қаражаттар	-	825,167	825,167
Негізгі қаражаттар мен материалдық емес активтер	(168,450)	(206)	(168,656)
Туынды қаржы құралдары	(8,178,752)	3,140,139	(5,038,613)
Болашақ кезеңге ауыстырылған салықтық залалдар	3,333,543	(3,333,543)	-
Өзге де міндеттемелер	44,028	1,736	45,764
Таза кейінге қалдырылған салықтық міндеттеме	(5,412,132)	(653,284)	(6,065,416)
Танылған кейінге қалдырылған салықтық актив	3,377,571	(2,131,439)	1,246,132
Танылған кейінге қалдырылған салықтық міндеттеме	(8,789,703)	1,478,155	(7,311,548)
Таза кейінге қалдырылған салықтық міндеттеме	(5,412,132)	(653,284)	(6,065,416)

2016 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған, кезең ішіндегі мезгілдік айырмалар шамасының өзгерісі келесі түрде көрсетілген:

	2016 жылғы 1 қаңтар	Пайда мен залалдың есебіне (жатқызылған)/ қайта қалпына келтірілген	2016 жылғы 31 желтоқсан
<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>			
Салық салынатын негізді кішірейтетін/(арттыратын) мезгілдік айырмалардың және салықтық залалдарды болашақ кезеңдерге ауыстырудың салықтық әсері			
Қарды құралдарын әділ құн бойынша қайта бағалау	743,864	(1,186,365)	(442,501)
Негізгі қаражаттар мен материалдық емес активтер	(93,778)	(74,672)	(168,450)
Туынды қаржы құралдары	(8,902,722)	723,970	(8,178,752)
Болашақ кезеңге ауыстырылған салықтық залалдар	4,671,664	(1,338,121)	3,333,543
Өзге де міндеттемелер	19,714	24,314	44,028
Таза кейінге қалдырылған салықтық міндеттеме	(3,561,258)	(1,850,874)	(5,412,132)
Танылған кейінге қалдырылған салықтық актив	5,435,242	(2,057,671)	3,377,571
Танылған кейінге қалдырылған салықтық міндеттеме	(8,996,500)	206,797	(8,789,703)
Таза кейінге қалдырылған салықтық міндеттеме	(3,561,258)	(1,850,874)	(5,412,132)

27 Қаржы тәуекелдерін басқару

Тәуекелдерді басқару Қор қызметінің негізі және Қордың операциялық қызметінің маңызды элементі болып табылады. Қор тәуекелдерді басқаруды тәуекелдерді анықтау, мониторингі, бағалау және бақылаудың тұрақты үдерісінің барысында, сондай-ақ тәуекелдер лимитін және бақылаудың басқа да ішкі жүйелерін құру арқылы жүзеге асырады. Тәуекелдерді басқару үдерісі Қордың пайдальылығын тұрақты сақтау үшін маңызды болып табылады және Қордың әрбір қызметкері өз міндеттеріне байланысты тәуекелдерді басқару үшін жауап береді. Баға тәуекелін, сыйақы мөлшерлемелерінің өзгеру тәуекелін және валюталық тәуекелін, сондай-ақ несиелік және өтімділік тәуекелін қамтитын нарықтық тәуекелдер Қор өз қызметін жүзеге асыру барысында тап болатын негізгі тәуекелдер болып табылады.

Қордың тәуекелдерді басқару бойынша қағидалары мен процедуралары. Қордың тәуекелдерді басқару саясаты Қор шалдыққыш болатын тәуекелдерді анықтау, талдау және басқаруға, тәуекелдердің шектерін және сәйкес бақылауды белгілеуге, сондай-ақ тәуекелдердің деңгейін үнемі бағалауға және олардың белгіленген шектерге сәйкестігіне бағытталған. Тәуекелдерді басқару саясаты мен процедуралары нарық жағдайындағы өзгерістерді, ұсынылатын өнімдер мен қызметтерді және пайда болатын үздік тәжірибелерді көрсету үшін үнемі қайта қаралады.

Тәуекелдерді басқару стратегиясы Қордың жалғыз акционерінің тәуекелдерді басқару стратегиясына сәйкес әзірленген Қордың тәуекелдерді басқару саясатында көрініс табады.

Тәуекелдерді басқару бойынша саясаттың мақсаттары келесіден құралады:

- Қорды басқарудың тиімді элементі ретінде тиімді кешендірілген жүйе мен тәуекелдерді басқарудың біріктірілген үдерісін құру және тәуекелдерді басқарудың әдістері мен процедураларына бірыңғай стандартталған көзқарас негізінде Қор қызметін үздіксіз жетілдіру;
- Қор өз қызметінің масштабына сәйкес келетін қолайлы тәуекелдерді қабылдауын қамтамасыз ету; Сақтау қабілеттілігін анықтау және қабылданған тәуекелдерді тиімді басқаруды қамтамасыз ету;
- Тәуекелдерді уақытында анықтау;
- Залалдарды азайту және әлеуетті залалдарды жабуға арналған ағымдағы шығындарды төмендету.

Тәуекелдерді басқару құрылымы:

Қордың тәуекелдерін басқару құрылымы Қордың мынадай органдары мен құрылымдық бөлімшелерінің қатысуымен бірнеше деңгейде тәуекелдерді басқару болып табылады: Директорлар кеңесі, Басқарма, Тәуекелдер жөніндегі комитет, Тәуекелдерді басқару департаменті, Ішкі аудит қызметі, Алқалы органдар және басқа да құрылымдық бөлімшелер.

Директорлар кеңесі. Тәуекелдерді басқарудың бірінші деңгейі Қордың Директорлар кеңесі болып табылады. Директорлар кеңесі негізгі тәуекелдерді басқару және тәуекелдерді корпоративтік басқару үшін тәуекелдерді басқару жүйесінің тиісті жұмыс істеуі үшін толық жауапкершілікке ие. Директорлар кеңесі Қор қызметінің мақсаттарын айқындайды және тәуекелдерді басқару, сақтау қабілеттілігі және қолайлы тәуекел параметрлеріне жататын құжаттарды бекітеді.

Басқарма. Тәуекелдерді басқарудың екінші деңгейі Қордың Басқармасы болып табылады. Қордың Басқармасы тәуекелдерді басқарудың тиімді жүйесін құру және корпоративтік саясат талаптарына сәйкестікті қамтамасыз ету үшін тәуекелдерді басқару құрылым үшін жауапты. Басқарма Қордың тәуекелдерді басқару және тәуекелдерді басқару философиясын көрсететін «тәуекелдерді ұғыну» мәдениетін қалыптастыруға жауап береді. Басқарма сондай-ақ барлық қызметкерлер тәуекелдерді басқару үшін нақты жауапкершілікке ие және өз міндеттерін тиіс түрде орындау үшін жауапты болатын тәуекелдерді басқарудың тиімді жүйесін енгізу үшін жауап береді. Басқарма тәуекелдерді басқару саласындағы өз функцияларының бір бөлігін тиісті комитеттерді құру арқылы жүзеге асыруға құқылы.

Тәуекелдер жөніндегі комитет. Комитет тәуекелдерді басқару жүйесінің жұмыс істеу үдерісін үйлестіретін Қордың тұрақты алқалы кеңес беру органы болып табылады. Негізгі мақсаттар болып келесі табылады: Қорда тәуекелдерді басқарудың тиімді кешенді жүйесін құру және тәуекелдерді басқарудың бірыңғай үдерісін құру, және тәуекелдерді басқарудың әдістері мен процедураларына бірыңғай стандартталған көзқарас негізінде Қор қызметін үздіксіз жетілдіру.

27 Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)

Несиелік комитет. Несиелік комитет ішкі несиелік саясатты жүзеге асыруға жауапты Қордың тұрақты жұмыс істейтін органы болып табылады. Несиелік комитетінің өкілеттігі Қордың Басқармасы белгілеген шектеулермен шектеледі. Несиелік комитетінің негізгі міндеті несиелердің жоғары сапалы портфельін құру болып табылады.

Активтер мен пассивтерді басқару бойынша комитет (АМБК). АМБК Басқармаға есеп беретін, Қордың тұрақты жұмыс істейтін және қызметін Басқармамен белгіленген өкілеттіктер шегінде жүзеге асыратын алқалы органы болып табылады. АМБК мынадай негізгі мақсаттарға ие: Қордың активтері мен пассивтерін басқару аясында уақтылы және тиісті шешімдерді қабылдауды қамтамасыз ету; серіктестерді Қормен ынтымақтастыққа тарту, жеткілікті қаржы тұрақтылығын қамтамасыз ету; Қордың кірістілігін арттыру және инвестициялық шешімдер қабылдау кезінде тәуекелдерді барынша азайту

Тәуекел-менеджмент департаменті. Тәуекелдерді басқару үдерісінің үшінші деңгейі Тәуекел-менеджмент департаменті болып табылады. Тәуекел-менеджмент департаментінің мақсаттары тәуекелдерді жалпы басқару мен қолданыстағы заңнаманың талаптарына сәйкестігін қадағалауды жүзеге асыру, сондай-ақ қаржылық және қаржылық емес тәуекелдер бойынша есептілікті ұсыну, басқару, анықтау және бағалаудың жалпы қағидаттары мен әдістерін жүзеге асыруды бақылауды қамтиды.

Ішкі аудит қызметі. Қордың ішкі аудит қызметі тәуекелдерді басқару барысында, тәуекелдерді басқару процедуралары мен тәуекелдерді бағалау әдістерінің аудитін жүргізеді және тәуекелдерді басқару процедураларының тиімділігін арттыруға бағытталған ұсыныстарды әзірлейді. Ішкі аудит қызметі тәуекелдерді басқару жүйесі бойынша Қордың Директорлар кеңесіне есеп береді және бекітілген нормативтік құжаттарға сәйкес басқа да функцияларды орындайды.

Құрылымдық бірліктер. Тәуекелдерді басқару құрылымындағы маңызды элементтердің бірі әрбір қызметкермен ұсынылған Қордың құрылымдық бірліктері болып табылады. Құрылымдық бірліктер (тәуекелдер иелері) тәуекелдерді басқару үдерісінде маңызды рөл атқарады. Қордың қызметкерлері тәуекелдермен күнделікті жұмыс жасайды, тәуекелдерді басқарады және тәуекелдердің олардың қызметінің саласына ықтимал әсерін бақылайды. Құрылымдық бірліктер тәуекелдерді басқару жөніндегі іс-шаралар жоспарын жүзеге асыру, олардың қызметіндегі уақтылы анықтау және ақпарат және негізгі тәуекелдерді орындауға және жұмыс жоспарына енгізілетін тәуекелдерді басқару жөніндегі ұсыныстарды әзірлеуге жауап береді.

Нарықтық тәуекелі - бұл шетелдік валюталар курстарының айырбасы, сыйақы мөлшерлемесін, несиелік спрэдтер және акциялар бағасын қоса алғанда, Қор кірісінің немесе оның портфельдерінің нарықтық бағалардың өзгеруі салдарынан өзгерісінің тәуекелі. Нарықтық тәуекел валюталық тәуекелден, сыйақы мөлшерлемелердің, сондай-ақ басқа да баға тәуекелдерінің өзгерісінен тұрады. Нарықтық тәуекел нарықтағы жалпы және арнайы өзгерістерге және нарықтық бағалардың өзгерісінің деңгейінің әсеріне ұшырайтын, пайыздық, валюталық және үлестік қаржы құралдарына қатысты ашық жайғасымнан туындайды.

Нарықтық тәуекелді басқару міндеті – қабылданған тәуекел үшін алынатын кірістіліктің оңтайлылығын қамтамасыз ете отырып, нарықтық тәуекелге ұшыраушылық қолайлы параметрлерден асып кетпеуін басқару мен бақылау болып табылады.

Нарықтық тәуекелді басқару үшін жалпы жауапкершілік Басқарма Төрағасы басқаратын Басқармаға жүктелген. Басқарма Тәуекел-менеджмент департаментінің ұсынымдары негізінде нарықтық тәуекелдің лимиттерін бекітеді.

Қор нарықтық тәуекелді басқаруды жеке қаржы құралдары, сыйақы мөлшерлемелерінің мерзімін өзгерту, валюталық жайғасым, ысырап лимиттері және нәтижелері Басқармамен қарастырылатын және бекітілетін, оларды сақтаудың үнемі бақылауын жүргізу бойынша портфельдің мөлшеріне қатысты ашық позиция бойынша лимиттерді орнату арқылы жүзеге асырады.

Қор жеке сауда портфельдеріне және Қордың жалпы жайғасымына жеке бірегей нарықтағы сценарийлердің ықтимал қаржылық әсерін модельдеу үшін түрлі «стресс-тесттер», «бэк-тесттер» пайдаланады. Стресс-тесттер төтенше жағдайлар кезінде пайда болатын залалдардың ықтимал мөлшерін анықтай алады. Қор пайдаланатын стресс-тесттерге келесілер жатады: тәуекелдердің әрбір санаттары стресстік өзгерістерге ұшырау шеңберіндегі тәуекелдер факторларының стресс-тесттері, сондай-ақ жеке бойынша мүмкін болатын стресстік оқиғаларды қолдануды қамтитын арнайы стресс-тесттер.

27 Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)

Сыйақы мөлшерлемелері өзгерісінің тәуекелі – сыйақы мөлшерлемелерінің өзгеруі салдарынан пайда болатын Қордың кірісінің немесе оның қаржы құралдарының портфельдерінің құнының өзгеруінің тәуекелі.

Қор өзінің қаржылық жағдайына және ақша ағындарына қатысты нарықтық сыйақы мөлшерлемелерінен басым болатын ауытқулар әсеріне ұшырағыш. Мұндай ауытқулар пайыздық маржа деңгейін арттыруы мүмкін, бірақ оны азайтуы мүмкін, немесе сыйақы мөлшерлемелерінің күтпеген өзгеруі жағдайында шығындарға әкелуі мүмкін.

Сыйақы мөлшерлемелерінің өзгеру тәуекелі белгілі бір өтеу мерзімі бар болжанатын активтер немесе бар активтер ұқсас өтеу мерзімдері бар қолданыстағы немесе болжамды міндеттемелердің мөлшерінен үлкен немесе кем болған жағдайда туындайды.

Пайыздық тәуекелдерді басқару шығыстарды толық өтеу қағидаттарына негізделеді - алынған пайыздық кіріс тартуға және орналастыруға жұмсалатын шығыстарды өтеуге және таза пайда мен бәсекеге қабілеттіліктің түсуін қамтамасыз етуге тиіс.

Пайыздық тәуекел бойынша есеп - өтеу күніне (белгіленген мөлшерлемелер болған жағдайда) немесе кезекті қайта бағалауға (құбылмалы мөлшерлеме) дейін қалған уақытқа байланысты уақыт аралықтары бойынша экономикалық біртекті және маңызды баптарға топтастырылған, пайыздық сыйақы мөлшерлемелерінің өзгерістеріне сезгіш болып келетін міндеттемелерді, активтерді, міндеттемелерді, теңгерімнен тыс талаптарды үйлестіру болып табылады. Уақыт аралықтары және есепке алынатын активтердің, міндеттемелердің, теңгерімнен тыс талаптардың және міндеттемелердің баптары Қор Басқармасымен өзгертілуі мүмкін.

Сыйақы мөлшерлерінің өзгеру тәуекелі көбінесе сыйақы мөлшерлемелерінің өзгеруін бақылау арқылы басқарылады. Негізгі қаржы құралдары бойынша сыйақы мөлшерлемелерінің қайта қарау мерзімдерінің қысқаша ақпараты келесі түрде келтірілуі мүмкін:

	Талап еткенге дейін және кем дегенде 1 ай	1-ден 3 айға дейін	3-тен 6 айға дейін	6-дан 12 айға дейін	1 жылдан көп және артық	Теңгерілім дік құн
<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>						
2017 жылғы 31 желтоқсан						
Қаржылық активтер жиыны	51,679,929	3,946,462	13,303,063	8,191,600	224,373,284	301,494,338
Қаржылық міндеттемелер жиыны	10,624,190	33,780	107,744	6,211,166	195,299,506	212,276,386
2017 жылғы 31 желтоқсандағы пайыздық мөлшерлемелер бойынша таза алшақтық	41,055,739	3,912,682	13,195,319	1,980,434	29,073,778	89,217,952
2016 жылғы 31 желтоқсан						
Қаржылық активтер жиыны	46,460,126	11,033,367	30,787,261	35,847,750	210,309,325	334,437,829
Қаржылық міндеттемелер жиыны	22,527,792	58,688	75,251	223,154	221,824,858	244,709,743
2016 жылғы 31 желтоқсандағы пайыздық мөлшерлемелер бойынша таза алшақтық	23,932,334	10,974,679	30,712,010	35,624,596	(11,515,533)	89,728,086

27 Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)

Сыйақының орташа мөлшерлемелері. Төмендегі келесі кестеде 2017 және 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша пайыздық активтер мен міндеттемелер бойынша сыйақының орташа тиімді мөлшерлемесі көрсетілген. Осы сыйақы мөлшерлемелері тиісті активтер мен міндеттемелердің өтелуіне шамамен алынған кірісті көрсетеді.

<i>% жылына</i>	2017 ж. Сыйақының орташа тиімді мөлшерлемесі	2016 ж. Сыйақының орташа тиімді мөлшерлемесі
Пайыздық активтер		
Ақшалай қаражаттар және олардың баламалары	9.00%	7.45%
Пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын бағалы қағаздар	5.02%	2.80%
Қаржы мекемелеріндегі қаражаттар	4.30%	4.30%
Клиенттерге несиелер иен алғытөлемдер	13.93%	8.80%
Сатуға арналған қолда бар инвестициялық бағалы қағаздар	8.00%	1.30%
Өзге де қаржы активтері	0%	0%
Пайыздық міндеттемелер		
Қарыз қаражаттары	1.05%	4.7%
Субсидиялау бағдарламалары бойынша міндеттемелер	0%	0%
Болашақ кезеңдердің кірістері және несиелік сипаттардың міндеттемелері бойынша резерв	0%	0%
Өзге де қаржы міндеттемелері	0%	0%

Сыйақы мөлшерлемелерінің өзгерісіне сезгіштік талдауы. Пайыздық мөлшерлемесін қайта қарау мерзімдерін талдау негізіндегі пайыздық мөлшерлеме өзгерісінің тәуекелін басқару қаржы активтері мен міндеттемелерінің сезгіштігін бақылауымен толықтырылады.

2017 жылғы 31 желтоқсанға және 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша әрекет ететін, табыстылық ауытқымасының пайыздық активтер мен міндеттемелер бойынша пайыздық мөлшерлемелердің және қайта қарастырылған жайғасымдардың артуы немесе кемуі жағына 100 базистік байнаға параллельді жылжуының жеңілдетілген сценарийінің негізінде құрастырылған, пайданың немесе залалдың және капиталдың (салықты шегергенде) пайыздық мөлшерлемелерге (сыйақы мөлшерлемелерін қайта қарастыру тәуекелі) сезгіштік талдауы келесі түрде көрсетілуі мүмкін.

	2017 жылғы 31 желтоқсанға		2016 жылғы 31 желтоқсанға	
	Пайда немесе залалға әсер	Капиталға әсер	Пайда немесе залалға әсер	Капиталға әсер
<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>				
100 базистік байнаға параллельді арту (2016 ж.: 100 базистік байналар)	271,670	217,336	(347,160)	(42,583)
100 базистік байнаға параллельді кему (2016 ж.: 100 базистік байналар)	(271,670)	(217,336)	347,160	42,583

27 Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)

Валюталық тәуекел – бұл валюталардың айырбастау бағамы өзгерісіндегі салдардың қаржылық құралдары бойынша әділ құнның немесе болашақ ақша қаражаты ағыны өзгерісінің тәуекелдігі.

Валюталық тәуекел валютада көрсетілген қолда бар немесе болжанған активтер сол валютамен көрсетілетін қолда бар немесе болжанған міндеттемелер көлемі бойынша көп немесе аз болған жағдайда пайда болады. Қор Басқармасы шетелдік валютада көрсетілген қаржылық құралдар бөлігіндегі Қордың активтер мен пассивтер құрылымы бойынша шешімді валюталық тәуекелдікті бағалауды ескере отырып қабылдайды және валюталық тәуекелдіктің қолжетімді көлемін және ашық валюталық жайғасым көлеміне лимитті белгілейді.

Қаржылық активтер мен міндеттемелердің құрылымы валюта бөлігінде 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша келесі түрде берілуі мүмкін:

	Теңге	АҚШ доллары	Өзге	Жиыны
<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>				
ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР				
Ақшалай қаражаттар және олардың баламалары	44,046,521	28,361	48	44,074,930
Пайда немесе шығын арқылы әділетті құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздар	2,659,323	-	-	2,659,323
Қаржы мекемелеріндегі қаражат Субсидиялау бағдарламасы бойынша дебиттік қарыз	221,719,359	3,858,919	-	225,578,278
Клиенттерге несиелер мен алғытөлемдер	34,550	-	-	34,550
Сатуға арналған қолда бар инвестициялық бағалы қағаздар	3,324,539	-	-	3,324,539
Өзге қаржылық активтер	567,017	-	-	567,017
	62,637	-	-	62,637
Қаржылық активтер жиыны	272,413,946	3,887,280	48	276,301,274
ҚАРЖЫЛЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР				
Қарыз қаражаты	138,102,569	64,900,334	-	203,002,903
Субсидиялау бағдарламалары бойынша міндеттеме	3,177,338	-	-	3,177,338
Алдағы кезең кірістері мен міндетті несиелік сипаттағы резерв	5,263,531	-	-	5,263,531
Өзге қаржылық міндеттемелер	832,614	-	-	832,614
Қаржылық міндеттемелер жиыны	147,376,052	64,900,334	-	212,276,386
2017 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша валюталық туындыға дейінгі таза жайғасым	125,037,894	(61,013,054)	48	64,024,888
ВАЛЮТАЛЫҚ ТУЫНДЫ ҚҰРАЛДАР				
Туынды қаржы құралдарының талаптары	-	59,545,282	-	59,545,282
Туынды қаржы құралдарының міндеттемелері	(34,352,218)	-	-	(34,352,218)
2017 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша таза жайғасым	90,685,676	(1,467,772)	48	89,217,952

«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ
Қаржылық есептілікке ескертпелер

27 Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)

Қаржылық активтер мен міндеттемелердің құрылымы валюта бөлігінде 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша келесі түрде берілуі мүмкін:

	Теңге	АҚШ доллары	Өзге	Жиыны
<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>				
ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР				
Ақшалай қаражаттар және олардың баламалары	43,998,185	23,823	5,006	44,027,014
Пайда немесе шығын арқылы өділетті құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздар	6,069,581	-	-	6,069,581
Қаржы мекемелеріндегі қаражат	237,789,754	4,674,692	-	242,464,446
Субсидиялау бағдарламасы бойынша дебиттік қарыз	43,508	-	-	43,508
Клиенттерге несиелер мен алғытөлемдер	76,141	-	-	76,141
Сатуға арналған қолда бар инвестициялық бағалы қағаздар	556,791	-	-	556,791
Өзге қаржылық активтер	306,590	-	-	306,590
Қаржылық активтер жиыны	288,840,550	4,698,515	5,006	293,544,071
ҚАРЖЫЛЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР				
Қарыз қаражаты	106,319,032	117,550,719	-	223,869,751
Субсидиялау бағдарламалары бойынша міндеттеме	14,341,822	-	-	14,341,822
Алдағы кезең кірістері мен міндетті несиелік сипаттағы резерв	5,263,218	-	-	5,263,218
Өзге қаржылық міндеттемелер	1,234,952	-	-	1,234,952
Қаржылық міндеттемелер жиыны	127,159,024	117,550,719	-	244,709,743
2016 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша валюталық туындыға дейінгі таза жайғасым	161,681,526	(112,852,204)	5,006	48,834,328
ВАЛЮТАЛЫҚ ТУЫНДЫ ҚҰРАЛДАР				
Туынды қаржы құралдарының талаптары	-	132,400,007	-	132,400,007
Туынды қаржы құралдарының міндеттемелері	(91,506,249)	-	-	(91,506,249)
2016 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша таза жайғасым	70,175,277	19,547,803	5,006	89,728,086

Жоғарыда берілген туынды қаржы құралдары монетарлық қаржы активтері немесе монетарлық қаржы міндеттемелері болып табылады, бірақ Қордың жалпы тәуекелін беру мақсатында бөлек берілген.

Әрбір бағанда берілген туынды құралдар бойынша Қор жайғасымы әрбір контрагент бойынша неттинг жайғасымына (және төлемдерге) дейінгі сатып алу (оң сома) немесе сату (теріс сома) туралы келісімге келген сәйкес валютаның есептілік мерзімінің соңында әділетті құнын көрсетеді. 29-ескертпеде валюталар бойынша айыруда ашық берілген. Таза жалпы сома валюталық туынды қаржы құралдарының әділетті құнын береді. Жоғарыда берілген талдау тек монетарлық активтер мен міндеттелерді қамтиды. Қор үлескерлік құралдарға салынатын инвестициялар мен монетарлық емес активтер айтарлықтай валюталық тәуекелдің туындауына әкелмейді деп есептейді.

27 Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)

Төмендегі кестеде барлық басқа ауыспалы сипаттар өзгеріссіз қалады деген есеппен, Қордың қолданыстағы валютасы үшін есептілік мерзімінің соңында қолданылатын айырбастау курстарының ықтимал өзгеруі нәтижесіндегі қаржы нәтижесі мен жеке капиталдың өзгеруі берілген:

	2017 жылғы 31 желтоқсанға		2016 жылғы 31 желтоқсанға	
	Пайдаға немесе шығынға әсері	Капиталға әсері	Пайдаға немесе шығынға әсері	Капиталға әсері
<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>				
АҚШ долларының 10%-ға нығаюы (2016 ж.: 20%-ға нығаюы)	(146,777)	(146,777)	3,909,561	3,909,561
АҚШ долларының 10%-ға әлсіреуі (2016 ж.: 10%-ға әлсіреуі)	146,777	146,777	(3,909,561)	(3,909,561)

Несие тәуекелі – қарыз алушы немесе Қор контрагенті өз міндеттемелерін орындамау нәтижесінде орын алатын қаржылық шығын тәуекелі. Қор несие тәуекелін басқару саясаты мен процедураларын (теңгерімдік және теңгерімнен тыс жайғасымдар бойынша) дайындады, ірі несиелер бойынша Директорлар кеңесінің және Басқарманың шешімін қабылдау уәкілеттігі анықталды, міндетіне орнатылған шектеулер аясында несиелерді беру туралы шешімді қабылдау, несиелердің құрылымын қайта құру, Қордың несиелік тәуекелін белсенді бақылау функциясы кіретін Несие комитеті құрылды. Қордың несиелік саясатын Қордың Директорлар кеңесі қарайды және бекітеді.

Қордың несиелік саясаты несиелік тәуекелдерді басқару көзқарасынан, несиелік қызметтің негізгі параметрлерін белгілейді және Қор тап болатын несиелік тәуекелдерді анықтауға, талдауға және басқаруға бағытталған.

Несие тәуекелдіктерін басқару ережесі мынадай салаларды қамтиды:

- Несиелік өтініштерді қарастыру және мақұлдау процедуралары;
- Қарыз алушылардың (шағын және орташа бизнес кәсіпорындарының) несие төлеу қабілетін бағалау методологиясы;
- Несиелік құжатқа қойылатын талаптар;
- Банк-контрагенттердің, эмитенттердің және сақтандыру компанияларының несие төлеу қабілетін бағалау методологиясы;
- Ұсыныс жасалатын қамсыздандыруды бағалау әдістемесі;
- Қор капиталының 25%-нан аспайтын мөлшерде жиынтық несие тәуекелі бойынша шектеулерді орнату;
- Несие тәуекелге ұшырайтын қарыздар мен басқа өнімдерді жүйелі түрде бақылау процедуралары.

Қордың несие тәуекелдігінің ең жоғарғы деңгейі әдеттегідей, теңгерімдегі қаржылық активтердің теңгерімдік құнында көрсетіледі. Активтер мен міндеттемелерді өзара есепке алу ықтималдығының әлеуетті несие тәуекелдігін төмендету үшін айтарлықтай маңызы жоқ. Қор басшылығы несие берушілік берешекті өтеу мерзімі бойынша бағалауды жүргізеді және мерзімі асып кеткен қарыздарды қадағалайды. Басшылық несие берушілік берешекті өтеу мерзімі бойынша талдауды және 9,10,13 және 14 ескертпелердегі несие тәуекелдігі туралы басқа ақпараттарды көрсету орынды деп санайды.

Теңгерімнен тыс қаржы құралдарына арналған несие тәуекелі басқа қатысушылардың келісімшарт шарттарын орындамауы нәтижесінде шығындарға ұшырау ықтималдығы ретінде анықталады. Қор шартты міндеттемелерге қатысты келісімдерді бекіту, тәуекелді шектейтін шектеулерді қолдану және мониторинг процедураларына негізделген теңгерімдік қаржы құралдарына қатысты несиелік саясатпен бірдей саясатты қолданады.

Өтімділік тәуекелдігі – бұл Қордың өзінің міндеттемелерін орындау мақсатында ақша қаражатын тартудағы қиындықтарға кездесуі мүмкін тәуекелдік. Өтімділік тәуекелдігі активтер мен міндеттемелерді өтеу мерзімінің сәйкессіздігі кезінде туындайды, бұл Қордың өзінің теңгерімдік және теңгерімнен тысқары міндеттемелері бойынша өз уақытында жауап беру үшін қолайлы бағада жеткілікті өтімділік құралдармен қамтамасыз етілуіне әсер етеді. Активтер мен міндеттемелер бойынша өтеу мерзімінің және пайыздық мөлшерлемелердің сәйкестігі және/немесе бақыланған сәйкессіздік Қорды қоса алғанда, қаржылық құралдарды басқарудағы негіз болатын кезең болып табылады. Жүргізілген операциялардың әр түрлілік салдары және соған байланысты белгісіздік, активтер мен міндеттемелердің өтеу мерзімі бойынша толық сәйкестігі қаржылық институттар үшін әдеттегі тәжірибе болып табылмайды, ол операцияның кірістілігін ұлғайтуға мүмкіндік береді, алайда шығындардың пайда болу тәуекелдігін арттырады.

27 Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)

Қор өтеу мерзімі келген кезде барлық міндеттемелерді орындау үшін қажетті ақшалай қаражаттың әрдайым қолда болуын қамтамасыз ету мақсатында өтімділікті бақылауды жүзеге асырады. Өтімділікті басқару жөніндегі саясатты Директорлар кеңесі бекітеді.

Қор өтімділік тәуекелдігін Директорлар кеңесі бекіткен Қордың өтімділігі шығынының тәуекелдігін басқару ережесінің шегінде басқарады. Ереже өтімділік шығыны тәуекелдігін басқарудың негізгі үдерісі мен тәртібін анықтайды, сондай-ақ өтімділік шығыны тәуекелдігін тиімді басқару мен барлық міндеттемелерді жабуға Қордың жеткілікті қаражатын қамтамасыз ету мақсатында Қордың осы үдеріске тартылған құрылымдық бөлімшелерінің функциялары мен өкілеттіктерін белгілейді. Ережелерді барлық қызметкерлердің, құрылымдық бөлімшелердің және Қордың алқалы органдары орындауға міндетті.

Осы Ереже шеңберінде өтімділік шығынының тәуекелдігі келесідей құралдар/талдамалық есеп арқылы өлшенеді және бақыланады: өтімділіктің басқарушы және шарттық нормативтері; өтімділік құралдардың ағымдық қалдықтарының талдауы, өтімділік құралдардың жоспарланған түсімі/жылыстауы; өтімділіктің ішкі коэффициенттері; өтімділіктің алшақтауы (гэп-талдау). Өтімділік құралдардың артық қаражатын немесе тапшылығын болдырмау үшін Қордың активтер мен пассивтерді басқару жөніндегі комитеті өтімділік құралдарды тарту мен пайдалану жөніндегі қызметтерді бақылайды. Қордың ағымдық және мерзімі өткен өтімділігін басқаруды өтімділік құралдардың ағымдық қалдықтарын талдау мен өтімділік құралдардың жоспарланған түсімі/жылыстауы негізінде тәуекелдіктерді басқаруға жауапты құрылымдық бөлімшелер жүргізеді. Жүргізілген талдау негізінде көзделген бөлімше шоғырландырылған негізде «Активтер мен міндеттемелердің уақытша құрылымы» есебін құрастырады және оны Қор Басқармасына ұсынады.

Активтер мен пассивтерді басқару жөніндегі комитет өтімділік тәуекелдігін Қордың өтімділік шығыны тәуекелдігін төмендету бойынша шаралар қабылдау үшін өтімділік тәуекелдігі деңгейіне талдау жүргізу арқылы бақылайды. Ағымдық өтімділікті басқаруды ағымдық өтімділікті қолдау және ақша ағынын оңтайландыру үшін қаржылық нарықтағы операцияларды жүргізетін Қазынашылық жүзеге асырады.

Өтімділікті басқару бойынша Қор саясаты мыналардан тұрады:

- өтімді активтердің қажетті деңгейіндегі осы ақша ағындарымен байланысты негізгі валюта мен есептесу қимасындағы ақша ағындарын болжау;
- қаржыландыру көзінің әртараптандырылған құрылымын қолдау;
- қарыз қаражатының шоғырланымы мен құрылымын басқару
- қарыздық қаржыландыру бойынша жоспарларды әзірлеу;
- кассалық өтімділіктің алшақтығы жағдайында қорғаныс шарасы ретінде еркін сатуға болатын жоғары өтімді активтер қоржынына қызмет көрсету;
- өтімділікке және қаржыландырудың берілген деңгейіне қолдау көрсету бойынша резервтік жоспарларды әзірлеу;
- Қордағы теңгерімдік өтімділік көрсеткіштерінің заңмен орнатылған нормативтерге сәйкестігін бақылауды жүзеге асыру.

Қаржы мекемесі күн сайын қаржы нарықтарындағы өтімділік жайғасымына мониторинг жүргізеді. Қалыпты нарық жағдайларында Қордың өтімділік жағдайы туралы есептер жүйелі негізде жоғары басшылыққа беріліп отырады. Қордың өтімділігін басқару саясатына қатысты шешімді Басқарма және Қордың активтері мен пассивтерін бақылау жөніндегі комитет қабылдайды.

Келесі көрсетілген кестелер Қордың қаржылық активтері мен міндеттемелері бойынша өтеу мерзімінің басталу күні шартында барынша ерте белгіленген ақша қаражатының дисконтталмаған ағынын көрсетеді. Осы кестеде көзделген түсімнің жиынтық көлемі мен ақша қаражаты ағынын шығару қаржылық активтер және қаржылық міндеттемелер немесе теңгерімнен тысқары міндеттемелер бойынша ақша қаражатының шарттық дисконтталмаған ағынын қамтиды. Қордың болашақ ақша ағыны осы талдаудан едәуір ерекшеленуі мүмкін.

**«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ
Қаржылық есептілікке ескертпелер**

27 Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өтеу мерзімдері бойынша қаржылық активтер мен міндеттемелерді талдау келесі түрде берілген:

<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>	Талап еткенге дейін және 1 айдан аз	1 айдан 3 айға дейін	3 айдан 6 айға дейін	6 айдан 12 айға дейін	1 жылдан көп	Жиыны
31 желтоқсан, 2017 жыл						
ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР						
Ақшалай қаражаттар және олардың баламалары	44,074,930	-	-	-	-	44,074,930
Пайда немесе шығын арқылы әділетті құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздар	-	-	-	727,421	1,931,902	2,659,323
Қаржы мекемелеріндегі қаражат	6,963,477	3,615,870	13,291,079	7,471,324	194,236,528	225,578,278
Субсидиялау бағдарламасы бойынша дебиттік қарыз	34,550	-	-	-	-	34,550
Клиенттерге несиелер мен алғытөлемдер	595,241	263,103	513,871	810,735	1,141,589	3,324,539
Сатылым үшін қолда бар инвестициялық бағалы қағаздар	-	-	-	-	567,017	567,017
<i>Жалпы негізде орындалатын айырбастау, сепол:</i>						
- түсім	-	185,987	-	190,751	68,545,453	68,922,191
- жылыстау	(50,906)	(118,498)	(501,887)	(1,008,631)	(42,049,205)	(43,729,127)
Өзге қаржылық активтер	62,637	-	-	-	-	62,637
Қаржылық активтер жиыны	51,679,929	3,946,462	13,303,063	8,191,600	224,373,284	301,494,338
ҚАРЖЫЛЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР						
Қарыз қаражаты	1,350,707	33,780	107,744	6,211,166	195,299,506	203,002,903
Субсидиялау бағдарламалары бойынша міндеттеме	3,177,338	-	-	-	-	3,177,338
Алдағы кезең кірістері мен міндетті несиелік сипаттағы резерв	5,263,531	-	-	-	-	5,263,531
Өзге қаржылық міндеттемелер	832,614	-	-	-	-	832,614
Қаржылық міндеттемелер бойынша әлеуетті болашақ төлемдер жиыны	10,624,190	33,780	107,744	6,211,166	195,299,506	212,276,386
Қаржы құралдары бойынша өтемділік алшақтығы	41,055,739	3,912,682	13,195,319	1,980,434	29,073,778	89,217,952

«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ
Қаржылық есептілікке ескертпелер

27 Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)

2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өтеу мерзімдері бойынша қаржылық активтер мен міндеттемелерді талдау келесі түрде берілген:

<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>	Талап еткенге дейін және 1 айдан аз	1 айдан 3 айға дейін	3 айдан 6 айға дейін	6 айдан 12 айға дейін	1 жылдан көп	Жиыны
31 желтоқсан, 2016 жыл						
ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР						
Ақшалай қаражаттар және олардың баламалары	44,027,014	-	-	-	-	44,027,014
Пайда немесе шығын арқылы әділетті құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздар	-	-	-	3,453,111	2,616,470	6,069,581
Қаржы мекемелеріндегі қаражат	2,231,318	11,143,907	24,153,854	28,313,490	176,621,877	242,464,446
Субсидиялау бағдарламасы бойынша дебиттік қарыз	43,508	-	-	-	-	43,508
Клиенттерге несиелер мен алғытөлемдер	19,882	3,902	9,331	10,970	32,056	76,141
Сатылым үшін қолда бар инвестициялық бағалы қағаздар	-	-	-	-	556,791	556,791
<i>Жалпы негізде орындалатын айырбастау, swap:</i>						
- түсім			33,057,725	9,345,144	89,997,138	132,400,007
- жылыстау	(168,186)	(114,442)	(26,433,649)	(5,274,965)	(59,515,007)	(91,506,249)
Өзге қаржылық активтер	306,590	-	-	-	-	306,590
Қаржылық активтер жиыны	46,460,126	11,033,367	30,787,261	35,847,750	210,309,325	334,437,829
ҚАРЖЫЛЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР						
Қарыз қаражаты	1,687,800	58,688	75,251	223,154	221,824,858	223,869,751
Субсидиялау бағдарламалары бойынша міндеттеме	14,341,822	-	-	-	-	14,341,822
Алдағы кезең кірістері мен міндетті несиелік сипаттағы резерв	5,263,218	-	-	-	-	5,263,218
Өзге қаржылық міндеттемелер	1,234,952	-	-	-	-	1,234,952
Қаржылық міндеттемелер бойынша ықтимал келешек төлемдер жиыны	22,527,792	58,688	75,251	223,154	221,824,858	244,709,743
Қаржы құралдары бойынша өтемділік алшақтығы	23,932,334	10,974,679	30,712,010	35,624,596	(11,515,533)	89,728,086

28 Шартты және келісімді міндеттемелер

Соттың талқылауы. Уақыт өте ағымдағы қызметті көрсету барысында сот органдарына Қорға қатысты шағымдар келіп түседі. Жеке бағалауға, сондай-ақ, ішкі кәсіби кеңесшілердің ұсыныстарына негізделіп, Қор басшылығы олар бойынша талқылану Қорды айтарлықтай шығындарға әкелмейді және сәйкесінше қаржылық есептілікте осы талқылану бойынша шығындарды жабуға жұмсалатын қорды құрмайды деп есептейді.

Салықтық заңнама. Қазақстан Республикасының салық және кедендік заңнамасы әртүрлі ықтимал түсіндірмелерге жол береді және жиі енгізілетін өзгерістерге ұшыраған. Басшылықтың операцияларға және Қор қызметіне қолданылатын заңнама түсіндірмесін тиісті органдар келіспеуі мүмкін. Соның нәтижесінде қосымша салықтар, айыппұлдар мен өсімдердің айтарлықтай сомасы есептелуі мүмкін.

Қазақстандық заңнамалар мен салықтық тәжірибе үздіксіз даму жағдайында, сондықтан әр түрлі түсіндірулер мен ретроспективті әсер етуі мүмкін өзгерістерге жиі ұшырайды. Кейбір жағдайларда салық салынатын негізді анықтау үшін салықтық заңнама ҚЕХС-ның ережелеріне сілтеме жасайды, бұл ретте қазақстандық салық органдарының ҚЕХС-тың тиісті ережелерін түсіндіруі осы жеке қаржы есептілігін дайындау кезінде басшылықпен қолданатын есептік саясат, пікірден және бағалаудан ерекшеленуі мүмкін, бұл Қордың қосымша салықтық міндеттемелердің пайда болуына әкеп соқтырады. Салық органдары салық кезеңі аяқталғаннан кейін бес жыл ішінде ретроспективті тексеру жүргізе алады.

Қордың басшылығы тиісті заңнаманы түсіндіру тиімді және Қордың салықтық жайғасымы негізделген деп санайды.

Операциялық жалдау бойынша міндеттеме. Қорда бірқатар ғимараттар мен автокөліктер операциялық жалдауда бар. Жалдау негізінен мерзімі аяқталған кезде жалдауды ұзарту мүмкіндігімен алғашқы мерзімде бір жылға рәсімделеді. Жалдау төлемдері әдетте нарықтық жалдау шарттарын көрсету үшін жыл сайын арттырылады. Жалдау шарты жалдауды қамтымайды.

Арнайы шарттарды ұстану. Қор негізінен АДБ-нен алынатын қарыздармен байланысты белгілі қаржылық емес шарттарды ұстану керек. 2017 жылы 31 желтоқсандағы және 2016 жылы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қор барлық арнайы шарттарды ұстанды.

Несиелік сипат міндеттемелері. Осы құралдардың негізгі мақсаты қажет болғанда клиенттерге қаражатты берілуін қамтамасыз ету болып табылады. Клиенттер үшінші тараптың алдында өз міндеттемелерін орындамаған жағдайда төлемдерді жасау үшін, Қордың қайтарылмайтын міндеттемелерін беретін кепілдемелер де несиелерге ұқсас несие тәуекеліне ұшырайды. Несиелерді беру бойынша міндеттемелер қарыз түрінде несиелерді беру үшін басшылық бекіткен соманың қолданылмаған бөлігін қамтиды. Несиелерді беру бойынша міндеттемелерге қатысты Қордың қолданылмаған сомаларды қолдану қажет болса, қолданылмаған қаражаттың жалпы сомасына тең сомада шығындардың туындау тәуекеліне ұшырауы мүмкін. Дегенмен, шығындардың ықтимал сомасы қолданылмаған міндеттемелердің жалпы сомасынан аз болады, себебі несиелерді беру бойынша міндеттемелердің көп бөлігі клиенттердің несие төлеу қабілеті бойынша анықталған талаптарды орындауына тәуелді болады. Қор несиелік сипаттағы міндеттемелерді өтеуге дейін қалған мерзімді бақылайды, себебі көбірек ұзақ мерзімді міндеттемелерде қысқа мерзімді жағдайларға қарағанда несиелік тәуекелдің жоғарырақ деңгейі болады.

**«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ
Қаржылық есептілікке ескертпелер**

28 Шартты және келісімді міндеттемелер (жалғасы)

Несиелік сипаттағы міндеттемелер мынаны құрайды:

<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>		2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Қарыздарды қамтамасыз ету бойынша берілген кепілдіктер		45,281,705	40,903,200
Берілген кепілдіктер		25,413,102	23,069,196
Пайдаланылмаған несиелік желілер		15,865,834	250,000
Несиелік сипат міндеттемелері бойынша резервтер	16	(1,104,245)	(1,507,370)
Резервті есепке алмағандағы несиелік сипаттағы барлық міндеттемелер		85,456,396	62,715,026

2015 жылы Қор «Банк ЦентрКредит» АҚ үшін «Банк ЦентрКредит» АҚ және Еуропалық Қайта құру және Даму Банкі (бұдан әрі - «ЕҚҚДБ») арқылы ашылған несиелік желілер бойынша 27,220 млн теңгеге кепілдіктер шығарды. 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «Банк ЦентрКредит» АҚ ЕҚҚДБ-нің 20.470 миллион теңге (2016ж: 27.220 миллион теңге) несиесін алды. Қор басшылығы 229,222 мың теңге көлемінде «Банк ЦентрКредит» АҚ-нан алынған есептелген комиссиялық кірістер сомасына негізделген осы кепілдемелердің әділетті құнын бағалады. 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша есептелген комиссиялық кіріс сомасы 179,161 мың теңгені құрады (2016 жылғы 31 желтоқсан: 318 957 мың теңге). 4 және 16-Ескертпелерді қараңыз.

2016 жылы Қор сәйкесінше 9,907 миллион теңге және 3,776 миллион теңге сомасында ЕҚҚДБ банкінде «Fortebank» АҚ және «КМФ» МҚҰ ашқан несиелік желі бойынша «Fortebank» АҚ және «КМФ» МҚҰ үшін кепілдемені шығарды. 2017 жылы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «Fortebank» АҚ және «КМФ» МҚҰ сәйкесінше 19,243 миллион теңге және 3,776 миллион теңге сомасында ЕҚҚДБ банкінен қарыз алды (2016 жылы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сәйкесінше 9,907 миллион теңге және 3,776 миллион теңге). Қор басшылығы сәйкесінше 57,030 мың теңге және 25,669 мың теңге көлемінде «Fortebank» АҚ-нан және «КМФ» МҚҰ-нан алынған есептелген комиссиялық кірістер сомасына негізделген осы кепілдемелердің әділетті құнын бағалады (2016 жылы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сәйкесінше 35,883 мың теңге және 32,303 мың теңге). 4-ші және 16-шы ескертпелерді қараңыз.

2017 жылы Қор 1,793 миллион теңге сомасында ЕҚҚДБ банкінде «Банк Kassa Nova» АҚ ашқан несиелік желі бойынша «Банк Kassa Nova» АҚ үшін кепілдемені шығарды. 2017 жылы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «Банк Kassa Nova» АҚ 1,793 миллион теңге сомасында ЕҚҚДБ банкінен қарыз алды. Қор басшылығы 1,250 мың теңге көлемінде «Банк Kassa Nova» АҚ алынған есептелген комиссиялық кірістер сомасына негізделген осы кепілдемелердің әділетті құнын бағалады. 4-ші және 16-шы Ескертпелерді қараңыз.

Қордың басшылығы «Банк ЦентрКредит» АҚ, «ForteBank» АҚ және «КМФ» МҚҰ, «Kassa Nova» АҚ қарыздар туралы келісім шарттарына сәйкес қарыздарды толығымен және толық көлемде өтеуге қабілетті екендігін бағалайтындықтан, осы кепілдіктердің құнсыздануына жағдай жасамады.

Келісімшарт бойынша жалпы өтелмеген міндеттемелер міндетті түрде ақшалай қаражат кірісін бермейді, себебі көрсетілген міндеттемелердің көбі олардың жартылай немесе толық орындалуынсыз тоқтатылуы мүмкін.

Төменде несиелік сипаттағы міндеттемелер бойынша резерв өзгерісіне талдау берілген:

<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>	2017 ж.	2016 ж.
1 қаңтардағы теңгерімдік құны	(1,507,370)	(1,808,788)
Берілген қаржылық кепілдемені алғашқы тану	195,914	-
Пайда немесе шығын құрамында көрсетілген шығыстар	(1,828,783)	(1,767,636)
Қолданылмаған резервті қалпына келтіру	2,035,994	2,050,870
Өзге	-	18,184
1 желтоқсандағы теңгерімдік құны	(1,104,245)	(1,507,370)

29 Туынды қаржы құралдары

Дебиторлық берешектің әділ құны немесе валюталық форвардтық келісімшарттар бойынша несие берушілік берешек немесе есепті кезеңнің аяғында Қормен жасалатын «своп» келісімшарттары бойынша төленетін төлемдер төмендегі кестеде көрсетілген. Кесте тиісті есепті кезең аяқталғаннан кейін есептесу күнімен жасалған келісімшарттарды қамтиды; бұл транзакциялардың сомалары толығымен көрсетілген - әр контрагенттің жайғасымдарын (және төлемдерін) өзара есепке алудан бұрын. Мәмілелер қысқа мерзімді сипатта болады.

		2017 ж.		2016 ж.	
		Оң әділ құны бар келісімшарт тар	Теріс әділ құны бар келісімшарт тар	Оң әділ құны бар келісімшарт тар	Теріс әділ құны бар келісімшарт тар
<i>(мыңдық қазақстандық теңгеде)</i>					
«своп» валюталық шарттар: есепті кезеңнің соңындағы әділ құн	27				
- Есептеу кезінде өтелетін АҚШ долларындағы дебиторлық берешек (+)		59,545,282	-	132,400,007	-
- Есептеу кезінде төленетін Қазақстандық теңгедегі несие берушілік берешек (-)		(34,352,218)	-	(91,506,249)	-
Валюталық келісімшарттардың таза әділ құны	13	25,193,064	-	40,893,758	-

Қормен операцияларды жүзеге асыратын валюталық туынды қаржы құралдары, әдетте, биржадан тыс нарықта стандартталған келісімшарттар негізінде кәсіби қатысушылары бар сауда құралы болып табылады. Туынды қаржы құралдары нарықтағы пайыздық мөлшерлемелердің ауытқуынан, валютаның айырбас бағамдарының немесе осы құралдармен байланысты басқа да өзгермелі факторлардың нәтижесінде ықтимал жағымды шарттар (немесе активтер) немесе ықтимал жағымсыз шарттар (және міндеттемелер) болып табылады. Туынды қаржы құралдарының жалпы әділ құны уақыт өте өзгеруі мүмкін.

30 Әділ құн туралы ақпаратты ашу

Әділ бағалы бағалаудың нәтижелері әділ құн иерархиясының деңгейлерінде төмендегідей талданады және бөлінеді: (i) 1-деңгей бірдей активтер немесе міндеттемелер үшін белсенді нарықтарда бағаланған бағаларды (түзетілмеген) бағалауды қамтиды, (ii) 2-деңгейде - барлық маңызды кірістер актив немесе міндеттеме үшін тікелей немесе жанама бақыланатын бағалау әдістерін пайдалана отырып алынған (яғни, бағалар), және 3 деңгейлі бағалау бақыланатын нарықтық деректерге негізделмеген (яғни, бақыланбайтын бастапқы деректерге негізделген) бағалар болып табылады. Қаржы құралдарын әділ құн иерархиясының санаттары бойынша бөлу үшін басшылық кәсіби пайымдауларды пайдаланады. Егер елеулі түзетулерді талап ететін бақыланатын бастапқы деректер әділ бағалы бағалау үшін пайдаланылса, бұл бағалау 3-деңгейге жатады. Қолданылатын бастапқы деректердің маңыздылығы әділ құн бағасының барлық жиынтығы үшін бағаланады.

(a) Әділ бағалы бірнеше рет бағалау

Әділ бағалы бірнеше рет бағалау – бұл әрбір есептік кезеңнің соңындағы қаржылық жағдай есептемесін өзге де ХҚЕС талап ететін немесе рұқсат етілетін бағалау болып табылады. Төмендегі кестеде әділ құн иерархиясында бірнеше әділ бағалы бағалауды қамтитын деңгей көрсетіледі:

<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>	2017 ж.		2016 ж.	
	1 деңгей	2 деңгей	1 деңгей	2 деңгей
ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР				
<i>Пайда немесе шығын арқылы</i>				
<i>әділ құны бойынша</i>				
<i>бағаланатын бағалы қағаздар</i>				
- Корпоративтік облигациялар	-	1,179,806	-	3,717,475
- Қазақстандық мемлекеттік облигациялар	-	1,479,517	-	2,352,106
<i>Сатуға арналған қолда бар инвестициялық бағалы қағаздар</i>				
- Корпоративтік облигациялар	-	567,017	-	556,791
<i>Өзге де қаржылық активтер</i>				
Туынды қаржы құралдары	-	25,193,064	-	40,893,758
ӘДІЛ ҚҰН БОЙЫНША БІРНЕШЕ РЕТ БАҒАЛАНАТЫН АКТИВТЕР	-	28,419,404	-	47,520,130

Белсенді нарықта айналыспайтын валюталық своптардың әділ құнын анықтау үшін Қор осындай бағалау әдістерін дисконтталған ақша ағымдары әдісі ретінде пайдаланады. Алайда, ХҚЕС-қа сәйкес, құралдың әділ құны, әдетте, мәміленің бағасына тең болады. Егер мәміле бағасы қаржы құралының уақытында бағалау әдістерін пайдалана отырып анықталатын сомандан өзгеше болса, айырмашылық валюталық своптың мерзімі ішінде біркелкі амортизацияланады.

«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ
Қаржылық есептілікке ескертпелер

30 Әділ құн туралы ақпаратты ашу (жалғасы)

(б) Әділ бағалы ашып көрсету талап етілетін әділ құны бойынша бағаланбаған активтер мен міндеттемелер

<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>	31 желтоқсан, 2017 жыл	
	1 деңгей	2 деңгей
ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР		
Ақшалай қаражаттар және олардың баламалары		
- Банктердегі ағымдағы шоттар	25,382,470	-
- ҚҰБ-нің шоттарындағы қалдықтар (міндетті резервтен басқа)	18,692,460	-
- Қолдағы қаражат	-	-
Қаржы мекемелеріндегі қаражат		
- Қаржы мекемелеріне берілген несиелер	-	196,949,941
- Банктердегі бастапқы өтеу мерзімі үш айдан асатын депозиттер	9,518,492	-
Субсидиялау бағдарламалары бойынша дебиторлық берешек		
- Субсидиялау бағдарламалары бойынша дебиторлық берешек	-	34,550
Клиенттерге берілген несиелер мен алғытөлемдер		
- Шағын және орта бизнес кәсіпорындарына берілген несиелер	-	3,295,094
- Микронесиелік ұйымдарға берілген несиелер	-	18,366
- Қаржы лизингіне арналған таза инвестиция	-	1,708
- Өзге несиелер	-	9,370
Өзге қаржылық активтер		
- Өзге	-	62,637
АМОРТИЗАЦИЯЛАНҒАН ҚҰНМЕН КӨРСЕТІЛГЕН БАРЛЫҚ ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР	53,593,428	200,371,666
ҚАРЖЫЛЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР		
Қарыз қаражаты		
- Азия Даму Банкі	-	72,472,682
- «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ	-	49,130,003
- «Самұрық-Қазына» ҰӨҚ» АҚ	-	25,449,768
- Муниципалдық органдар	-	32,604,300
- Қазақстан Республикасының Қаржы министрлігі	-	377,466
- «Бәйтерек Девелопмент» АҚ	-	150,038
Субсидиялау бағдарламалары бойынша міндеттемелер		
- Муниципалды органдар	-	1,758,695
- Банктер	-	1,418,643
Міндеттемелік несие сипаты бойынша алдағы кезең кірістер және резерв		
- Алдағы кезең кірістері	-	4,159,286
- Қаржылық кепілдіктер	-	1,104,245
Өзге қаржылық міндеттемелер		
- Өзге	-	832,615
АМОРТИЗАЦИЯЛАНҒАН ҚҰНМЕН КӨРСЕТІЛГЕН БАРЛЫҚ ҚАРЖЫЛЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР	-	189,457,741

«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ
Қаржылық есептілікке ескертпелер

30 Әділ құн туралы ақпаратты ашу (жалғасы)

<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>	31 желтоқсан, 2016 жыл	
	1 деңгей	2 деңгей
ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР		
Ақшалай қаражаттар және олардың баламалары		
- Банктердегі ағымдағы шоттар	40,790,450	-
- ҚҰБ-нің шоттарындағы қалдықтар (міндетті резервтен басқа)	3,235,283	-
- Қолдағы қаражат	1,281	-
Қаржы мекемелеріндегі қаражат		
- Қаржы мекемелеріне берілген несиелер	-	186,461,779
- Банктердегі бастапқы өтеу мерзімі үш айдан асатын депозиттер	37,154,593	-
Субсидиялау бағдарламалары бойынша дебиторлық берешек		
- Субсидиялау бағдарламалары бойынша дебиторлық берешек	-	43,508
Клиенттерге берілген несиелер мен алғытөлемдер		
- Шағын және орта бизнес кәсіпорындарына берілген несиелер	-	40,519
- Микронесиелік ұйымдарға берілген несиелер	-	18,583
- Қаржы лизингіне арналған таза инвестиция	-	-
- Өзге несиелер	-	17,039
Өзге қаржылық активтер		
- Өзге	-	306,590
АМОРТИЗАЦИЯЛАНҒАН ҚҰНМЕН КӨРСЕТІЛГЕН БАРЛЫҚ ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР	81,181,607	186,888,018
ҚАРЖЫЛЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР		
Қарыз қаражаты		
- Азия Даму Банкі	-	117,172,162
- «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ	-	45,788,634
- «Самұрық-Қазына» ҰОҚ» АҚ	-	25,279,304
- Муниципалдық органдар	-	13,077,165
- Қазақстан Республикасының Қаржы министрлігі	-	378,557
- «Бәйтерек Девелопмент» АҚ	-	182,273
Субсидиялау бағдарламалары бойынша міндеттемелер		
- Муниципалды органдар	-	11,218,234
- Банктер	-	3,123,588
Міндеттемелік несие сипаты бойынша алдағы кезең кірістер және резерв		
- Алдағы кезең кірістері	-	3,755,848
- Қаржылық кепілдіктер	-	1,507,370
Өзге қаржылық міндеттемелер		
- Өзге	-	1,234,952
АМОРТИЗАЦИЯЛАНҒАН ҚҰНМЕН КӨРСЕТІЛГЕН БАРЛЫҚ ҚАРЖЫЛЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР	-	222,718,087

«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ
Қаржылық есептілікке ескертпелер

30 Әділ құн туралы ақпаратты ашу (жалғасы)

Қолданылатын дисконттау мөлшерлемесі валютаның, құралдың өтеу мерзімі мен контрагенттің несиелік тәуекеліне байланысты. Бұл мөлшерлеме талдауы төменде берілген:

	2017 ж.	2016 ж.
Ақшалай қаражаттар және олардың баламалары		
- Банктердегі ағымдағы шоттар	жылына 0%-дан 14%	жылына 0 %-дан 19.6%
Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздар		
- Корпоративтік облигациялар	жылына 4%-дан 5.8%	жылына 0 %-дан 11.0%
- Қазақстан мемлекеттік облигациялар	жылына 8%	жылына 3.2%-дан 5.8%
Қаржы мекемелеріндегі қаражат		
- Қаржы мекемелеріне берілген несиелер	жылына 1.5%-дан 12%	жылына 1.1%-дан 17.8%
- Банктердегі бастапқы өтеу мерзімі үш айдан асатын депозиттер	жылына 1%-дан 9.65%	жылына 4 %-дан 19%
Клиенттерге берілген несиелер мен алғытөлемдер		
- Шағын және орта бизнес кәсіпорындарына берілген несиелер	жылына 6.0%-дан 20%	жылына 7.0%-дан 12.5%
- Микронесиелік ұйымдарға берілген несиелер	жылына 6.0%-дан 11.0%	жылына 6.0%-дан 11.0%
- Қаржы лизингіне арналған таза инвестиция	жылына 7.0%-дан 10.0%	жылына 7.0%-дан 10.0%
Сатуға арналған қолда бар инвестициялық бағалы қағаздар		
- Корпоративтік облигациялар	жылына 8%	жылына 8.0%-дан 8.8%
Өзге қаржылық активтер		
- Туынды қаржы құралдары	-	-
- Өзге	-	-
Қарыз қаражаты		
- Азия Даму Банкі	жылына 2.1%-дан 7.58%	жылына 0.9%-дан 5.0%
- «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ	жылына 0.15%	жылына 9.1%
- «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ	жылына 2%-дан 5.5%	жылына 2%-дан 6.5%
- Муниципалдық органдар	жылына 0,01%-дан 7.4%	жылына 1%-дан 7.4%
- Қазақстан Республикасының Қаржы министрлігі	-	жылына 5%-дан 7.0%
- «Бәйтерек Девелопмент» АҚ	-	жылына 1.0%
Субсидиялау бағдарламалары бойынша міндеттемелер		
- Муниципалдық органдар	-	-
- Банктер	-	-
Міндеттемелік несие сипаты бойынша алдағы кезең кірістер және резерв		
- Алдағы кезеңдердің кірістері	-	-
- Қаржылық кепілдіктер	-	-
Өзге қаржылық міндеттемелер		
- Өзге	-	-

31 Қаржы құралдарын бағалау санаты бойынша ұсыну

39 Қаржы құралдары: мойындау және бағалау (IAS) ХҚЕС-ына сәйкес, Қор қаржы активтерін келесі санаттар бойынша жіктейді/бөледі: (a) қарыздар және дебиторлық берешек; (b) сатуға арналған инвестициялық бағалы қағаздар; және (d) пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері. «Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері» санаты екі санатқа бөлінеді: (i) бастапқы тану кезінде осы санат бойынша жіктелген активтер; және (ii) саудаға арналған деп шегерілген активтер.

Төмендегі кестеде 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жоғарыда аталған санаттармен қаржы активтерін салыстырып тексеру қарастырылған:

	Несиелер және дебиторлық берешек	Сатуға арналған қолда бар активтер	Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын активтер	Жиыны
<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>				
ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР				
<i>Ақшалай қаражаттар және олардың баламалары</i>				
- Банктердегі ағымдағы шоттар	25,382,470	-	-	25,382,470
- Қолдағы қаражат	18,692,460	-	-	18,692,460
- ҚҰБ-нің шоттарындағы қалдықтар (міндетті резервтерден басқа)	-	-	-	-
<i>Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздар</i>				
- Қазақстандық мемлекеттік облигациялар	-	-	1,479,517	1,479,517
- Корпоративтік облигациялар	-	-	1,179,806	1,179,806
<i>Қаржы институттарындағы қаражат</i>				
- Қаржы мекемелеріне берілген несиелер	216,059,786	-	-	216,059,786
- Бастапқы өтеу мерзімі үш айдан асатын банктердегі депозиттер	9,518,492	-	-	9,518,492
<i>Субсидиялау бағдарламалары бойынша дебиторлық берешек</i>				
- Субсидиялау бағдарламалары бойынша дебиторлық берешек	34,550	-	-	34,550
<i>Клиенттерге берілген несиелер мен алғытөлемдер</i>				
- Шағын және орта бизнестерге берілген несиелер	3,295,094	-	-	3,295,094
- Микронесиелік ұйымдардың несиелері	18,366	-	-	18,366
- Өзге несиелер	1,708	-	-	1,708
- Шағын және орта бизнестерге берілген несиелер	9,370	-	-	9,370
<i>Сатуға арналған қолда бар инвестициялық бағалы қағаздар</i>				
- Корпоративтік облигациялар	-	567,017	-	567,017
<i>Өзге қаржылық активтер</i>				
- Туынды қаржы құралдары	-	-	25,193,064	25,193,064
- Өзге	62,637	-	-	62,637
ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР ЖИЫНЫ	273,074,933	567,017	27,852,387	301,494,337

31 Қаржы құралдарын бағалау санаты бойынша ұсыну (жалғасы)

Төмендегі кестеде 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жоғарыда аталған санаттармен қаржы активтерін салыстырып тексеру қарастырылған:

	Несиелер және дебиторлық берешек	Сатуға арналған қолда бар активтер	Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын активтер	Жиыны
<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>				
ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР				
Ақшалай қаражаттар және олардың баламалары				
- Банктердегі ағымдағы шоттар	40,790,450	-	-	40,790,450
- Қолдағы қаражат	1,281	-	-	1,281
- ҚҰБ-нің шоттарындағы қалдықтар (міндетті резервтерден басқа)	3,235,283	-	-	3,235,283
Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздар				
- Қазақстандық мемлекеттік облигациялар	-	-	2,352,106	2,352,106
- Корпоративтік облигациялар	-	-	3,717,475	3,717,475
Қаржы институттарындағы қаражат				
- Қаржы мекемелеріне берілген несиелер	205,309,853	-	-	205,309,853
- Бастапқы өтеу мерзімі үш айдан асатын банктердегі депозиттер	37,154,593	-	-	37,154,593
Субсидиялау бағдарламалары бойынша дебиторлық берешек				
- Субсидиялау бағдарламалары бойынша дебиторлық берешек	43,508	-	-	43,508
Клиенттерге берілген несиелер мен алғытөлемдер				
- Шағын және орта бизнестерге берілген несиелер	40,519	-	-	40,519
- Микронесиелік ұйымдардың несиелері	18,583	-	-	18,583
- Өзге несиелер	17,039	-	-	17,039
Сатуға арналған қолда бар инвестициялық бағалы қағаздар				
- Корпоративтік облигациялар	-	556,791	-	556,791
Өзге қаржылық активтер				
- Туынды қаржы құралдары	-	-	40,893,758	40,893,758
- Өзге	306,590	-	-	306,590
ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР ЖИЫНЫ	286,917,699	556,791	46,963,339	334,437,829

2017 жылғы 31 желтоқсан және 2016 жылғы 31 желтоқсан бойынша Қордың барлық қаржылық міндеттемелері амортизацияланған құны бойынша көрсетіледі.

32 Байланысты тараптармен операциялар

Тараптар жалпы бақылауда болған жағдайда немесе олардың бірі екіншісін басқаруға мүмкіндігі бар немесе басқа тараптың басқа қаржылық және операциялық шешімдер қабылдауына айтарлықтай ықпалын тигізетін болса, байланысты деп саналады. Байланысты тараптармен қарым-қатынастарды қарастыру кезінде осындай қатынастардың экономикалық мазмұны ескеріледі, тек құқықтық формасы ғана емес.

Төменде 2016 жылғы 31 желтоқсан бойынша байланысты тараптардың операцияларына байланысты қалдықтар көрсетілген:

<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>	Жалғыз Акционер	Жалпы бақылаудағы компаниялар	Қауымдастыр ылған компаниялар	Өзге байланысты тараптар
Ақшалай қаражаттар және олардың баламалары	-	-	-	18,692,460
Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздар	-	-	-	1,479,517
Қаржы институттарындағы қаражат	-	-	-	-
Ағымдағы салық міндеттемелерін алғытөлем төлеу	-	-	-	13,721,713
Өзге активтер	-	-	8,000	62,847
Қарыз қаражаты	71,948,648	-	-	58,581,573
Субсидиялау бағдарламалары бойынша міндеттемелер	-	273	-	1,758,695
Кейінге қалдырылған салық міндеттемесі	-	-	-	6,065,416
Міндеттемелік несие сипаты бойынша алдағы кезең кірістер және резерв	-	-	-	-
Өзге міндеттемелер	-	-	-	560,427

Төменде 2016 жыл бойынша байланысты тараптардың операцияларына байланысты кірістер мен шығыстары көрсетілген:

<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>	Жалғыз Акционер	Жалпы бақылаудағы компаниялар	Өзге байланысты тараптар
Пайыздық кірістер	-	202,222	212,286
Пайыздық шығыстар	(4,468,358)	(146)	(1,186,239)
Пайда немесе шығын арқылы әділетті құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздарды қайта бағалау шығындарын есепке алмайтын кірістер	-	-	330,496
Комиссиялық кірістер	-	107,910	-
Әкімшілік және өзге операциялық шығыстар	-	(6,987)	(33)
Табыс салығы бойынша шығыстар	-	-	(1,093,393)

«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ
Қаржылық есептілікке ескертпелер

32 Байланысты тараптармен операциялар (жалғасы)

Төменде 2016 жылғы 31 желтоқсан бойынша байланысты тараптардың операцияларына байланысты қалдықтар көрсетілген:

<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>	Калғыз Акционер	Жалпы бақылаудағы компаниялар	Қауымдастырылған компаниялар	Өзге байланысты тараптар
Ақшалай қаражаттар және олардың баламалары	-	3,089	-	3,235,283
Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздар	-	-	-	2,352,107
Қаржы институттарындағы қаражат	-	10,178,889	-	-
Ағымдағы салық міндеттемелерін алғытөлем төлеу	-	-	-	11,054,657
Өзге активтер	-	92,264	8,000	131,544
Қарыз қаражаты	67,780,290	182,273	-	38,735,026
Субсидиялау бағдарламалары бойынша міндеттемелер	-	-	-	11,218,234
Кейінге қалдырылған салық міндеттемесі	-	-	-	5,412,132
Міндеттемелік несие сипаты бойынша алдағы кезең кірістер және резерв	-	-	-	475,225
Өзге міндеттемелер	-	-	-	20

Төменде 2016 жыл бойынша байланысты тараптардың операцияларға байланысты кірістер мен шығыстары көрсетілген:

<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>	Жалғыз Акционер	Жалпы бақылаудағы компаниялар	Өзге байланысты тараптар
Пайыздық кірістер	-	507,500	289,463
Пайыздық шығыстар	(4,221,243)	(3,172)	(1,181,859)
Комиссиялық шығыстар	-	-	-
Пайда немесе шығын арқылы әділетті құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздарды қайта бағалау шығындарын есепке алмайтын кірістер	-	-	230,264
Әкімшілік және өзге операциялық шығыстар	-	(9,594)	3
Табыс салығы бойынша шығыстар	-	-	(1,850,874)

2016 жыл ішінде байланысты тараптар ұсынған және өтеген қаражат болмады.

Төменде негізгі басшылыққа сыйақы төлеу туралы ақпарат берілген:

<i>(қазақстандық мың теңгеде)</i>	2017 ж.	2016 ж.
<i>Қысқа мерзімді төлемдер:</i>		
- Еңбекақы	157,925	172,955
- Қысқа мерзімді сыйақы төлемдер	6,829	57,125
- Ақшасыз түрдегі төлемдер	9,384	13,533
Жиыны	174,138	243,613

33 Есептік кезең аяқталғаннан кейінгі жағдай

Есептік мерзімі аяқталғаннан кейін елеулі оқиғалар орын алған жоқ.